

БЮЛЕТЕН

Културно-информационен център
на българското малцинство "Босилеград" – гр.Босилеград

Година 20, брой 88-89, ОКТОМВРИ 2017г.

Цена: 100 ДИНАРА – 2 ЛЕВА – 1 ЕВРО

Писателят Нидал Алгафари представя книгите си в КИЦ „Босилеград“

СЪДЪРЖАНИЕ

- На завет от европейските ветрове..... стр. 3-4
- Стара практика за нова учебна година ..... стр. 5-6
- България да превърне западните покрайнини в еврорегион ... стр 7
- Покахихме Александър Вучич в България..... стр. 8
- Реч на Вицепремиера Валери Симеонов в Цариброд..... стр. 9-10
- Тотално сваляне на едно незаслужено доверие.....стр. 11
- Убитите мечти .....стр. 12
- Жертвите на комунистическия режим .....стр. 13
- От Босилеград Васил Левски гледа към София .....стр. 14-15
- 100 години неприкрита омраза.....стр. 16-17
- Президент в аванс .....стр. 17-18
- Чрез атентат – към Президентския пост .....стр. 19
- За Балканските задачи на Президента Румен Радев .....стр. 20-21
- Сръбско българска правителствена среща в Босилеград.....стр. 22
- За националното (не)помирение на българи и сърби.....стр. 23-24
- Денят на храбростта за едни е ден за поражение
- за други.....стр. 24-25
- Погромът и клането в Босилеградско на 15-16 май .....стр. 26-27
- Граждански комитет „Западни покрайнини“ .....стр. 28
- Прочит на историята такава каквато е.....стр. 29-32
- Паметта е нужна за да не се повтори .....стр. 30
- Горан Благовев защо българската и сръбската православна не почетоха жертвите на Босилеградския погром ..... стр. 31
- Един поръчков гаф.....стр. 32-33
- ДСБ остро осъжда поведението на кмета Захариев .....стр. 34
- Само българските жертви нямат право на паметник.....стр. 35
- Когато маските паднат.....стр. 36
- Българското малцинство – заложник
- на своеволието на Захариев .....стр. 36
- 103 ПМС да не се злоупотребява с политически цели.....стр. 37
- Писмо до радио Босилеград .....стр. 37-38
- Обръщане на посланик Радко Влайков към кандидат-студентите от БНМ за университетската 2017/2018г. ....стр. 38-39
- Съобщение за медиите.....стр. 39
- Босилеград на бежанците.....стр. 41
- Интервю пред ТВ „Инфо-кодал“ .....стр. 41-43
- И камъните не смеят да говорят .....стр. 44
- За селските лафове и международните гафове .....стр. 44-45
- Тържество на историческата истина.....стр. 46
- Сърбия срещу България – Дългия път до Нюй стр.....47-52
- Възродителният процес над българите
- в Западните покрайнини.....стр. 53
- Босилеград – 100 години по-късно .....стр. 54
- Въртоп.....стр. 54
- Изследовател с обектив.....стр. 55
- Отиваха юнаците, отиваха.....стр. 55-58
- КИЦ дейности.....стр. 59-68
- Голеш – малко село с голяма история .....стр. 69
- Патриотизмът на едно добиче.....стр. 70

БЮЛЕТИН

Основател и издател: гражданско сдружение Културно-информационен център “БОСИЛЕГРАД”, Босилеград, ул. “Маршал Тито” №15

Web: www.kicbos.org

Жиро сметка: 205-115077-80

IBAN/ RS35205001766666500085

Телефон/факс: (00381) 017-878-254

e-mail: kicbos@gmail.com

Редакция: Иван Николов, Александър Димитров, Радко Стоянчов

Постоянни сътрудници: Ангел Джонев, Валентин Янев, Александра Димитрова, Тодор Димитров, Новица Станков, Димитър Димитров-Треперски, Димитър Стефанов Димитров, Лозан Митев, Драголюб Иванчов

Главен и отговорен редактор: Иван Николов

Печат: Графично предприятие “СВЕН”, Ниш, ул. “Стоян Новакович” №10, тел.: (018) 248-142

ISSN 2217-7647

CIP – Каталогизирано в публикация на Народната библиотека на Сърбия, Белград. 32+659(497.11)

COBIS.SR-ID 187911692

На кориците:

- Вицепрезидента на Р България Илияна Йотова в Босилеград и Цариброд
- Отбелязване на 100 години от Босилеградския погром

На завет от европейските ветрове

2017 година е претъпкана с бурни и динамични събития по света и на Балканите. България си избра нов президент. Предизборните дискусии за русофилството му са за вътрешнопартийна употреба – поне европейската ориентация на България засега е безспорна и е с активна позиция на Западните Балкани.

В Сърбия премиерът Вучич се изкачи на президентския стол и събра цялата власт в собствените си ръце. Най-напред отиде да си свери часовника в Москва, но не млъкна да говори за членството на Сърбия в ЕС. Предложи наследник на премиерския пост, който продължи да говори с европейска риторика. Самият той остана в разкрячено положение между Брюксел и Москва. Тази външно-политическа конфузия и изоставането на Сърбия на вътрешен план, кара голяма част от младите и образовани кадри да напуснат страната и да си търсят работа и препитание в по-стабилните и предвидими държави на Запад или зад океана.

В близкото ни обкръжение, в Македония, след бурни протести, управлението на Груевски най-накрая бе сменено с това на Зоран Заев. Просръбско/руската ориентация на Македония най-накрая бе сменена с проевропейска и пронатовска, въпреки все още нестабилното мнозинство в Събранието.

Кървавите събития в Народно-то събрание извадиха на показ недопустимо вмешателство на сръбските служби в управлението на Македония. Паниката сред управляващите в Белград от подписването на договор за приятелство между Македония и България напълно разобличи великосръбските планове на Балканите и кой стои зад антибългарската истерия в Македония. Трябва наистина да имаш много мръсно подсъзнание, за да се притесняваш от това, че два твои близки съседа искат да подпишат договор за приятелство. Въпреки това, този процес е необратим и неизбежен.

С оглед на това, че събитията в Македония и у нас десетилетия наред се дирижират от един и същ център, логично е да се запитаме, има ли някаква надежда и до нас да достигне вълната на промените?

Отбелязването на Топлишкото въстание в Прокупле през февруари и говорът на премиера/президента Вучич преминаха в знакът на антибългарската риторика от времето на Първата световна война. На фона на това, декларативните изказвания за членството на Сърбия в Европейския съюз и добросъседство с България се оказват все още някак си неосъзнати и незозрели.

В София не се засегнаха особено от изказването на Вучич, но за нас то беше обезкуражаващо и увод в неприятните събития които последваха в Босилеград през април и май. Мълчанието на българските учени, дипломати и Българската православна църква за обвиненията, че през Първата световна война българската армия била избила десетки хиляди сърби в Топлишка област и Сурдулица, стовари всичката сръбска националистическа омраза и нетърпимост върху българите в Сърбия. Особено недопустимо беше поведението на Сръбската православна църква която от проповедник на християнска любов и гълъб на мира, продължава да е един от ястребите на великосръбският национализъм.

Презрителното мълчание в София, в Белград беше изтълукано почти като признаване на вина. В София много повече се вълнуват от сръбските фалшификации на българската история в Македония, но в случая разлика няма – целта е жертвите да се превърнат в престъпници и да се оправдаят постъпките на победителите от Първата световна война. В случаят, върху нас, българите в Сърбия, се фокусира цялата националистическа омраза която се възпитава сред подрастващите поколения в Сърбия.

Скандалите с отбелязването на 100-годишнината от Босилеградският погром, отказа на кмета на Босилеград и председател на Националният съвет на БНМ да посрещне вицепрезидента на България г-жа Илияна Йотова по този повод, отказа му да участва в отбелязването на тази кървава годишнина и в стартирането на процеса за национално помирение между българи и сърби, „арестуването“ на паметната плоча с имената на жертвите от Босилеградският погром на 15 май 1917г., канонизирането на тнр. „Сурдулишки мъченици“ от страна на Светият Ахиерейски Синод на Сръбската Православна църква, подгръването на военно-пропагандните исторически фалшификации от времето на Първата световна война, реабилитацията на четническият водач Коста Печанац, целенасоченото нарушаване на правата на българите в Сърбия с цел окончателно съсипване на българското малцинство и особено пренебрегването и преиграването на подадените от българска страна сигнали за национално помирение между българи и сърби като предпоставка за преодоляване на историческите спорове в интерес на общоевропейското бъдеще на двете държави, показаха, че на Балканите, и особено у нас, нищо не се е променило и няма скоро да се промени.

„Ново Братство“ отказа да отрази посещението на вицепрезидентката г-жа Илияна Йотова в КИЦ „Босилеград“, фотодokumentалната изложба и паметната плоча за жертвите от Босилеградският погром. Няма никакво съмнение, че този тежък журналистически гаф е направен след упражнен натиск върху директора на „Ново Братство“. Не е нищо ново и не е за първи път.

Нагло то поведение на кмета и председател на Националният съвет на българското национално малцинство Владимир Захариев, на неговият помощник Стефан Стойков и владиката Врански Пахомий, този път предизвикаха остра реакция от българска страна. В писмото си до кандидат-студентите в Босилеград и Цариброд, българският посланик Радко Влайков каза, че общината няма право да се занимава с кандидат-студентската кампания. Председателя на ДАБЧ заяви, че кандидат-студентите нямат нужда и от общинските удостоверения за български произход. В последвалите изказвания и интервюта на Генералният консул на Р България Едвин Сугарев рязко и категорично си пролича че София сменя доверието си от Владимир Захариев.

Отговорът не закъсня. По време на приемането на до-

особено пренебрегването и преиграването на подадените от българска страна сигнали за национално помирение между българи и сърби като предпоставка за преодоляване на историческите спорове в интерес на общоевропейското бъдеще на двете държави, показаха, че на Балканите, и особено у нас, нищо не се е променило и няма скоро да се промени.

„Ново Братство“ отказа да отрази посещението на вицепрезидентката г-жа Илияна Йотова в КИЦ „Босилеград“, фотодokumentалната изложба и паметната плоча за жертвите от Босилеградският погром. Няма никакво съмнение, че този тежък журналистически гаф е направен след упражнен натиск върху директора на „Ново Братство“. Не е нищо ново и не е за първи път.

Нагло то поведение на кмета и председател на Националният съвет на българското национално малцинство Владимир Захариев, на неговият помощник Стефан Стойков и владиката Врански Пахомий, този път предизвикаха остра реакция от българска страна. В писмото си до кандидат-студентите в Босилеград и Цариброд, българският посланик Радко Влайков каза, че общината няма право да се занимава с кандидат-студентската кампания. Председателя на ДАБЧ заяви, че кандидат-студентите нямат нужда и от общинските удостоверения за български произход. В последвалите изказвания и интервюта на Генералният консул на Р България Едвин Сугарев рязко и категорично си пролича че София сменя доверието си от Владимир Захариев.

Отговорът не закъсня. По време на приемането на до-

кументите и провеждането на кандидастудентските изпити, директорът на Гимназията Антон Тончев незаконно и брутално изгони от Гимназията най-напред представителят на ГЛА-СПРЕС Александър Димитров, а след това и представителят на КИЦ „Босилеград“ Радко Стоянчов. На другия ден Антон Тончев отказа да подпечати протоколните книжа от изпитите. Последва едно почти двучасово интервю по регионалната ТВ „Инфо Кодал“ в което той, доста сконфузено и объркано, освен срещу българските организации, говори на сръбски език и срещу българската дипломация. Имаше и загатнати послания и срещу самият прием на кандидатстуденти на българските ВУЗ-ове. А след началото на учебната година отправи призив към българската държава да му решава проблемите с учебниците в българските паралелки?!

Всичко това показва, че става дума за координирана акция от най-високо държавническо ниво в която кмета играе с пешката. Целта е да се опазят сръбските исторически митове и да се неутрализират европейските идеи за преодоляване на тежкото историческо наследство и трайно омиротворяване на Западните Балкани.

Българското пренебрегване или отхвърляне с насмешка на сръбските исторически фалшификации за „зверствата“ на българската армия по време на Първата и Втората световна война с които в Ньой са оправдани териториалните претенции към българските земи и сърбизацията на българското население - окуражава националистическите правителства в Белград да продължат с настъпателната политика срещу българското малцинство в Западните покрайнини.

В такава обстановка не е реалистично да се очаква никаква промяна в Босилеград. Белград не само подкрепя, а направо дирижира управлението на Захариев в Босилеград, така както до последно дирижираше и управлението на Груевски в Македония. Включително и кървавите сблъсъци в македонският парламент.

Манипулации на изборите, контрол върху медиите, задълбочаване на проблема с образованието на български език, преследване на българската историческа истина, преследване на частния бизнес, компроматна война срещу организациите и хората които проповядват европейска визия за региона – всичко това са симптоми на едно остаряло и изоставащо в развитието си общество.

Никой не се сети да спомене, че от взривяването на паметника на българският воин в Царибродското гробище през 1946г. до арестуването на паметната плоча с имената на жертвите от Босилеградският погром няма никаква разлика. Целта е една и съща – да се унищожи българската памет, да ни превърнат в аморфна маса която, според великосръбските теоретици, може да се обликова според това кой пръв стигне до нея.

Това не може да се скрие дори и под маската на добре сервираните дипломатически изказвания по време на посещението на вицепремиера и министър на външните работи на Р България Екатерина Захариева в Белград. Въпреки европейската риторика и оптимистичните изказвания на г-жа Захариева пред медиите, надцакването със старите балкански козове продължи.

След балканската обиколка на Захариева и подписването на договора за приятелство между България и Македония последва изявлението на президента на Република Сръбска Милорад Додик за декларацията за национално обединение в което бе споменато и „сръбското малцинство“ в България?! Няма начин с това да не е запозната и Москва. Може би и това

е една от причините за мълчанието по въпроса за промените в нашите забатачени общини.

И все пак, земята се върти.

Черна Гора бе приета в НАТО, продължават и преговорите й за членството в ЕС. Европейските държавници и политици все по-ясно осъзнават, че омиротворяването на Западните Балкани и на самата Европа може да стане само ако те час по-скоро влезнат в ЕС. Това е единственият начин да се изтласка руското влияние и да се овладее нелегалният прилив на бежанци към Западна Европа. Независимостта на Косово, промените в Македония, енергийните потоци – това е външното обкръжение в което се намираме. Но за успешното приключване на преговорите на Сърбия за членство в ЕС не са решаващи само геополитическите и външнополитическите, но и вътрешно-политическите условия и реформи.

Сръбското общество не е готово за реформи. Погледнато по-навътре, актуалният режим на Вучич яростно унищожава и последните социални функции на държавата – намалявайки пенсиите, въвеждайки трудови задължения за потребителите на социалните помощи, използвайки евтиният детски труд чрез тнр „дуално образование“

и съсипвайки образованието и здравеопазването с намаляване на заплатите на учителите и лекарите. При това властта систематично увеличава цените на тока и комуналните услуги с което буквално, ден след ден, съсипва живота на хората. Сравнете всичко това със системата на управление на Путиновска Русия и ще ви стане ясно накъде отива Сърбия.

Въпреки това, управляващата партия в Сърбия убедително печели избори след избори и то на всички нива – от президент до кмет. Формулата е много проста – тя просто приватизира социалните функции на държавата и си ги присвои.

Ако не можете да се запишете за медицински прегледи, партията ще ви осигури лекар, ако нямате пари за основни продукти, партията ще ви помогне, ако нямате работа, по-добре е да станете член на управляващата партия, отколкото да се регистрирате в бюрото по труда. Членството в управляващата партия може да осигури някакъв живот, макар и на ръба на екзистенцията. Знае се как ще постъпи всеки рационален човек в такава ситуация. Това е тайната на мистерията за успехите на управляващата партия на изборите. Всъщност, мистерия няма. Гражданите гласуват за управляващата партия защото тя може да им осигури нещо, за разлика от опозицията която не може да им осигури нищо.

Това, естествено, е краткосрочният интерес заради който се жертват дългосрочните интереси на държавата и обществото. Но кой мисли за това? Впрочем, първият и основен интерес на огромна част от гражданите е да преживеят до утре, до следващата седмица, месец, година. Не е ясно какво ще донесе бъдещето, но за да го дочакат, гражданите имат нужда от банални неща - брашно, олио, работа, лекарства.

В ситуация, когато гражданите са доведени на ръба на екзистенцията, а опозицията им предлага абстрактни граждански права и свободи и правова държава, властващата партия ще продължи да печели изборите и ще управлява държавата без оглед на крайният изход.

Какво значение имат гражданските права и свободи ако нямате работа и хляб? Гражданите са свободни да мрат от глад или да живеят в беда? Какво значение има правовата държава, ако гражданите са принудени да крадат за да живеят?

Стара практика за нова учебна година

На фона на „огромните грижи“ които кмета, зам.кмета и председател и зам.председател на Националния съвет на българското малцинство и лидери на Демократичната партия на Сърбия в Босилеград и на „Това сме ние...“ Владимир Захариев и Стефан Стойков полагат за „записването“ на кандидат-студентите на българските университети в стремежа политически да оползотворят за своя сметка помощта която българската държава полага за своите сънародници в чужбина, образованието на български език в Босилеград и Цариброд продължава да им буксува. А това им е не само работа, но и длъжност ако ще спазват нормите на Конституцията на Р Сърбия и законите които регламентират правата на малцинствата.

Ако е за утеха, те не се престараха и за поправката на отнесените от летните пороци пътища, развитието на частният бизнес, привличането на външни инвеститори, обгрижване на бездомните кучета, хигиената на града, работата на общинските органи и служби, довършването на спортната зала, спортният басейн, градският водовод и пр. С една дума, те спокойно си седят докато все повече ни засмуква хаоса в който те ни хвърлиха.

Именно заради това и тази учебна година родителите и учениците които ще се запишат в българските паралелки ще са изключения от правилото. Отговорността, както и досега, неоправдано ще се стовари на горките родители и учениците които, нали, „не желаели“ децата им да учат на български език?! Странно е, че при липсата на такова „желание“ все повече млади семейства се изнасят с децата си в България и с голям хъс си ги записват в българските училища. Да не говорим за учениците в професионалните гимназии и студентите. Всеки който излезе от агентурната паяжина която ги е омотала в Босилеград, няма проблем децата му да учат на български език.

В Босилеград проблемът е далеч по-сложен.

„Нежеланието“ е продиктувано не само от деформациите в мисленето настанали от систематичната промивка на мозъците на българите в Сърбия и Македония по времето на Титова Югославия и днешната четническа Сърбия. За да се преодолее това „нежелание“ трябва най-напред да се изучат страховете и опасенията на родителите за сигурността на децата и семейството.

Ето какво мисли една майка в Босилеград за обучението

в български паралелки: „Защо най-напред учителите, преподавателите и политиците не си запишат децата в българските паралелки? Нали те първи трябва да дадат пример? Когато те ми говорят за това, имам чувството че ми залагат капан. Как да вярвам на ония които направиха кариера на сръбски език, а сега ме убеждават да си запиша детето в българската паралелка дето няма нито учебници, нито учители? И при това членуват в сръбските националистически партии? Кой ще защити детето ми ако в междучасията „сръбските“ съученици скочат да бият „бугарина?“

В такава нездравословна атмосфера да си българин и да настояваш децата ти да учат на български език се граничи с героизъм.

Не е никаква тайна, че у нас всичко е гъсто премрежено с инсталациите на държавна сигурност – от училищните до църковните настоятелства. И се управлява от партиите на консервативният сръбски национализъм. Да отстояваш българската си принадлежност в Сърбия е равностойно на предателство, се-

паратизъм, застрашаване на териториалната цялост и държавното устройство. Училищата все още се управляват от хората които преди три десетилетия изхвърлиха майчиният български език от училищата. Как да им повярваш, че сега искрено искат да направят точно обратното?

В държава в която вместо силата на правото, владее правото на силата, все още не е безопасно да учиш на български език. Както не е безопасно да се занимаваш с журналистика, изкуство, бизнес, търговия. Опасно е даже да си активен в социалните мрежи. Защото има хора които следят кой какво пише и брои лайковете. Съвсем не е безопасно да си искаш правата гарантирани с Конституцията и законите. Примери дал Господ. Следователно, за „нежеланието“ обучението да се провежда на български език не могат да се обвиняват само родителите и децата. Най-отговорни са самите управляващи които са се клеели в Конституцията, но нямат никакво намерение да я спазват.

Образованието на български език, което уж е гарантирано с Конституцията, е класически пример че у нас са девалвирали всички правни норми. То нали според Конституцията и Косово е неделима част от Сърбия, ама не! Там където не се спазват законите, всичко е възможно и допустимо.

Впрочем, ако с Конституцията и законите на Сърбия на малцинствата е гарантирано правото на обучение на май-

чин език, тогава работата на изпълнителната власт е да осигури условия и да го приложи на практика. Такива условия нямаше, дори и когато една група родители в Босилеград изрази такова желание, а децата в българските паралелки станаха около 80. В продължение на едно десетилетие, държавата Сърбия не им осигури учебници на български език. Превода на учебниците от сръбски на български език се проточи толкова много, че учителите и учениците трябваше сами да си превеждат уроците по време на часовете. Обучението на български език се превърна в истински кошмар. Родители и ученици започнаха да напускат българските паралелки и да преминават в сръбските където условията са по-нормални. Или просто да се изселват с децата си от Босилеград.

Миналата учебна година бяха преведени и напечатани общо 30 комплекта учебници на български език за основните училища. Не стигнаха даже да се покажат на всички официални българо-сръбски срещи на високо ниво в Белград и Брюксел. За класните ръководители, учителите и учениците съвсем не остана. На всички им стана ясно, че става дума за партизанска вечеринка и никой не искаше да повярва че в Сърбия нещата са се променили.

Изостана и позитивната кампания за възстановяването на обучението на български език. По местните медии, почти не се говори за това. Журналистите на хранилка прикмета, нямат чувството, че от тях нещо зависи. Те нямат самочувствието, че само те и никой друг могат да променят нещата към по-добро. Няма кой да каже на родители и деца, че обучението трябва да се провежда на български език, не защото такава е политиката, а защото това е в интерес на самите деца. В крайна сметка е въпрос и на качествено изучаване и на сръбският език.

В началото на тази учебна година се появи информация, че Заводът за повишаване на качеството на образованието и възпитанието, не е могъл да пусне в печатница деветте преведени ръкописа на български език защото нямал компетентни оценители по български език и тепърва щял да разписва тендер за такива! Вероятно с това ще приключат и тазгодишните дейности по превеждането и отпечатването на учебниците на български език.

Лицата на българите в Сърбия Владимир Захариев и Стефан Стойков вместо в Националният съвет на българите да се занимават с образованието на български език, културата, информирането и служебната употреба на езика и писмото, те правеха точно обратното - показваха „патриотични“ мускули при отбелязването на 100 годишнината от Босилеградският погром и в някакъв странен патриотично-чалгаджийски транс вилнееха с циганските оркестри по селските събори. Даже застанаха начело на една разпищолена агитка на Цървена звезда и охранявани от полицейска патрулка с викове, кръсьци и барабани обиколиха улиците на Босилеград преди да тръгнат за Белград на мача Цървена звезда - Краснодар. Посланието което отправиха по този начин не се нуждае от особен коментар. Спортните страсти не бива да се използват за генерални изводи. Те обаче разкриват истинските профили на нашите управляващи.

По същото време в цяла Босилеградска община в първи клас са се записали само 35 ученици! Коеето означава, че в най-добрият случай след осем години в осми клас ще има

трийсетина ученици, а от осми до първи ще са все по-малко и по-малко. В първи гимназиален курс, ако гимназията в Босилеград изобщо оцелее дотогава, в най-добрият случай също ще има не повече от двадесетина гимназисти. Това ще бъдат човешките ресурси на които може да разчита бизнеса, образованието, държавата, армията. Които освен всичко друго, ще трябва да плащат и пенсията на днешните политически паразити и благодарение на които един ден ще бъдат принудени да напуснат не само Босилеград, но и страната.

Демографският срив и липсата на ученици подейства като шокова палка на някои учители които, изправени пред опасността на края на кариерата да останат без работа, със закъснение от три десетилетия изведнъж станаха привърженици на обучението и на български и на сръбски език и то не за друго, а защото по този начин се дублират работните места и се увеличават шансовете им да се доберат до пенсия.

С такива лицемерни и тънки сметки няма да се дръпне напред. Именно защото сегашният хаос в образованието е резултат от такива тънки и користолюбиви сметки. Учителите които трийсет години работиха срещу образованието на български език сега и самите са жертва на резултатите от това образование. Образование което възпитаваше кротки и послушни роби, вместо активни, свободни, трудолюбиви и образовани граждани които да могат да се справят с предизвикателствата на съвременния свят. Днес същите тия учители които цял живот с презрение са говорили на учениците си, че България и българите са олицетворение на злото, днес искат от същите тия ученици, които вече са станали родители, да запишат децата си в българските паралелки!

Възстановяването на обучението на майчин език е неделима част от повишаването на общата култура и качеството на образованието. Образование, което да бъде очистено от пропагандната история и дневната политика и отворено за съвременните ценности. Както на времето опростачаването на образованието доведе до изхвърлянето на майчиният български език от училищата, така и днес само модерно и качествено образование може да доведе до образование на български език. Просто защото само модерните, свободни и културни хора могат да разберат, че е нещо най-нормално ти естествено българи да учат на български език.

Не че няма такива. Те са положителните примери и съвсем не е случайно, че и в Босилеград и Цариброд именно високообразованите и културни хора първи поискаха децата им да учат на майчин български език и със зъби и нокти, с малко или повече успех, отстояваха това си право.

Ако се има предвид, че в Сърбия не се случи истински преход към демокрация, може да се каже, че и това е голям успех. Защото ако се беше случила демокрацията, сегашните управници просто щяха да анулират „експерименталният двуезичен модел“ наложен по комунистическо време с решение на Партията и наложен от най-праволинейните комунисти в Цариброд и Босилеград. А връщането на обучението на български език щеше да се разглежда като нещо естествено и нормално и стъпка напред към европеизирането на Сърбия.

България да превърне Западните покрайнини в еврорегион

Десетилетия българите от Западните покрайнини воюваха за българските символи в Сърбия, за нещо, което ще им напомня за държавата-майка. Факт е, че известното „затопяне на контактите“ между Белград и София доведе до поставяне на паметници на Васил Левски в Босилеград и на Христо Ботев в Цариброд.

обичаме. Сърбизация, българизация... Дали Европа ще разбере този език? Сигурно, българите от Западните покрайнини, които са свикнали да бъдат жертва на всякакви политически истерии, го чувстват на своя гръб. Първо икономически, защото нито от истерия, нито от еуфория може да се живее. Да попитаме: защо Западните покрайнини бяха и сега все още са най-неразвитите

Сега вицепрезидентът на България Илиана Йотова ще открие бюст-паметник на Христо Ботев в училището, което носи неговото име в Цариброд. Това е нещо важно за българското самосъзнание на нашите сънародници, които години наред са разкъсани между сръбската асимилация и техните опити да запазят своите български корени. Сърбия и нейната хегемония искаше да ги направи дърво без корени. Факт е, че толкова българи приеха сръбски имена. И са останали около 20 000 в тъжните и икономически забравените райони, които носят в сърцата си името България. Така по принцип Сърбия постигна целта си.

България от време на време се сещаше за тях – преди избори и за печелени на политически дивиденди. Сръбският сценарий не беше по-различен, само по-нагъл и по-драматичен с полицейския и политически натиск. А българите в Западните покрайнини се мъчеха да оцелеят от Тито през Милошевич, та досега...

Колко от тях успяха виждаме сега по резултатите от политическата и икономическата игра около Западните покрайнини. Празниците, визитите на политиките в тези райони, дори еуфорията, че българското малцинство е дошло в дневния ред на партийните лидери са нещо хубаво и медийно полезно. Но до тук.

Не бих искала да се мисли, че съм черногледа, медийно пристрастна, антисръбски, пробългарски или още какво ли не ориентирана. Нашият балкански речник има тежки думи за това. Аз съм реалистка, по средата на барикадата съм и имам желанието нещата да се променят. България е в Европа, а Сърбия пътува към Европа или поне така казва. Това цялостно променя националните ценности и подход към политическото, културно и икономическо отношение към българското малцинство, затворено в капана на миналото - независимо че българите в Сърбия за 100 години са намалели с 80 процента. Те са уморени от обещания за учебници, образование на български, за вероизповедание на майчин език, паметници, български символи, медии. Всичко върви толкова бавно, сякаш се решават драматични световни проблеми, а не гарантираните от Конституцията права.

Напредък има. Забравена е великосръбската шовинистична идея, че българите в Сърбия не говорят български, а шопски, който трябваше по времето на Милошевич да бъде обявен за официален език. Управляващите вече не обясняват, че самите българи в Западните покрайнини не искат да са българи.

Това обаче не попречи на сръбския президент Александър Вучич през февруари, когато все още беше премиер, в своята националистическа риторика за Топличкото въстание да произнесе една реч, която бе жлъчна ода срещу българските окупатори, убийства на хиляди сърби и насилствена българизация, настройвайки българи и сърби един срещу друг. А те трябва да говорят за национално помирение в една Европа през 21 век.

Изглежда, че е по-лесно да се мразим, отколкото да се

те райони в Сърбия. Те са обречени на недоимък, безработица и безнадеждност. Босилеград е община с над 50% бедни хора. Цариброд има 1200 безработни. Не случайно често се предугава, че българите в Сърбия са на изчезване. Районите с българи обезлюдяват, демографската картина е трагична. Пред очите на България това население намалява, обречено на пълна безизходица. Западните покрайнини са в безвъздушното пространство между Сърбия и България и се превръщат в една сериозна опасност да бъдат забравени и от Белград, и от София. Превръщат се в регион, който няма никакъв шанс да се европеизира.

Тук трябва да бъде ключова помощта от България – нови инвестиции, нови идеи за приобщаване на нашите сънародници към европейските ценности и закони. Българите обичат да казват, че отиват в Цариброд и Босилеград на сръбска скара. Все още навсякъде може и да се пуши. Това е един от най-големите парадокси, с който се сблъскваме. Жителите на Цариброд, а и на Пирот се хвалят, че живеят добре от щедрите български гости. На фона на тази туристическа и икономическа реалност всички трябва да се сетим, че сме един народ. Колко е хубаво, когато чуем от нашите сънародници някоя старинна, забравена българска песен, която те са запазили дълбоко в сърцата си.

На българите в Сърбия не са достатъчни българските паспорти, които им отварят вратата към Европа. Трагичното е, че те не им отварят вратата към Сърбия. Обещанията не са достатъчни. Не случайно българските партии в Сърбия се надяват, че след подписването на договора между България и Република Македония те идват на дневен ред. Той е опорна точка за решаването на техните проблеми като неделима част от процеса на стабилизиране и трайно омиротворяване на Западните Балкани, изграждане на добросъседски отношения между Белград и София.

Най-важното е оцеляването и напредъкът на българското малцинство. Договорът между София и Скопие не съвпада с политическия вкус на сръбските политици. Те трудно могат да се примирят с новите европейски реалности. За това на този етап може би най-верният път за българското малцинство в Сърбия ще бъдат усилията на българското правителство да превърне Западните покрайнини в своеобразен еврорегион, който да бъде свързан както с българските, така и с европейските пазари. В него би трябвало не само икономически, но и политически да са в сила европейските закони за пълно спазване правата на нашите сънародници във всички области. Така можем да помогнем и на Сърбия не само декларативно да я подкрепяме по пътя ѝ към Европа. Така тя ще види как изглежда бъдещият модел за европеизация на държавата, в която са в сила не партийните, а европейските закони.

БГНЕС - Ели Юркова,
кореспондент на Агенция БГНЕС в Белград.

Поканихме Александър Вучич в България

Вицепрезидентът Илияна Йотова Йотова връчи на 21 септември покана от президента Румен Радев до сръбския му колега Александър Вучич да посети страната ни до края на годината, предаде от Цариброд (Димитровград) специалният пратеник на БГНЕС Пламен Йотински.

Поканата е връчена на Никола Селакович, генерален секретар на сръбския президент.

Вицепрезидентът пристигна в Цариброд за откриването на бюст-паметник на Христо Ботев пред едноименното училище в града, намиращ се на 5 км от границата с България.

„За мен беше огромна чест да бъда днес в Димитровград и да открия този паметник на един голям герой, поет и революционер, борец за свобода не само на България, но и на балканските народи“, каза Йотова пред бюста на Ботев.

Цариброд очакваше с всекидневен покойствие визитата на българския вицепрезидент. Петнайсетина минути преди пристигането на Йотова работници демонтираха указателната табела, намираща се на пл. „Зоран Джинджич“. За малко знакът беше пред входа на общината. Любопитното беше, че указателните табелки за Белград и Сараево се четяха ясно. Но тези за Скопие и София трябваше да бъдат търсени, буквално с лупа.

Докато чакаха пристигането на официалните лица, учениците от „Христо Ботев“ оживено си бърбореха – на сръбски. В училището няма паралелка по български – не ги записват родителите им. След пристигането на Йотова, Селакович и другите членове на делегацията, децата зарадваха очите и сърцата на присъстващите с прочувствени рецитали на произведения на бележития български поет.

След като обсъдиха двустранните отношения и перспективите за двустранно сътрудничество, представителите на българските и сръбските власти отидоха да открият паметника на Ботев. В обръщението си към мнозинството – предимно деца от училище „Христо Ботев“, Селакович отбеляза пътя на Ботев като поет и революционер, който „не дочака свободата“. Секретарят на сръбския президент подчерта, че „българският и сръбският народи са обвързани от вековната борба срещу окупатора“. Това прозвуча обнадеждаващо, но и малко не се вписа в казаното от Вучич в края на март. Тогава кандидат-президентът на Сърбия, в което не звучеше национално помирение между българи и сърби, споделяне на европейски принципи и членство на Сърбия в ЕС. Според Вучич „Топлишкото въстание е единственото въстание срещу тиранията по време на Голямата война“ срещу „хилядократно по-силен враг и най-голямата военна сила по това време“. Героизирайки местното население и сравнявайки го с известни имена от косовската митология, Вучич отново извади закръглените цифри от сръбската историография за жертвите на „българските окупатори“, които били избили 3 500 сърби във Враня, 3 000 в Сурдулица, 100 убити сръбски свещеници в Нишка област и 8 000 уморени от глад. Освен това били изгаряли сръбски книги, забранявали сръбският език и писмо, разстрелвали сръбските свещеници, довеждайки на тяхно място български и дори „сменявали сръб-

ските с български икони“ (!!).

Днес Селакович подчерта, че правителството на Сърбия е отделило 1 млн. евро за ремонта на училището.

Българският вицепрезидент изрази задоволството си от факта, че и на Балканите нещата могат да се развиват бързо. Тя имаше предвид, че направи първата копка за паметника на Ботев през май, а днес вече монументът е факт. „Даже ние самите не предполагахме, колко бързо ще се реализира този паметник“. Докато Йотова говореше на множеството, едно от момичетата, които изнесоха рецитала, припадна от жегата и силното слънце.

Йотова отправи три послания. Първото беше към официалните власти на Сърбия. „Конституцията и законите на ваша-

та страна дават големи права на малцинствата и на българското малцинство: правото на образование на роден език. То е постановено в редица документи, но най-важното е желанието на една страна да даде това право, правото на вероизповедания, на медии. За нас ще бъде много важно, ако следващата година децата тук имат възможност и в предучилищна възраст да изучават майчин език“.

Вицепрезидентът каза, че „чакаме с нетърпение новия ви закон за медиите, където ще има много по-голяма възможност да има медии на майчин език“.

Второто послание беше към учителите. В него се подчерта, че българският език е един от официалните на Европа. И изучаването на български от децата им дава големи възможности.

Третото беше към учениците. „От начина, по който говорите моя език, от начина, по който познавате историята, биографията на Христо Ботев и най-вече от вашето външние, което прочетох в очите ви, как рецитирате Ботевите стихове, няма начин. Оттук нататък, когато искате да влезете в това училище, вие ще виждате бюста на Ботев. Четете стиховете, защото ще ви научат за много неща от живота“.

След училище „Христо Ботев“ Илияна Йотова отиде в гимназията „Св. Св. Кирил и Методий“. Само дето училището се казва така, но на табелката на входа му просто пише „гимназия“ на сръбски и български.

След приключване на кратък разговор с учениците – в гимназията, за разлика от „Христо Ботев“ – има паралелки на български, вицепрезидентът се спря пред очакващите я журналисти. На въпрос на БГНЕС какво конкретно прави България за съживяване на икономическото положение в Западните покрайнини, Йотова отговори, че София „има информация, че не навсякъде, но някъде“ местните власти оказват спънки пред българския бизнес за навлизане в сръбската икономика в тези региони.

Йотова и Селакович положиха венци пред Паметника-костница от Сръбско-българската война на Нешков връх, след което българският вицепрезидент посети храм „Св. Димитър“.

Реч на вицепремиера Валери Симеонов в Цариброд

**Уважаеми сънародници,
Уважаеми г-н кмете Димитров
Ваше превъзходителство посланик Влайков,
Дами и господа!**

Щастлив съм, че точно днес, на празника на Цариброд, сме заедно.

В същото време мисля, че разговорът ни няма да е празничен. Ще говорим за проблеми. За проблемите на Българското национално малцинство в Република Сърбия, за вашите проблеми.

И вие, и аз, знаем, че тези проблеми са разнообразни. Те се докосват до почти всяка област на нашия живот. Те са много отдавна.

Десетилетия наред още по време на югославската държава, вашите права са били подтискани. Тогавашната цел е постигната: чрез асимилационна политика броят на българите рязко да намалее. И това е ставало през онези години с мълчаливото бездействие, а на практика съгласие, на българската държава.

И до днес в съзнание-то, особено на по-възрастните поколения, са живи спомените от страха да се афишираш като българин. Пресни са спомените от унижения и репресии. Все още може да се усети понякога тъгата от хулите и обидите, отправяни към българите.

И въпреки това българщината у вас е победила. Самият факт, че сме заедно, че разговаряме на български и гледаме напред е повече от показателен.

Днес, слава Богу, ситуацията е коренно различна. Днес най-важното е да повярвате, че времената са други. Да повярвате, че зад всеки от вас е модерна България, член на Европейския съюз. Времената са други също, защото през последните години ние отчитаме същностните промени в отношението на Република Сърбия към националните малцинства, включително към нашето, българското. Този положителен факт има пряко отношение към подкрепата на България за преговорния процес на Сърбия за членство в Европейския съюз. Убеден съм, че

сръбските политици отчитат в максимална степен това обстоятелство и необходимост и ще извървят докрай пътя за цялостно покриване на критериите за членство в Съюза, включително в гарантирането на правата на националните мащинства.

Днес времената са други също защото България и Сърбия разбират нуждата да си сътрудничат по въпроса на положението на Българското национално малцинство. Напоследък ние разговаряме открито и конструктивно. Общ е интересът на двете държави Българското национално малцинство да живее по-добре и да се ползва от законовите си права в решаващ момент за бъдещото членство на Сърбия.

И още нещо важно, за да се разбере, че времената са други. През изминалите години след началото на промените у нас, българската държава полагаше усилия да ви подкрепя, но резултатите от тях не бяха винаги видими и удовлетворителни. Често тези усилия се разпиляваха. Налице бяха хора от малцинството, които злоупотребяваха с емоцията и носталгията, която всеки българин в България изпитва към хората в Западните покрайнини. Продължително време подобни злоупотреби с доверието бяха подминавани снизходително у нас. Докато не разбрахме, че това пречи на цялото малцинство. Защото не можеш да започваш и завършваш демагогски всяко изказване с „Майка България“, а в същото време с действията си да

се солидаризираш с онези подходи и говор на омразата, които бъркат най-дълбоко в душата на изстрадалите. Нито пък да им позволиш да почетат паметта на загиналите си предци.

Времената са други, защото днес всички български институции и политици сме единни. Единни сме в оценката за факторите и личностите, които разединяват малцинството и работят на практика срещу неговите исконни интереси, регламентирани и от сръбската страна. Единни сме в тоталното сваляне на доверието от подобни личности.

Преди да започне нашата дискусия, искам да очертая няколко групи проблеми, по които вашето мнение и оценка ще са ми особено полезни:

ПЪРВО. Как да се спре обезлюдяването на Западните покрайнини? Запознах се и анализирах редица статистически данни. Знаете, че в българското правителство отговарям и за демографската политика. И от опита ми в тази област съзнавам колко тревожни са тук тенденциите. Икономическото развитие, а може би е по-вярно да се говори за икономически регрес, особено в региона на Босилеград, е катастрофален. Разбирам, че напоследък всеки български инвеститор в този град е посрещан на нож. Всеки политик, искрено загрижен за съдбата на хората, които го избират, има жизнен интерес от инвестиции. Ето това не разбирам – идват инвеститори, вие ги гоните. Или искате да продължи тенденцията, при която през последните 15 години реалното население на Босилеград е намаляло с повече от 30%, а темповете напоследък са още по-обезпокоителни. Четох призови на местни лидери да се заселят няколкостотин мигранти в Босилеград. Такъв ли е интересът на Българското национално малцинство?

В по-друг контекст се обръщам към хората в Цариброд. Информирани съм, че тук се обсъжда създаването на икономическа зона. Кажете с какво още България може да е полезна? Със сръбската държава и високопоставени нейни представители заедно сме мотивирани да се полагат съвместни усилия за развитие на целия район на Западните покрайнини. Предложете от ваша гледна точка какво още, освен планираното, да се направи?

ВТОРО. Образованието на български език. Болна тема, според мен и според оценките на българските институции. Информирани съм, че сръбската държава решава постепенно повечето проблеми в тази област в контекста на присъединяването си към Европейския съюз. Защо тогава след 35 години в Основното училище „Христо Ботев“ продължава да няма паралелки на български език, а той се изучава само факултативно? Разбрахме се вече, че страхът да се афишираш като българин е част от миналото. Тогава защо? Защо?

Предполагам, че за Босилеград ще се чуят гласове, че през тази учебна година са открити български паралелки в първи и пети клас. По принципа това е похвално. Но колко са учениците в тях и колко в сръбските паралелки? Очаквам също отговор защо тази година няма втори клас на български? Или най-вече да чуя защо според обявеното на срещата със служебния премиер проф.Огнян Герджиков на 13 април 2017 г., че населението в Босилеград е 100% българско, в основното училище учениците в български паралелки са под 10%?

Ще бъда благодарен да чуя също колко бързо след получаване на съответното одобрение от сръбското Министерство на образованието детските градини в Босилеград и Цариброд ще бъдат

в състояние да организират предучилищното образование на български език?

ТРЕТО. Използването на български език. Това е едно от верните мерила кой каква частица от сърцето си отделя на българското. А и сръбското законодателство дава пълни права за свободното използване на езика на малцинството в райони като вашия. Наскоро ми попадна протокол от заседание на Националния съвет на ... сръбски език. Помолих за проверка, от която стана ясно, че това не е изискване на сръбската страна. Тогава чие? На ръководството на Националния съвет? Или чие друго?

ЧЕТВЪРТО. Националният съвет на Българското национално малцинство. Ако не се бяха открили дотук толкова много проблеми, едва ли щях да го изведа като самостоятелна група въпроси за обсъждане. Но всеки един от тях опира до Националния съвет.

Националният съвет е единственият легитимен орган на Българското национално малцинство с всички права и задължения да представлява нашите сънародници пред сръбските власти. Това са правата и задълженията, дадени от сръбското законодателство. Това са правата и задълженията, за които всеки българин от националното малцинство дава гласа си и се изпълва с очаквания към своите избраници. А ако те не оправдават доверието – трябва да носят отговорност пред цялото малцинство. Всеки избирател трябва да е наясно кои негови права не са защитени и кой е отговорен за това – българската държава или Националният съвет.

Националният съвет е призван да се грижи за единството на малцинството. А той самият е разединен. Тогава?

Очакванията на българската държава са за в бъдеще Националният съвет да работи по начин, по който най-пълноценно да отвоюва всички права за нашите сънародници, регламентирани в сръбското законодателство. Преговорите на Република Сърбия с Европейския съюз са благодатната среда за това. Те се използват най-активно от националните съвети на другите национални малцинства в Република Сърбия.

И накрая искам още веднъж ясно да заявя: българските политици и институции сме единни както в подкрепата за малцинството, така и в начина ѝ за реализиране. Повече никой не би допуснал да бъде заблуждаван от злоупотребяващи с доверието на България хора. Това е минало време. Минало свършено време.

Предполагам, че ясно сте усетили тази промяна от около една година. Оттук нататък ще е така.

Очаквам вашите мнения по поставените от мен проблеми.

Благодаря за вниманието!

Тотално сваляне на едно незаслужено доверие

Анализът на речта на вицепремиера на Р България Валери Симеонов произнесена на 21 септември тази година в Цариброд показва, че българското Правителство най-накрая има представа за това което става в Западните покрайнини и предприема сериозни стъпки в правилната посока. Посока която винаги сме предлагали и защитавали на страниците на нашия „Бюлетин“, в действията и многобройните публични изказвания от името на КИЦ „Босилеград“ и Демократичния съюз на българите, независимо от цената която трябваше да платим.

Няма как да не отбележим, че тия стъпки дойдоха с идването на посланик Радко Влайков и неговият екип в Белград и консулите Едвин Сугарев и Николай Колев в Ниш.

В изказването си в Цариброд, вицепремиерът Валери Симеонов освен обичайните дипломатически реверанси към Сърбия, най-напред призна и се разграничи от досегашното мълчаливо бездействие и нехайство на българската държава към десетилетната югославска асимилационна политика срещу българското малцинство.

Опита се да ни увери, че времената са други и че България застава зад всеки един от нас. Изрази уверението си, че сръбските политици ще покрият критериите за членство в ЕС, включително и гарантирането на правата на малцинствата. И че България ще има предвид това при приемането на Сърбия в ЕС.

От тук нататък последваха ценните изречения отправени към някои някои наши политици: „...не можеш да започваш и завършваш демагогски всяко изказване с „Майка България“, а в същото време с действията си да

се солидаризираш с онези подходи и говор на омразата, които бъркат най-дълбоко в душата на изстрадалите. Нито пък да им позволиш да почетат паметта на загиналите си предци. Времената са други, защото днес всички български институции и политици сме единни. Единни сме в оценката за факторите и личностите, които разединяват малцинството и работят на практика срещу неговите исконни интереси, регламентирани и от сръбската страна. Единни сме в тоталното сваляне на доверието от подобни личности“. И още: Повече никой не би допуснал да бъде заблуждаван от злоупотребяващи с доверието на България хора.

Тия думи безспорно показват, че българското Правителство е про-чело намеренията на демагозите и интригантите които необезпокоявани сноват из коридорите на държавните институции в София и че зад потните им прегръдки и целувки и жълтите шоколади раздавани на дамите се крият съвсем други намерения. Че вече никой не вярва на доносите, клеветите и компроматите срещу хората които неотстъпно и последователно отстояват българското самосъзнание в Босилеград и Цариброд и защитават интересите на малцинството. И че са безпочвени злоупотребите с името и снимките на „Бате Бойко“.

Но „тоталното сваляне на доверието от подобни личности“, а ние много добре си знаем кои са те, не бива да означава, че други ще се възползват от това и ще получат бяло доверие. Това по-скоро означава, че от тук натам всеки сам трябва да се бори за доверието си. И ще го има дотолкова, доколкото последователно и ефективно отстоява интересите на малцинството. В крайна сметка „злоупотребилите с доверието“ няма за какво да съжаляват – те никога не са имали доверие. Те само временно се възползваха от доверието на България което спечелиха хората и личностите които достойно отстояваха българщината си през годините. И срещу които войната в Босилеград и Цариброд продължава.

Това трябва да послужи за предупреждение и поука на ония които все още се опитват да хитруват и да играят и на двете страни.

Пред България да се кълнат в Ботев и Левски, а в Босилеград и Ца-

риброд, в къщи, на работа, в детската градина и на училище да говорят с децата си на сръбски. Да се учат по 103 ПМС на българските университети на гърба на българския данъкоплатец, но да вейт сръбските байраци в София. Да изпращат децата си да следват в България, но в Босилеград и Цариброд да ги възпитават като сърби. Да бойкотират или демонстративно да говорят на сръбски пред българската вицепрезидентка. Да не допускат отбелязването на паметта на жертвите загинали от ръката на сръбските четници. Да печелят с български паспорти на запад, но там да се декларират като сърби. Да канят българските държавници и политици на гости, но да им пеят „Боже правде“. Като официални представители на българското малцинство да не намират за уместно да посрещнат българския вицепремиер. Да се лекуват безплатно на ВМА в София като българи, но да отбелязват „деня на освобождението на Босилеград от българската фашистка окупация“ като сърби. Едно-

временно да членуват в сръбските националистически партии и в Националния съвет на БНМ. Да са на чело на Националният съвет на БНМ, но да пишат протоколите от заседанията му на сръбски. Да отговарят за информирането на български език, но да забраняват информирането за посещението на българския вицепрезидент в Босилеград. Да се бият в гърдите че са българи, но да гонят българските инвеститори от Босилеград. Да идват на власт по демокра-

тичен път, но да провеждат тоталитарна политика.

Просто трябва да си вземат бележка и да разберат, че това вече не е право на личен избор, а на съзнателно нанасяне на политическа вреда на всички нас които се чувстваме българи и разчитаме на България.

Защото клатят доверието на България към нас. Защото България е заинтересурана да ни помага само дотолкова, доколкото ние наистина сме българи и нейни сънародници и няма никакъв интерес да помага на ония които са се отказали от българщината си и са си избрали друг език и друга нация. Да им е честито и сами да си се оправят.

Всички останали имаме нужда от закрилата и помощта на България. Не само защото сме плът от нейната плът и кръв от нейната кръв, а и защото Босилеград и Цариброд никога, и особено днес, не могат да функционира без България. В новото време и в новите обстоятелства, всеки ден все повече имаме нужда от България.

Никой няма право да разколебава нашето доверие в нея. И особено нейното в нас. Защото България е демократична страна и рано или късно, все ще се намери някой да попита за какво се изразходват парите на българските данъкоплатци – за интересите на българите в Босилеград и Цариброд или за великосръбската политика срещу тях.

Това се отнася не само за официалните представители на малцинството, но и за лидерите на политическите партии и сдружения. Нека да си помислят и ония които прибират не малко пари за информиране на български език и продължават да ни сервират подбрани полустини – при това на сръбски. Нека да си помислят всички които въртят бизнес с България, или даже с българщината.

Видяхме колко е лесно България да си снемее доверието от тях. Не е трудно да предприеме и конкретни действия срещу ония които наистина се самозабравиха – ако се наложи. Трябва да го направи и заради ония които самоотвержено и безкористно с цената на саможертва и себеприщания продължават да отстояват българските интереси в Западните покрайнини и да предлагат мерки за излизане от кризата.

Иван Николов

УБИТИТЕ МЕЧТИ

На празника на Босилеград Малка Богородица, който според календара на Сръбската православна църква се отбелязва на 21 септември, крайпътните скали по пътя за Босилеград откъм Сърбия осъмнаха с анонимни плакати с надписи на сръбски „БИА дори и мечтите убива“ и „БИА убива Босилеград“.

За незапознатите, БИА е сръбската абривиатура на „Безбедносно информативна агенция“ тоест на „Информационната агенция за сигурност“ или еквивалент на някогашната Държавна сигурност, или още по-точно, на УДБА.

Самите плакати са елементарни и в тях няма нищо от патоса на известните български организации които безкомпромисно атакуват сръбската държава за катастрофалното и безизходно положение на българското малцинство в Сърбия.

В почерка на тия анонимни плакати има нещо поетично и младежко. Осъзната горчива истина за престъпните групировки на сръбската служба за сигурност в чиято смъртна хватка Босилеград се задушава през последните 16 години. И е на път да издъхне след един век безмилостна борба за оцеляване във всичките седем досегашни югославски държави.

Едно протестно послание срещу затлачената демокрация която обслужва интересите на местната олигархия щедро финансирана и подкрепяна от Белград и мафиотизираните служби за сигурност. Под техното покровителство в Босилеград изборите за местна власт се провеждат по един престъпен начин. Така избраната престъпна власт управлява пак по престъпен начин. Не спазва Конституцията и законите на Сърбия. Прокуратурата, правосъдието и полицията на Сърбия не е в състояние или не иска да се справи с престъпниците които унищожават Босилеград. Сръбската държава е абдикирала в Босилеград. Тя вече не е в състояние да приложи собствените си закони и да озапти престъпниците които атакуват основите на сръбската държавност.

В Босилеград днес цари безвластие и беззаконие. Бизнеса не е сигурен. Журналистите не са сигурни. Обикновеният свободен гражданин не е сигурен.

Да, вярно е, БИА убива Босилеград. Убива и мечтите и желанието на младите да останат да живеят в родния си град.

Те са принудени да си потърсят по-добро и по-сигурно място за живот. Да оставят родните си домове създавани от поколения преди тях и да се скатават в гарсонии под наем в крайградските квартали на големите градове.

По същото време, на другия край на Западните покрайнини, в Цариброд, прекръстен на Димитровград по името на най-големият български национален предател и автор на македонизацията на Пиринския край, в рамките на само три дни се струпа държавното ръководство на Р България.

Вицепрезидентката г-жа Илиана Йотова откри паметник на Ботев пред едноименното училище в което няма нито една паралелка на български език. Общински ръководители, директори на училища и учители се надпреварваха в присъствието на г-жа Йотова да говорят на сръбски език! Защото, Боже мой, там беше и шефа на кабинета на президента Вучич, г-н Селакович и той можеше да си помисли нещо лошо. А ние, нали,

живеем в тая държава, дето се вика, сръбски хляб ядем и какво... Ще вземат да ни уволнят и после какво ще правим!?

След три дни, пак по повод празника на града Малка Богородица в Цариброд дойде българският вицепремиер Валери Симеонов. В голямата зала на Спортния център той държи реч, опитва се да ни вдъхне смелост и кураж, да даде надежда, да предложи помощ. Очаква предложения. Очевидно си ги представя нещата по опростеният, стандартен начин - от обиколките и срещите с гражданите по българските села и градове.

Но тука присъстващите мълчат, гледат втренчено пред себе си, изказват се неподготвено, несвързано, говорят извън темата. В гласът им се чувства несигурност. В очите им проблясва ужас и страх от всяка една по-откровена мисъл и остра дума.

Страх на роби които треперят от жестокостта на господаря.

Роби, които по сред нощ, скрити в скалите край реката, лепят плакати за да изкрещят мъката и болката си от убийството на родния им Босилеград и убитите мечти да останат и да създадат семейство в него.

Всичко това се случва днес, на 50 километра от София, пред очите на българският вицепрезидент и вицепремиер, пред очите на сръбските министри които водят преговори за членството на Сърбия в ЕС и пред очите на съвременна Европа.

Наследница на онази Европа която в началото на миналия век ни откъсна от родината и ни набути в стените на югославската тъмница.

21.09.2017г.

Иван Николов

Жертвите на комунистическият режим

На 1 февруари в КИЦ „Босилеград“ се проведе възпоменателната вечер по повод Деня на жертвите на комунистическия режим в България. По този повод бяха представени книгите на Темелко Нешков - Досие: Югославия срещу душата на Македония и «Раздяла няма - Македония срещу македонизма». На срещата говориха Зоя Андонова и Иван Николов от издателството «Свети Климент Охридски».

Поздравявайки гостите, председателят на КИЦ „Босилеград“ Иван Николов каза:

„Историята е процес с отложено действие, събитията които са се случили в миналото все още определят характера на настоящето и бъдещето. В миналото можем да намерим обяснение за множеството актуални проблеми които и днес продължават да изпъхват търпението на хората с лесно посягане към насилието като средство за постигане на политически цели.

Днес в България се отдава почит на жертвите на комунизма и ние се солидаризираме с това. С риск да се повтори, искам и тази вечер да спомена за ужасяващите цифри за жертвите на комунизма които все още се дискутират в научното и публичното пространство, но вече се налага мнението, че те са около 100 милиона в световни размери. С това разбира се, не искам да омаловажа или да премълча жертвите и на други тоталитарни идеологии като нацизма, фашизма или в днешно време ислямската държава.

Според доклада на комунистическия прокурор Георги Петров, Народния съд на комунистическия режим в България издава 2875 смъртни присъди сред които са трима регенти, всички министри на три кабинета – два на Богдан Филев и на Добри Божилов и половината министри от кабинета на Иван Багрянов – всичко 33 министри, между които трима министър-председатели, двама военни министри; почти цялата администрация на царя; 67 народни представители от 25 обикновено народно събрание; целият висш военен съвет, целият генерален щаб – около 37 души генерали, полковници и офицери от всички чинове: всички директори на полицията, всички областни и помощник-областни директори, началници на държавна сигурност, областни и околийски полицейски началници, комендантите и околийски управители, всички групови полицейски началници и цялата политическа полиция. Сред осъдените са и над 120 свещеници. За по-малко от година българските комунисти избиват повече български генерали и висши офицери отколкото са загинали във всички войни от Освобождението до днес. Въпреки незначителните колебания в данните, вече се утвърди мнението, че избитите без съд и присъда в България са много повече – около 30 000 души.

Несравнимо повече са жертвите в бивша Югославия. Според вестник „Политика“ в доклад пред Скупщината от 1 февруари 1951 шефът на тогавашната военна и тайна полиция Александър Ранкович пише: „През нашите затвори между 1945-1951 са минали 3 777,776 затворници и сме ликвидирали 586 000 народни врагове“. Само на територията на Словения са открити над 600 масови гробници с над 100 000 жертви. В Хърватия в над 900 гробници са погребани около 90 000 жертви. Най-масовите убийства са станали на Кочевски рог и в Блайбург.

Сред тях са и жертвите от „Кървавия Божич“ в Македония около 30 000 души и над 120 000 минали през комунистическият затвори. Над 50 000 са жертвите на германското малцинство в Югославия. Неотдавна в Загреб бяха публикувани списъци с имената на около 15 000 политически затворници от Голи Оток, сред които могат да се изброят имената и на над 800 българи от Македония и Западните покрайнини. С тия ужасяващи данни Йосип Броз Тито се нарежда сред десетте най-жестоки комунистически диктатори в света.

Разбира се, и ние българите в Западните покрайнини също сме дали не малко жертви на комунистическите режими и в България и в бивша Югославия. В България нашите жертви на комунизма са и цялото ръководство на Върховния комитет за

бежанците и на „Въртоп“, предадени от югославските комунисти на техните български другари, които, според свидетелството на един от почетните председатели на ВМРО, Стоян Бояджиев, без съд и присъда са разстреляни в мината в Перник. Сред тях се споменава и името на легендарният ръководител на „Въртоп“ Иван Гьошев. Знаем и за политическите процеси срещу две групи босилеградски българи по времето на Информ-

бюро. За съжаление, всичките те са излезли напълно смачкани от канцлагерите Голи Оток и Св. Гьргур и никой от тях до края на живота си не е оставил никаква писана следа за своите страдания. Дори и след края на Югославия и донасянето на закона за реабилитацията на политическите затворници, почти всички искове за реабилитация на политически осъдени лица са решени в полза на тях или техните наследници, освен ония които се отнасят за българите! От подадените около 70 иска за реабилитация досега не е решен нито един.

По време на комунизма продължават да падат жертви на границата при опит за нелегално преминаване от югославска страна, но има и осъдени от Народния съд. Колко – тепърва трябва да се изследва.

Според сръбски и черногорски източници, българите са на второ място по броя на политически затворници по глава на населението, веднага след черногорците.

Няма нужда да припомням какви последствия е оставил комунизмът в икономиката, културата и поведението на хората – те продължават и днес и продължават да ни пречат да създадем едно по-нормално и по справедливо общество.

Като цивилизован народ ние трябва да отдадем почит на жертвите и да осъдим преди всичко собствените си престъпления. Непрекъснато трябва да припомняме и да мислим как да овладеем и укротим злото в човешката душа което е в състояние да направи толкова мащабни престъпления.

Това е изключително важно и днес, когато във вихъра на политическата борба хората често пъти излизат от контрол и се изкушават да използват насилието като средство за борба срещу политическите си опоненти. Демокрацията и правовата държава са досега най-известните механизми за постигане на така необходимия баланс в съвременните пренапрегнати общества“.

Иван Николов

От Босилеград Васил

144-та годишнина от гибелта на Васил Левски беше отбелязана в Босилеград, в Западните покрайнини, предаде специалният пратеник на БГНЕС Пламен Йотински. Пред паметника на Апостола, открит тук през 2005 г., се беше събрало множество от стотина души. От Белград беше пристигнал посланикът Радко Влайков, тук беше и генералния консул в Ниш Едвин Сугарев. За събитието бяха дошли представители на Столична община. Един час преди да започне официално събитието венец пред паметника на Левски беше положен от Драголюб Иванов, председател на Демократичния съюз на българите (ДСБ) и Димитър Димитров. От организаторите от посолството ни имаха въпроси към тях защо го правят преди церемонията. „Бойкотира-

ме. Защото организацията ни не беше включена в списъка на поканените участници в мероприятиято“, каза пред репортер на БГНЕС Димитър Димитров. Посланик Влайков прочете пред присъстващите обръщение от президента на България Румен Радев. Държавният ни глава припомни на множеството думите на Апостола: „Всичките неразбории, зависти, укори, които произлизат повечето от глупостта, са причина за разделението на един народ“. Представителка на администрацията на вицепрезидента Илиана Йотова прочете нейното мнение във връзка с годишнината от гибелта на Апостола и пожеланията към българите от Босилеград. Кметът на Босилеград Владимир Захариев обясни светлите страни от живота на жителите на управлявания от него град, но като че ли пропусна фактите, които всъщност отговарят на мрачното време, с което небето на Босилеград гледаше към събралите се пред паметника. Захариев обясни за добрите дела, извършени и от страна на „Република Сърбия, и на Майка България“. Сред тях съзря превеждането най-сетне на учебници на български за децата на сънародниците ни тук, както и удоволствието на босилеградчани да ползват услугите на ВМА в София. Посланик Влайков отбеляза плюсовете в стореното и от двете държави, но не пропусна и някои минуси. На фона на „сътрудничеството“ между София и Белград за настоящето и бъдещето на българите от Босилеград. В същото време не е за изпускане факта, че до 1987 г. образованието на всички деца е било на български, а сръбохърватският е бил изучаван като език на културната среда. Днес единици деца и техните родители се осмеляват да се обявят за българи и подрастващите да искат да учат на български. Все пак посланикът отчете, че предстои още доста работа. Малобройното множество беше оградено с вниманието на сръбската полиция – седем или осем полицейски автомобили бяха паркира-

ни на улицата и униформените бдяха за спокойствието, макар че то беше гарантирано от присъстващите. С изчерпването на официалните представители започнаха да звучат и по-реалистични оценки за положението на българите в Босилеград. В обръщението си председателят на ЦИК Иван Николов обърна внимание на факта, че „не можеш да стоиш пред Левски, а децата да не знаят кой е той. Още повече, да не знаят майчиния си език и историята. Не можеш да стоиш пред Левски, а да не уважаваш националните и демократични ценности, да не зачиташ свободата на словото и правата на човека“. Проф. Лозан Митев, председател на Гражданския комитет „Западни покрайнини“ вижда така положението в Босилеград: „Днес хората са изпокрити

в своите къщи и тайно – изпълнени със страх, очакват от медиите и интернет да разберат това, което става тук. Даваме ли си сметка защо? Това ли трябва да е съдбата на българите тук?“. Що се отнася до „светлото бъдеще“ на българите в Цариброд, професорът лаконично, но ясно го определи с думите: „Днес едничката надежда на хората тук е бягството от собствената им земя, и именно върху това трябва да се замислят всички, които – ако не познават човеколюбието и не ценят достойнството на личността, то поне са длъжни да спазват законите на цивилизоваността, за които бе дадена жертвата на Апостола.“ Всъщност 144 г. от гибелта на Апостола и 12 г. след издигането на паметника, Апостолът продължава да чака в Босилеград София да прогледне за действителността в Западните покрайнини. И се налага управляващите в България да разберат и друга негова мъдрост: „За отечеството работим, байо, кажи ти моите и аз твоите кривици, па да се поправим и все (за) едно да вървим, ако ще бъдем хора“. Е, кривиците са и от двете страни на Ньойската граница. Но ако България не каже на Белград какво трябва да направят „братята сърби“ за пълноправния живот на българите в Западните покрайнини и цяла Сърбия, сръбски скоро няма да започне да звучи в европейската политика. В противен случай стигаме до факта, че плахата българска политика през десетилетията и изместването на националните интереси за сметка на идеологеми като за „братство“, „славянство“ и „мост на сътрудничество“ разочароват и огорчават не само българското малцинство, но и превръщат България в незначителен и слаб фактор в региона. А ако България не започне да разсъждава стратегически, ще отслаби още повече и без това слабите си позиции като европейски партньор.

Левски гледа към София

Ваши превъзходителства,

Уважаеми дами и господа скъпи гости, съграждани!

Днес отбелязваме 144 години от гибелта на Апостола на свободата и 12 години от откриването на неговият бюст-паметник в Босилеград. Образът на Левски трябва да ни служи като опора и предупреждение за това кои сме, какви сме и накъде отиваме. Мисията на този паметник тук не е само да овековечи името и делото на Левски, а да бъде морален коректив с който да се съизмерваме, сравняваме и да се учим на свобода, демокрация, честност, патриотизъм и човеколюбие. Оказа се, че това е много по-трудно отколкото очаквахме.

144 години духът на Левски вълнува съзнанието на българите. 12 години от откриването на този паметник, Левски смущава нечистата съвест на тираните по убеждение и на робите по душа. Да стоиш пред този паметник, да бъдеш почитател и последовател на Левски трябва да не само мъжество и сила, но преди всичко чест, себеуважение и достойнство.

Смъртта на Левски възкреси България от петвековно робство.

Неговият паметник в Босилеград 12 години се мъчи да възкреси съвестта на блудните синове на майка България.

Да почиташ Левски не е само да се поклониш и да сложиш едно цвете пред неговия паметник, а да осъзнаеш величието му и да се водиш от него. Не можеш да се кланяш пред Левски, а да не служиш на целите и идеалите за които той даде живота си за да я има България днес.

Не можеш да стоиш пред Левски, а децата да не знаят кой е той. Още повече, да не знаят майчиният си език и историята. Не можеш да стоиш пред Левски, а да не уважаваш националните и демократични ценности, да не зачиташ свободата на словото и правата на човека.

В крайна сметка Левски винаги побеждава във времето. Ако искаме да сме честни към него и към себе си, трябва непрекъснато да си задаваме въпроса какво би ни казал и в какво би ни упрекнал той днес, когато децата на Босилеград масово го напускат търсейки по-добри места за живот. Със сигурност би ни упрекнал за разделението, омразата и злобата която отрови взаимоотношенията ни и ни изправи едни срещу други. Със сигурност би ни посъветвал да си кажем кривиците, да се поправим и да вървим напред.

Трябва да го разберем и да го послушаме. Трябва да се освободим от сенките на миналото и да премахнем всичко което ни изправя едни срещу други.

Недопустимо е, на една крачка от паметника на Левски да се чества „Ден на освобождението на Босилеград от българска фашистка окупация“. Това не само противоречи на историческите факти, не само е обидно за здравият разум, това ни разделя в името на имперския прин-

цип „скарай и владей“.

Недопустимо е в центъра на Босилеград все още да се кръстосват улици с имената на Георги Димитров и Маршал Тито. Единият, Генерален секретар на Коминтерна и поддръжник на Македонизма в Пиринския край, а другият, автор на „Кървавия Божич“ отговорен за смъртта на 23 000 българи в Охрид и Преспа през 1945 година и за страданията на други 130 000 българи от Македония и Западните покрайнини които са изселени, изгонени, преследвани и изпращани в концлагерите на Титова Югославия.

Недопустимо е паметникът на Левски да стои на улица Георги Димитров. Това са диаметрално противоположни величини които взаимно се оспорват и отричат. Ние не можем да учим децата едновременно да служат на Бога и на мамона. Левски не бива да се злоупотребява за нашето разделение на патриоти и предатели, той трябва да бъде програма за нашето обединение. Само като почитатели и последователи на Левски ние ще бъдем уважавани в София, Белград и Брюксел. Само тогава ще спечелим моралното право да искаме помощ и подкрепа за спасяването на този град. От нас зависи дали ще можем да се издигнем на нужната висота и дали българо-сръбските отношения ще станат наистина добросъседски и приятелски.

Затова е нужно изхождайки от делото на Левски ние самите да се помирим, за да можем да дадем принос за помирието между българи и сърби. Така, както Левски е дал своя принос за освобождението на българи и сърби от Турско робство. Съжалявам, че пред неговият паметник и днес няма сръбско присъствие.

Историческата дистанция е вече достатъчно голяма: измина повече от един век от Балканските и от Първата световна война. През май навършват 100 години от опожаряването на Босилеград, след две години ще станат 100 години от подписването на Ньойският диктат. Тия годишнини са повод, ние, българи и сърби отново да прочетем и преосмислим историята си, да почетем и да отбележим паметта на жертвите, да осъзнаем грешките, да си подадем ръка за помирение и да си простим в името на мира, сигурността и бъдещето. Това е тежък и труден път, но е единствен и няма друг. Европейските народи вече са го извървели, трябва да го извървим и ние. През 1984г. тогавашният германски канцлер Хелмут Кол и френският президент Франсоа Митеран си подават ръка пред гробищата на Вердюн където през 1916 година се проливат реки от кръв - загинали са над 250 000 души. С този жест започва създаването на обединена Европа. Такъв жест трябва да направим и ние за омиротворяването на Балканите. Това не значи да забравим историята си. Това значи историческите факти да се интерпретират спокойно и многостранно, без митове, без преекспонирана национална слава и прикрита ненавист.

Само тогава ще имаме моралното право да стоим пред този паметник и да се гордеем с името и делото на Левски.

100 ГОДИНИ НЕПРИКРИТА

Сръбските медии месеци и седмици наред информираха, че от 23-26 февруари в сръбският град Прокупле ще се проведе международна научна среща „Топлишкото въстание 1917 – 100 години по-късно“. Подобна среща е имало преди 20 години. Организатори на събитието бяха Народният музей Топлица, Института за стратегически изследвания на Министерството на отбраната на Република Сърбия и Историческият архив Топлица с финансовата подкрепа на Министерството на културата и информирането на Република Сърбия.

На срещата бяха поканени над „40 известни историци от страната и чужбина – България, Руската федерация, Република Сърбска, английски професори на работа в Обединените арабски емирства и Ирландия и сръбски преподаватели на работа в Хонгконг и Виетнам“, както и експерти от Факултета по международна политика и сигурност, Академията за национална сигурност, Института за съвременна история, Института за политически студии в Сърбия, Института за съвременна история на Сърбия, Философският факултет в Прищина, Педагогическият факултет в Сомбор, представители на музеите в Парачин, Жупски Александровац и Алексинац, както и на историческите архиви във Враня и Пирот и историци от Ниш, Лесковац, Ягодина и Белград.

Въпреки внушителното струпуване на учени, които от историческата дистанция от един век, трябваше да дадат една по-обективна и изчистена историческа оценка за споменатото събитие от Първата световна война, то бе засенчено от присъствието на целият държавен връх: председателката на Народната скупщина Мая Гойкович, премиерът и кандидат-президентът Александър Вучич, президентът на Република Сърбска Милорад Додик, представители на Сръбската православна църква, министри в Правителството на Сърбия, областни управители, кметове, дипломатически представители, разни сдружения и граждани. След заупокойната молитва, бяха отдадени военни почести и положени венци пред паметникът на Топлишките въстаници в Прокупле.

Обръщайки се към множеството от „10 000 граждани“, премиерът и кандидат-президент Александър Вучич с класическата си радикално-патриотарска риторика от деведесетте години на миналия век, произнесе едно слово от което никак не могат да се извлекат послания за уважаване на историческите факти, за национално помирение между българи и сърби, споделяне на европейски принципи и членство на Сърбия в ЕС. Според Вучич, „Топлишкото въстание е единственото въстание срещу тиранията по време на Голямата война“ срещу „хилядократно по-силен враг и най-голямата военна сила по това време“. Героиизирайки местното население и сравнявайки го с известни имена от косовската митология, Вучич отново извади закръглените цифри от сръбската историография за жертвите на „българските окупатори“, които били избили 3 500 сърби във Враня, 3 000 в Сурдулица, 100 убити сръбски свещеници в Нишка област и 8 000 уморени от глад. Освен това били изгаряли сръбски книги, забранявали

сръбският език и писмо, растрелвали сръбските свещеници довеждайки на тяхно място български и дори „сменявали сръбските с български икони“ (?!), учили децата, че са българи, провеждайки по този начин насилствена „бугаризация“. Според Вучич, срещу 5-6 хиляди въстаници, врагът бил сконцентрирал 30 000 войници, а епилогът бил, че половината от въстаниците били избити, като добави към тях още 20 000 старци, жени и деца. Вучич дори бизарно припомняше за някакво бесене на което българите били изкарвали селото да гледа и когато дошъл ред на някакъв нисичък човек, Йорга, той протегнал ръка сам да си сложи примката, но тъй като бил низък и не могъл да я хване, казал: „Хора, помогнете, аз не мога сам“. В същият приповдигнат героично-патетичен тон, Вучич спомена и за „героите“ Коста Войинович и Коста Печанац които се били скарали, и призова за единство на Република Сърбия с Република Сърбска и Косово.

Въпреки всичко това, Вучич на Запад все още минава за „проевропейски“ политик?! Какви ли ще бъде риториката на ония сръбски политици които откровено са против членството на Сърбия в ЕС?

След така зададената политическа рамка, няма никакво съмнение, в каква „безпристрастна“ научна атмосфера е преминала и „международната научна среща“.

От историята знаем, че подобни митинзи и „научни срещи“ обикновено се провеждат в навечерието на война, когато народът и армията трябва да се мобилизират и насъскат срещу врагът.

За една страна, която в края на второто десетилетие на 21 век води преговори за членство в ЕС и която официално твърди, че в отношенията със съседна България „няма отворени въпроси“, подобен тип политическо говорене вдъхновено от речите на сръбският генерал Радомир Путник преди битките на Цер и Колубара в Първата световна война, никак не е в полза нито на сръбското евротчленство, нито на националното помирение между българи и сърби. И няма нищо общо със съвременните начини на говорене между народите и държавите.

Това се вижда и от освиркването на Федерика Могерини която само няколко дни след това, на 3 март, в сръбската Скупщина бе посрещната с пищялки и истерични националистически крясъци от радикалите на Воислав Шешел – „Сърбия, Русия, не ни трябва Уния!“. Същата вечер, на приема който българското посолство в Белград организира по повод Националният празник 3 март, въпреки внушителното дипломатическо присъствие от цял свят, нямаше нито един държавен представител на Р Сърбия.

Сръбските официални медии не престават да бълват всякакви статии, фейлетони и изказвания по повод 100 годишнината от Топлишкото въстание. Съвсем произволно се пишат всякакви числа за броя на жертвите избити от българската армия – от 3 000 до 30 000 души, а броят на запалените къщи достига и до 50 000!

На фона на всичко това, учудва мълчанието не само на българската дипломация, но и на българските медии и политици, които, вторачени в предизборната си кампания се

ОМРАЗА

направиха, че не чуват цялата тази антибългарска истерия която се лее в Сърбия. Никои не си задава въпросът, как се чувстват българите в Западните покрайнини върху които се сипе цялата тази съзнателно отглеждана и трупуна в продължение на един век национална омраза.

В нашият случай, цялата тази врява може да се изтълкува и като отговор на гражданските инициативи в Босилеград да се повдигне паметник на жертвите на Коста Печанац в Босилеград от 15 май 1917г. като начало на национално помирение между българи и сърби. Героизирането и митологизирането на четническият комендант Коста Милованович Печанац, който на 15 май 1917г. нахлува на територията на друга държава и подлага на сеч и огън Босилеград и околните села, избивайки 35 души цивилно население и изгаряйки 317 къщи в околните села, говори за пълното неуважение и презрение от най-високо държавническо ниво към лоялните граждани от български произход в Република Сърбия. В такава атмосфера в която все още се говори за „бугаризация“ и „сърбизация“, а историческите факти и жертвите се използват за престрелки от времето на Първата световна война, е повече от ясно защо Босилеград и Цариград се намират на дъното на икономически най-изостаналите общини в Сърбия и са обречени на обезлюдване. „Бугаризацията“ от преди един век, в съзнанието на сръбските политици, вероятно е достатъчно оправдателна причина за да си го връщат тъпкано на нас, българите в Западните покрайнини зачитайки правото ни на обучение на майчин език, на свободно демократично развитие, спокойствие и творческа работа в стабилна и правова държава.

Абсурдите не спират дотук. Сърбия в момента се намира в предизборна кампания. Един от претендентите и фаворит за сръбски президент е и сегашният премиер и шеф на Сръбската прогресивна партия Александър Вучич – човекът който произнесе това яростно антибългарско слово в Прокупле. Общинският отбор на Сръбската прогресивна партия в Босилеград вече обяви подкрепата си и агитира за него. По всяка вероятност и кмета на Босилеград и председател на Националният съвет на българите ще подкрепи кандидатурата на Вучич. Така може да се окаже и „позицията“ и „опозицията“ на президентските избори да подкрепи Вучич и той в Босилеград да спечели с голямо мнозинство?! Вероятно един нормален, свободен гражданин ще се затрудни да разбере такова ирационално политическо поведение.

Това поведение е обяснимо само ако се има предвид, че това е вот на един потиснат и смачкан народ, обременен със страхове и робска психика който гледа да се хареса и да спечели милостта на господаря, наивно вярвайки, че той ще се трогне и щедро ще го възнагради! Именно този начин на мислене разобличава всичкия фалш на сръбската демокрация. Защото тя се нуждае от подчинени роби които гласуват по директива. Тя няма готовност и ниво да остави българското национално малцинство само, на демократични избори, да си избере свои, автентични народни представители които свободно и отговорно да говорят от името на малцинството а не от името на белградските политически централи.

Не по-малко вина и отговорност имат и политическите представители на българското малцинство. Независимо от рисковете и трудностите, те все пак в един момент трябваше да смогнат сили да хвърлят членските си карти в лицето на сръбските партийни лидери, да се организират в своите си малцинствени партии и да сложат на масата собствените си политически искания.

Иван Николов

ПРЕЗИДЕНТ В АВАНС

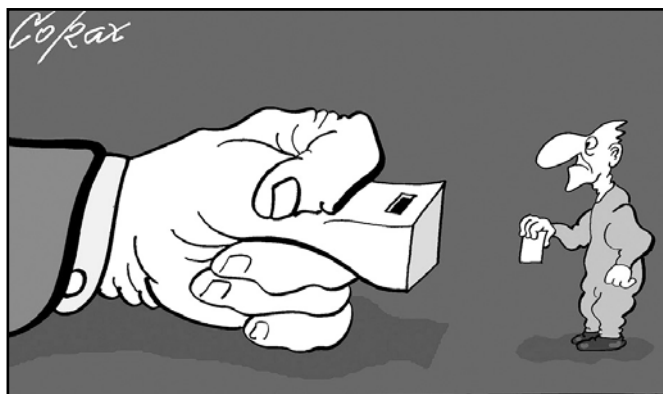
Случи се това, което месеци и седмици се говореше и внушаваше по всички сръбски телевизии – на президентските избори в Сърбия още на първи тур убедително победи досегашният премиер Александър Вучич. Политическите анализатори сега си броят пилците и си задават въпроса накъде отива Сърбия – в демокрация или диктатура? Начина по който се проведеха и отразиха тия избори, пробуди спомените за последните месеци на управлението на Милошевич.

Какво следва оттук нататък?

Очакванията са различни. Управляващите вече залитат към нови парламентарни избори, които със всички средства да бъдат спечелени с мнозинство от две трети, за да може да се промени Конституцията на Сърбия и заведе една по-твърда форма на управление.

Другата възможност е започналите следизборни протести в сръбските градове да прераснат в масови и да се задейства спиралата на политическата нестабилност подобна на онази от навечерието на 5 октомври 2000г. Засега, тя е малко вероятна, но причини за това има предостатъчно. Протестиращите студенти и гимназисти по улиците на големите градове в Сърбия подведоха под въпрос не само легитимността, но и легалността на изборите.

Техните доводи си имат своите основания, въпреки че

сръбските медиите направиха, че не ги чуват. В социалните мрежи те предупредиха, че първо, Александър Вучич като действащ премиер и като кандидат за президент е бил в недопустим конфликт на интереси. Но след като вече наруши закона и се (само)допусна до изборите, той имаше на разположение неограничени публични и бюджетни ресурси за предизборна кампания.

Другите кандидати за президенти бяха далеч в по-неизгодна позиция. Медиите си затвориха очите и в информационните емисии усилено отразяваха дейността на премиера. В изборният блок разделяха информацията между Вучич и останалите кандидати, така че той имаше на разположение девет десети от времето за представяне в медиите.

Никой не се и замисли, че свободата на медиите и даване на еднакви шансове на всички кандидати са ключови за демократичността на изборите. Победителят бе прогласен още преди да се произнесе Републиканската избирателна комисия. Вместо нея се произнасяха една частна агенция (Ипсос) и едно гражданско сдружение (ЦЕСИД). Всичко това вместо обещаната стабилност води към още по-голяма дестабилизация на сръбското общество.

Въпреки че според конституцията на Сърбия президентът не е най-силната политическа фигура, досегашната практика показва, че ако на тази позиция седне достатъчно силна политическа личност, правителството и премиерът (които по Конституция са по-силни), попадат под негово влияние. Това го видяхме вече няколко пъти и почти няма съмнение, че в следващите месеци Сърбия ще получи един слаб премиер който ще бъде под влиянието на силният президент и ще му налага своите становища по вътрешната и външната политика.

Така че реално погледнато, в Сърбия не могат да се очакват позитивни промени в близко бъдеще, защото тя продължава да се управлява от консервативната националистическа десница и лидери чието минало достига до войните в бивша Югославия. Общественото мнение се плъзга по повърхността и вместо обществото да контролира политиците, политиците контролират всичко – от държавните предприятия и медиите до личните съдби на хората.

Медиите показваха, че в Сърбия все още няма условия за свободни и демократични избори. За пореден път се показва, че националистическото говорене, подобно на това при отбелязването на 100 годишнината от Топличкото въстание, носи много повече гласове на изборите от европейското. Освен всичко друго, липсваха и институции които да могат квалифицирано и отговорно да следят изборният процес.

Убедителната победа (вече никой не пита как и по каква цена е постигната), реално погледнато, все повече укрепва позицията на Вучич. Имайки предвид патриархалният характер на сръбското общество и нагласите на хората да си имат силен водач, Сърбия отива към тоталитарна система на управление. Но голямата му сила може да се окаже и неговата най-голяма слабост – той натова цялата отговорност върху себе си и оттук нататък оплакванията за всичко лошо в държавата и на международен план ще отиват на негов адрес.

Изохода на изборите за пореден път показва, че Сърбия все още не е в състояние да се позиционира стратегически и да определи реални и постижими национални и държавни цели. Политическата конфузия продължава да се задълбочава все повече и повече.

Драматичните световни промени като че ли отново се разминават с това което става в Сърбия. Колебанието между европейският път и опората върху Москва, Пекин и Вашингтон, доведе до липса на визия за мястото и ролята на Сърбия на регионален и международен план. В един момент Брюксел като че ли заложи на сръбските националисти които трябваше да решат проблема с Косово. Сега се оказва, че не само Вучич но и опозиционните кандидати не искат да се ангажират с евро-атлантическите интеграции и да признаят новите реалности с Косово. Сърбия започна да води преговори за присъединяване към ЕС, но ги протака във времето

с надеждата той да се разпадне и да започне ново прекрояване на границите на Балканите в които да си върне Косово и да си присъедини Република Сърбска.

Така че от президентските избори в Сърбия засега единственият резултат е укрепване на управляващата партия и малко по-добро позициониране на разделената опозиция.

В интерес на истината, въпреки ударите на жълтата преса, в предизборната кампания нямаше и реална политическа алтернатива – двамата най-силни кандидати на опозицията Саша Янкович и Вук Йеремич разкритикуваха Вучич по обичайните направления: липса на правова държава, неработещи институции, прикриване на многобройни афери и издигаха лозунги от типа на „народно единство“, „сигурност в държавата“, „справедливост“, „нови работни места“, „културно възраждане“ и пр.

По всичко останало си останаха на същите позиции както и управляващите. Вук Йеремич даже присъстваше на тържеството за спорния Ден на Република Сърбска 9 януари в Босна и Херцеговина. Саша Янкович критикуваше Вучич, че е направил много повече за независимостта на Косово от всички други политици преди него и подчерта, че той няма да бъде президентът който ще признае независимостта му.

Липсата на готовност Сърбия да се препозиционира не само по въпроса за евроатлантическата интеграция, но и по отношение на съседите си и близкото минало, породила скептицизъм в по-либералната част на сръбското общество.

На изборите се рециклираха стари тези и идеи. Бяха подминати регионалните теми като Босна и Херцеговина, Черна Гора, Косово и Македония. Това показва липса на чувствителност по темите които определят мястото на Сърбия в региона и нормализиране на отношенията със съседите.

Сред българите в Западните покрайнини не се видя нищо друго освен обичайният садомазохизъм на политически смачкани хора – те пак се пуснаха по течението и послушно гласуваха за силните на деня. Едни с идеята да си запазят мястото в системата, другите – да си изкарат надницата на изборите. Най-малко бяха информирани и осъзнатите гласоподаватели. Но дори и те нямаха възможност за реален избор – нито един от кандидатите не само не предложи, но и не спомена нищо за малцинствата. Управляващи и опозиция са свикнали да ги разглеждат като дезинтеграционен фактор който застрашава устоите на държавата. Натикани в такава позиция, принадлежащите към националните малцинства, са принудени непрекъснато да доказват лоялност с цената на всичко – включително и да се престарават на по-големи сърби от сърбите. И да си затварят очите и ушите. В Босилеград например, избирателният списък бе значително завишен, опозиция и управляващи цял ден развозваха хората като чували до секциите а в края на изборният ден се оказа, че управляващи и опозиция които довчера се плюваха, в неделя са се надпреварвали да гласува за Александър Вучич?! И то не затова, че са негови запалени последователи, а затова кой повече да му се приближи с по-дебел плик пълен с почти насила изтръгнати от бедстващите хора гласове.

Чрез „атентат“ – към Президентския пост

14 Блажени, които изперат дрехите си, за да имат право да дойдат при дървото на живота, и да влязат през портите на града.

15 А отвън са сетата, чародейците, блудниците, убийците, идолопоклонниците и всеки, който обича лъжата и лъже.

Откровение, глава 22, стихове 14 и 15

В статията „Хибридна война на Кремъл на Балканите се превръща в реална намеса“, кореспондентът на „Комерсант“ от 29.10. 2016г. в Белград, Геннадий Сисоев разкри безпрецедентен скандал между Москва и Белград. Граждани на Русия бяха депортирани от Сърбия заради участие в подготовката на метеж срещу премиера на Черна гора - Мило Джуканович.

Това събитие „съвпадна“ с „неочакваното“ посещение на секретаря на Съвета за сигурност на Руската федерация Николай Патрушев в Белград.

Руският гост пристигна след като премиерът /сега президент/ Александър Вучич, публикува детайлите на плана за завземане на държавните институции в Черна гора, веднага след изборите на 16 октомври „със съдействието на чуждестранен фактор“.

Вучич потвърди информацията на черногорския спецпрокурор Миливое Катнич за ареста на група сръбски граждани подготвящи завземането на парламента на Черна гора и стрелба срещу участниците в митинга на опозицията, за да предизвикат хаос и шум на парламента.

По времето на визитата на Патрушев, няколко граждани на Русия бяха депортирани от Сърбия „заради участие в подготовката на терористични акции в Черна гора“.

След срещата на Николай Патрушев с Вучич, сръбската преса публикува следното съобщение:

„Службите за сигурност на Русия и Сърбия си сътрудничат успешно“

Обаче, точно след това съобщение се случи нещо, още по-странно от метежа в Черна гора.

На 31 октомври 2016, два дни след срещата Парушев – Вучич, сръбската преса обвини Черногорската мафия в „атентат“ срещу премиера – Вучич и неговите родители.

„Открити“ бяха „безстопанствени“ гранатомет и четири гранати, 100 патрона за автомат „Калашников“ и още 20 патрона от различен калибър. Всичко това бе руско оръжие, уж подготшено за атентат срещу родителите на Вучич.

Номерът на гранатомета не бе посочен нито за изтрит нито за съществуващ. Иначе вече трябваше вече да се знае кой е доставил оръжието.

Чудно – как сръбските тайни служби разбраха, че оръжието е на черногорската мафия! Вероятно знаеха

серийния номер от производителя на руско оръжие и кому е продадено...

Така г-н Вучич обвини Руската федерация, че създава канали за изтичане на руско оръжие в ръцете на Черногорската мафия, за извършване на подривна дейност на територията на собствената му държава – Сърбия.

Обаче от „Черногорските атентатори“ никой не бе открит. И няма и да бъде... Изчакахме няколко месеца, за да разберем дали БИА /сръбската тайна служба/ ще залови черногорските мафиоти, но до колкото се разбира – никой не работи по този случай.

Несъмнени, сърби и руснаци си сътрудничат успешно. След като г-н Вучич се представи като послушник на Кремъл, през 2017г. бе „избран“ за президент на Сърбия. Да му е честита новото назначение!

Направи впечатление невероятната прилика на действията на метежниците с атентата срещу Зоран Джинджич.

Материалът подготви инж.Ангел Пелтеков

За Балканските задачи на

Всяка война е резултат от лошият мир и предпоставка за нова война

На изборите за Президент на Р България през ноември, придобилите българско гражданство българи от Западните покрайнини със своите скромни сили дадоха доверието си на Румен Радев. Очевидно са гласували за нещо ново, по-различно от досегашната затънала в десетилетни клишета външна политика на Р България. Правомощията на президента са основно в областта на външната политика. От него се очаква максимално да използва удобната външно-политическа позиция на България като пълноправен член на Европейският съюз и категорично да защити правата и интересите на своите сънародници в Македония и Западните покрайнини.

Става дума за отношението на България към заявеното желание на Република Македония и на Република Сърбия за членство в Европейския съюз. България не бива да стои безучастна в спора за името между Република Македония и Гърция което продължава почти три десетилетия. Стратегията за забавяне на евро-атлантическата интеграция на Република Македония е насочена срещу България, но и срещу геополитическата линия по Коридор № 8, в която Македония е най-слабото звено. Стратегическата цел на старите кръгове е Македония да не влезне в ЕС и НАТО, поне докато Сърбия не я догони и не я „опакова“ заедно с другите югорепублики в общ интеграционен пакет. До тогава Македония ще остане в орбитата на старите и чужди политически и икономически влияния. Българският национален интерес изисква незабавно членство на Македония в НАТО и ЕС. Това е единствения начин Македония да се изчисти от чуждите структури и антибългарски влияния и дори да запази териториалната си цялост от албанският сепаратизъм.

Активните мероприятия на старите структури, антибългарските медийни, културни и исторически кампании срещу България идват от останките на югославските инсталации на службите за сигурност. Това не е политическата воля на обикновените македонски граждани които, с малки изключения, са приятелски настроени и желаят по-интензивни

контакти в политическата, стопанската и културната сфери.

Езикът на омразата и подемането на коварно подхвърлените исторически спорове измества фокуса от истинските проблеми и създава атмосфера на взаимно недоверие което забавя интеграционните процеси на Балканиите. Грешката на България и Македония и особено на общественото мнение в двете държави е, че се поддават на провокациите и така отношенията им зациклят без всякаква стратегия и перспектива.

Подходът към Сърбия трябва да бъде коренно различен.

България призна независимостта на всички отцепили се от „опеката“ на Белград бивши югорепублики. Тя първа призна независимостта на Скопие, но и на Любляна, Загреб, Сараево и Подгорица. Първа призна и независимостта на Прищина, след подаден ясен геополитически сигнал, тъй като акцията по признаването беше съгласувана с другите съседи на Сърбия – Унгария и Хърватска. Белград трябва да си вземе поука от всичко това.

Трябва също така сериозно да обмисли и това, че във Войводина и Санджак има искания за по-голяма автономия и те могат да направят проблеми на властите в Белград. Ясно е, че Европа ще настоява Белград да реши вътрешните си етнически, политически и регионални проблеми и едва след това да поеме пътя си към Брюксел.

Трябва също така сериозно да обмисли и това, че във Войводина и Санджак има искания за по-голяма автономия и те могат да направят проблеми на властите в Белград. Ясно е, че Европа ще настоява Белград да реши вътрешните си етнически, политически и регионални проблеми и едва след това да поеме пътя си към Брюксел.

От тази гледна точка България трябва да излезе от изхабените външно-политически клишета от времето на социализма и категорично да постави въпроса за Западните Покрайнини.

Парадоксално е, че в процеса на разпадането на бивша Югославия България призна правото на независимост на всички югорепублики, само за собственото си малцинство не направи нищо! Като част от вече несъществуващата държава (Сръбско-Хърватско-Словенското Кралство), без юридически основания да останат в нея и при това напълно изо-

Президента Румен Радев

ставени като регион от централната власт в Сърбия, Покрайнините трябва да са обект на активна политика от българска страна. Крайно време е България да се освободи от пораженческия дух от времето на националните катастрофи и да заживее със самочувствието на достойна европейска държава като прояви сериозно държавническо поведение по въпроса за Западните Покрайнини. Включително да предложи решения, които да доведат до коренна промяна в статута на българската общност в Сърбия. Официалната статистика за българите в Сърбия нарочно занижава техният брой за да се минимизира проблема. Белград насърчава сръбоманските настроения сред малцинството, а София се задоволява с трийсетината преведени комплекта учебници на български език!?

Плахата българска политика през десетилетията и изместването на националните интереси за сметка на идеологемите за „братство“, „славянство“ и „мост на сътрудничество“ води до разочарование и огорчение не само българското малцинство, но и превръща България в незначителен и слаб фактор в региона, който не разсъждава стратегически, отслабва позицията си като стабилен европейски партньор и отслабва позициите на самият Европейски съюз. Защото ЕС не е само един голям еврочувал в който всеки може да бръкне и да си вземе колкото си поиска. Трябва да се поеме и риск и отговорност за собственото си бъдеще, за бъдещето на Западните Балкани и за ЕС. Трябва да се свикне с мисълта, че днешното време има своите изисквания които не могат да се решават с прийоми от времето на Студената война. Нещо, за което българските политици трябва изцяло да поемат отговорността си.

Българщината в Западните Покрайнини трябва да се поддържа на всяка цена, защото Балканите са динамичен регион и не се знае как могат да се развият политическите събития в следващите няколко години. Нека не забравяме, че едва за няколко години от Белград се отделиха Черна Гора и Косово, а Войводина и Санджак все по-активно настояват за политическа автономия.

Нелепо е, че опитите за европейска интеграция на Сърбия и Македония се посрещат без да се държи сметка за българските национални интереси и стратегически цели. „Поставянето на условия“ затваря Македония в сегашните зависимости от сръбските (проруски) служби. Освобождаването от тия

зависимости може да стане само в евро-атлантическите структури. С други думи, сближаването на София и Скопие може да стане само през Брюксел. Или, промени в българо-македонските отношения могат да настъпят само чрез колкото е възможно по-бърза евроатлантическа интеграция и излизане на Република Македония от старата политическа орбита. Класически пример за това е малката Черна гора, която в културно и историческо отношение е далеч по-близо до Сърбия от изтерзаната от сръбското влияние Македония. И въпреки това, тя не се подава и е на път с членството си в НАТО напълно да се освободи от сръбско-руските зависимости.

За съжаление, България подхожда с „безусловната подкрепа“ съвсем погрешно прилага към Сърбия вместо към Македония! „Поставянето на условия“ на Македония и „безусловната подкрепа“ на Сърбия (която е първопричината за всички сегашни българо-македонски спорове) е нещо, което безусловно обслужва сръбско-руското влияние на Балканите. Въпреки отвореният, но заметен под килима въпрос с правоприемството на Западните покрайнини след окончателното разпадане и на последното югославско формирване и въпреки откровеното потъпкване правата на българите в Западните покрайнини и очевидната асимилаторска политика! Странен парадокс, изцяло в услуга на небългарски интереси. Отлагането и губенето на време, само насърчава старите структури които в продължение на политиката си от 90-те години, мечтаят за домино-ефект и така мечтаното прекрояване на границите с цел постигане на всяка цена на „националния идеал“ за велики и етнически чисти държави.

И нека да обобщим. България не бива да допусне поредното „пакетиране на Македония и Сърбия“ за членство в Европейския съюз. Основната стратегическа цел трябва да бъде спешна евро-атлантическа интеграция на Република Македония, което между впрочем, единствено може да запази нейната териториална цялост от нашествието на албанският сепаратизъм. Ако вече не е късно. Към Сърбия трябва да бъде прилаган перманентен натиск за спазване правата на българското малцинство и изясняване на въпроса за правоприемството на Западните покрайнини. Това е стратегически императив за България и дано встъпващият в длъжността си президент на европейска България Румен Радев най-после го осъзнае.

Иван Николов

Сръбско-българска правителствена среща в Босилеград

До посещението на служебния български министър-председател в Босилеград се стигна почти инцидентно – след една случайна среща на председателя на Сдружение ГЛАС от Босилеград Александър Димитров с проф. Огнян Герджиков. Отправя му покана да открие началото на Двадесет и четвъртото издание на Международния детски Великденски фестивал. Фестивалът от 2015 г. е носител на знака на европейските фестивали. Герджиков се отнася сериозно към поканата и подготовките започнаха.

Обсъждаха се два варианта на посещението – със или без официален сръбски държавен представител от съответния ранг. Посолството ни в Белград успя да издейства на срещата в Босилеград да дойде и вицепремиерът и министър на външните работи на сръбското правителство Ивица Дачич и заедно да открият изложбата на Великденския фестивал.

Последният български премиер посетил Босилеград е бил Стефан Стамболов, но не в качеството си на премиер а в качеството на член на Централния комитет на Креснеско-Разложкото въстание от 1878г. Може би защото Босилеград, за разлика от Цариброд, се намира встрани от пътя София – Белград. А може би и заради липсата на ясна политика по отношение на българското малцинство в Западните покрайнини.

След пристигането се проведе среща с представителите на българските организации в Западните покрайнини – Националният съвет на българското малцинство, директорите на училищата, малцинствените партии, Културно-информационните центрове в Босилеград и Цариброд, гражданските сдружения и българските партии.

Срещата се ръководеше от Генералният ни консул в Ниш Едвин Сугарев и посланик Радко Влайков. В продължение на един час всички се изказваха за проблемите на българите в Сърбия: образование, икономика, емиграция, инвестиции, права на човека. Повечето изразяват разочарование от липсата на готовност да се реализират исканията от Платформата за защита на правата на българското малцинство подписана от 15 български организации и партии през лятото на 2013г. Дискутиращите навлизат още по-навътре – липсата на диалог я обясняват със сенките от лошите исторически спомени. Подава се идеята за повдигане на паметник на жертвите от погрома от 15 май 1917г. когато сръбско паравоенно формирование на сръбският поручик Коста Милованович Печанац сравнява Босилеград със земята. Говори се за национално помирение между българи и сърби като предпоставка за диалог между двете държави. Привежда се добрата практика между традиционните европейски врагове чиито лидери успяват да се издигнат до необходимата висота за да надделеят миналото и да поставят основите на ЕС. Подчертана се, че такъв процес протича и във Войводина – между сърби и унгарци. И разбира се, „предстоящото“ членство на Сърбия в ЕС като шанс България да постави исканията за безусловно спазване на правата на българското малцинство.

Изведнъж избухнаха анахрони крясъци срещу България от страна на директора на Босилеградската гимназия Антон Тончев които се посрещнаха с явно неудовство сред присъстващите. Целта е ясна за всички – опит да се измести фокуса от проблемите на българското малцинство към сръбското недоволство от даване на въздушен коридор за бомбардировките от 1999г., българското признаване на Косово, злъчни подмятания че България се управлявала от Брюксел, че финансирала НПО в Босилеград и Цариброд които „оплювали“ сръбската държава и пр. небивалици.

След тази среща гостите посетиха черквата „Св. Троица“ в с. Извор и килийното училище от 1832г. която се намират в окайно състояние и всякаш сами по себе си символизируют немарливото

отношение на двете държави към българите в Западните покрайнини. А това са ценни културно-исторически паметници около които може да се изгради прекрасен български етно-център който да стане печеливша туристическа дестинация и да даде тласък на икономическото оживяване на района.

Следващата среща е брифингът в клубът на БТА в Босилеград. Сръбският министър закъсня почти час и половина. Замисляме се за дипломатическото послание на това необичайно дълго закъснение.

Дачич има много „бисери“, изречени по отношение на София. Последният се появи през декември 2016 г. Тогава той каза: „Ние не сме наивни. Няма как да повярваме, че мощният Европейски съюз не е в състояние да повлияе на България и Хърватия по този въпрос - глава 26. Всеки ден ценностите на ЕС се нарушават в самата Хърватия“. Блокирането на преговорите по

тази глава беше вдигнато от София и Загреб, но думите на Дачич си останаха. „България също имаше определени резерви по глава 26, но е много лесно да напишеш в Конституцията си, че нямаш национални малцинства, както това направи България, но да говориш за своето малцинство в Сърбия“. Което си е доста „добросъседско и приятелско“ заключение. Всъщност, Дачич изобразява типичното за политиките раздвоение на личността. Например през юни 2013 г. в интервю за британския в. „Телеграф“ той попита: „Как е възможно една бедна, унижена и пребита страна да защитава националните си интереси? Единственият начин да бъдем силни е, ако ни уважават по света.“ Според него „Сърбия е длъжна да намери нова политика за новото време, за да намери място в европейското семейство“. Е, след като Сърбия иска да бъде в европейското семейство, защо не се замисли, че пътят ѝ към Брюксел минава през София?

И понеже Босилеград е един от символите на българското малцинство в Сърбия, не бива да се забравя, че българите се топят - от 62 000 жители през 1962 година на 18 500 през 2011, от които, според сръбската статистика, само 13 500 говорят майчин български език. Поради тежкото икономическо положение в българските медии често се чуват тонове на загриженост. От сръбска страна – мълчание.

Може би като израз към образованието Герджиков и Ивица Дачич проведоха работната си среща в Босилеград в гимназията. При основаването си гимназията носи името Гимназия „Княгиня Мария Луиза“. С настъпването на Титовото управление гимназията е „Иван Караиванов“, а от 1990 г. е просто Гимназията.

Въпреки че Гимназията в Босилеград се управлява от човек с комунистическо мислене, редно е да се отбележи „съпричастността“ на Белград към обучението на български език. През септември миналата година за първи път от 30 г(!) бяха отпечатани учебници, преведени от сръбски на български. По този повод тогава Дачич каза, че акта е доказателство за стремежа на Белград да подобри положението и правата на националните малцинства в Сърбия. По същото време, паралелките на български се разпадат – в момента само в три обучението се провежда изцяло на български език.

В края на срещата двамата откриха изложбата Световен конкурс за детска рисунка в Културния дом и положиха цветя пред паметника на Васил Левски в центъра на града. С това започна 24 Международен детски Великденски фестивал и приключи първото посещение на български премиер в Босилеград.

Остава горчивият вкус от безсилието на българската дипломация и византийската арогантност на сръбската дипломация

За националното (не)помирение на българи и сърби

След срещата на служебният премиер на Р България Огнян Герджиков и вицепремиера на Р Сърбия Ивица Дачич която се проведе по покана на Сдружение ГЛАС и провеждането на 24 Великденски фестивал на 13 април т.г. в Босилеград, в сръбските и българските медии се появи информация, че по инициатива на председателя на Националния съвет на българското национално малцинство и кмет на Босилеград Владимир Захариев, на 1 юни 2018 година в присъствието на най-високи държавни представители на Р България и Р Сърбия в Босилеград щял да се проведе акт на „историческо помирение“ между българският и сръбският народ, а най-високите държавни представители щели да открият паметник и да отдадат почит на всички жертви, без оглед на тяхната национална принадлежност. Владимир Захариев в този нескопосан текст даже се самообяви за „координатор на инициативата“ която била изпратена на „съгласуване в парламентите на Сърбия и България“?!

Всъщност, това изказване бе направено след като Владимир Захариев безцеремонно се натресе за домакин, наруши протокола на срещата и си даде за право, с ръка в джоба да прави изявления пред журналистите докато двамата държавници полагаха цветя пред паметника на Левски.

Изненадва бързината (или прибързаността) с която Националният съвет на БНМ, г-н Захариев и неговите „сътрудници“ се опитват да копират идеите на КИЦ-а, на ДСБ и на другите български организации за цялостно преосмисляне на следвоенното наследство. Това показва, че те в стремежа да си присвоят някоя свежа идея – старателно следят всичко каквото ние говорим, пишем и правим. В което, по принцип, няма нищо лошо. Но щом вече са си харесали нашата концепция, ние ги призоваваме да продължават внимателно да я изучават и ефективно да прилагат това, което ние вече две десетилетия генерираме като култура и стратегия на малцинството.

За да се случи „историческото помирение“ няма нужда от абстрактни паметници с идеологически послания. Нека просто смирено да отдадем почит на жертвите на войните като първа стъпка към преосмисляне на историята, към помирение между българи и сърби, към развитието на добросъседските отношения между двете съседни държави и членството на Сърбия в ЕС.

И не на последно място, нека да не забравяме общо-

то ни християнско учение. Например: Евангелие от Лука, Глава 171 стих 8 – 8: А Закхей стана и рече на Господа: Господи, ето от сега давам половината от имота си на сиромасите; и ако някак съм ограбил някого, връщам му четвърократно.

Искрено се надявам, че сръбските църковни великодостоиници като ревностни и загрижени християни в пост и молитви ще четат и тълкуват Евангелие от Лука поне от сега до 2019 година когато ще отбелязваме 100 годишнината от подписването на Ньойският договор.

Дотогава намираме за изключително важно да предудим за следното:

Опитите да се измести отбелязването на 100 годишнината от Босилеградският погром и откриването на паметна плоча на 32 невинно избити граждани от четниците на Коста Печанац през 1917г. от 15 май на 1 юни и откриване на някакъв абстрактен паметник на „историческо помирение“, по същество е плъзгане по друга плоскост и подменяне на смисъла на отбелязване на паметта и отдаване на почит на жертвите, преосмисляне на трагичните исторически събития и стартиране на мъчителният процес за национално помирение между българи и сърби.

Паметниците са израз на духовната култура. Не е нужно да повдигаме нови монументални паметници с идео-

логически послания за „историческо помирение“. Защото има достатъчно паметници които почитват върху костите на невинно загинали българи и сърби.

В този смисъл костницата на Нешков връх край Цариброд в която са поместени костите на български и сръбски войници от братоубийствената сръбско-българска война от 1885г., спокойно може да изиграе ролята която гробището във Вердюн е изиграло за нацио-

налното помирение между германци и французи с паметното ръкостискане между президента Франсоа Митеран и канцлера Хелмут Кол. После предстои да открием къде са погребани костите на ония 442 двама български и 526 сръбски войници и офицери загинали в бойните действия в Босилеградско от 28 юни до 18 юли 1913г., да им повдигнем паметен знак, да им отдадем почит и да направим всичко което е по силите ни никога повече да не се повторят трагичните исторически събития. Това е наш дълг към жертвите и към бъдещите поколения. Чак тогава страниците на историята могат да бъдат затворени и градивно и творчески да се пристъпи към проблемите на настоящето и бъдещето.

Помирението е свързано с поемане на вина и отговорност, дълбоко преосмисляне на историята, осъзнаване на грешките от миналото, покаяние и прошка в името на бъдещето, мира и спокойствието. Европейският опит показва, че затова са необходими държавници и личности от друга величина и с друг тип политическо мислене, а не дребни хитреци и ловци на евтини политически поени които се опитват да изплуват на гребена на вълната.

Всеки има право на преосмисляне на грешките.

В този смисъл ние призоваваме да се преосмислят изказванията и постъпките към хората които години наред със собствени сили се опитват да опазят паметниците на жертвите от войните. И ако трябва да се извинят. Примерно, за заканите които г-н Захариев отправи от трибуната на Общинското събрание срещу добросъвестните граждани които още преди десетина години започнаха да възстановяват българските паметници. Да прекратят досъдебните и съдебните производства срещу тях. Да се даде разрешение да се възстановят и там където няма, да се повдигнат нови паметни знаци на конкретни жертви на войните. Да се премахнат всички фалшиви идеологически символи които възпроизвеждат национална омраза и възпитават антибългарски чувства сред младите поколения. Символите на омразата да се подменят със символи на приятелство между двата народа – в Сурдулица, Прокупле, Враня и други градове. Да се организират редица съвместни научни конференции, в които да се обсъждат въпросите за преодоляване на историческото наследство и натрупаната омраза разпространявана от институции, организации, журналисти и отделни личности срещу България, за да може и сръбската общественост сред младите да възпита реалистична и положителна нагласа към българите, поне дотолкова доколкото такава има в България спрямо сръбите. Да се постави началото на постоянна работна група между двете правителства за решаването на натрупаните трудности в социално-икономическият и културен живот на българите в Западните покрайнини.

Недопустимо е да се политизира с паметта на жертвите. Недопустимо е да има две административни процедури за поставяне на паметни знаци в Босилеград, една, за паметните знаци на „Освобождението на Босилеград от българската фашистка окупация“, и друга, много по-трудна, за паметните знаци на невинните граждани избити на 15 май 1917г. от четата на Коста Печанац.

Самият факт, че инициативата за „историческото помирение“, която, забележете, е написана на сръбски език и излиза от адрес: „ул. Георги Димитров № 82“, показва, че нейният автор живее с възгледите от миналото което нямам нищо общо нито с нашите концепции които той доста неумело се опитва да копира, нито с диалога между двете държави, нито с европейските стремежи на младите в Сърбия. Защото, ако искаше да се разграничи от миналото, нямаше нужда гръмка да издига лозунги за „историческо споразумение“ между българи и сърби. Просто щеше да смени имената на двете централни улици в Босилеград, тези на Георги Димитров и Йосип Броз Тито – две спорни личности оставили кървави следи в снагата на българската нация. Щеше да осъди и прекрати срамното честване на „освобождението на Босилеград от българската фашистка окупация“. Щеше да помогне да възстановим паметниците на петимата български офицери. Щеше да повдигне паметник на жертвите на Коста Печанац. И смирено да запали една свещ за паметта им. И след това, нещата лека-полека, щяха да си дойдат на мястото.

Иван Николов

Денят на храбростта

1. 6 май е денят на храбростта и празникът на българската армия, а в Босилеград той не се отбелязва. Какви са причините български национален празник да не се отбелязва от българите в Босилеград? Как би гледала сръбската страна на такова отбелязване?

- За съжаление, ние на Балканите като че ли все още живеем в окопите от Първата световна война. Все още сме обременени с чувството на победители и победени. Все още се слушваме и оглеждаме как нашите думи и действия ще бъдат разбрани и посрещнати от другата страна. Денят на храбростта и на победите на едните, е ден на слабост и поражение на другите. Ето защо честването на българските национални празници в Босилеград, който, за съжаление, се намира на държавната територия на Р Сърбия, все още не е здравословно. Сигналите които идват от Белград са достатъчно красноречиви и показателни. Спомнете си, че на приема на българското посолство в Белград на 3 март по повод Освобождението на България от Турско робство, а това поне е вековна обща цел на българския и сръбския народ, нямаше нито един сръбски държавен представител. Това показва, че в Белград този празник се отъждествява не с освобождението от Турско робство, а с датата на която е създадена Сан-Стефанска България, което, забележете, било претенция към сръбските етнически и политически граници?! Впрочем, КИЦ „Босилеград“ и Демократичния съюз на българите бяхме осъдени заради това, че по повод 3 март на балкона на сградата в която е помещен КИЦ-а бяхме сложили българско знаме.

2. По пътя към членството в ЕС солидарна ли е Сърбия към малцинствата, конкретно към българското? Всъщност има ли промяна в отношението към българите, откакто Сърбия води преговори за членство и България обяви подкрепа за присъединяването ѝ?

- Много се изговори и написа по този повод, но аз на практика не виждам такава солидарност. Сърбия все още няма ясна външнополитическа ориентация и се намира в разкрячено положение между Брюксел и Москва. За положението на българското малцинство няма никакво значение какво се говори в Босилеград, Белград или Брюксел. Фактът, че младите си отиват и си търсят по-добро място за живот, най-добре говори какво е положението в Босилеград. Да, Сърбия наистина води преговори за членство в ЕС, но дали има напредък в тия преговори, това е отделен въпрос. Така че не бива да се вярва на някакви формални хартиени постижения, с които се

3. На 13 април по случай Международния детски Великденски фестивал, който се провежда ежегодно в Босилеград, на посещение в града бяха служебният премиер Огнян Герджиков и министърът на външните работи Ивица Дачич. Какви ангажименти поеха двете страни за подобряване на

за едни е ден на поражението за други

положението на българите в региона?

- Това беше една неочаквана, по-скоро протоколарна среща и освен обичайните конвенционални фрази за добросъседски отношения, сътрудничество и развитие на Босилеград и Цариброд които десетилетия наред се чуват на всички срещи на високо равнище, не се случи нищо ново. Съществен диалог по проблемите на българското малцинство никога не е имало и вероятно няма да има докато двете държави са на различни скорости на развитие и в различни геополитически пространства: когато бивша Югославия важеше за прозападна страна, България беше част от Източния блок, днес е обратно - България е част от Европейския съюз, но Сърбия се колебае между Брюксел и Москва. Не забравяйте, че Сърбия и в момента се управлява от някогашните ястреби на Сръбската радикална партия и на гражданската война в бивша Югославия. Нека да бъдем реалисти, в такава обстановка просто не е реалистично да се тиражират големи очаквания.

4. Огнян Герджиков е първият премиер на България, който посещава Босилеград. „Забравен“ ли е Босилеград от българските институции? Какви мерки трябва да предприеме страната ни, за да защити правата на българското малцинство в Босилеград?

- Какво трябва да направи е казано в редица документи и предложения, включително и в Платформата за защита на правата на българите в Сърбия която те подписаха на 15 юли 2013г. в Ниш. Проблемът според мен, е не толкова в България, колкото в Сърбия. За първи път след Освобождението, България е в пъти по-добро международно положение и може да постави искания които да бъдат чути от Европейския съюз и НАТО. Председателството на България в ЕС е извънреден исторически момент нашият проблем да бъде поставен по начин който да ни даде шанс за оцеляване и развитие.

5. Кметът на Босилеград Владимир Захариев и Националният съвет на българското малцинство в Сърбия предлагат да бъде изграден паметник в памет на всички загинали във войните български и сръбски войници. Как тълкувате подобна инициатива за „историческо помирение“? Политизира ли се паметта на загиналите?

- Да, политизира се с паметта на жертвите. Тази идея нарочно бе подхвърлена за да се измести идеята на българските организации в Босилеград по повод 100 годишнината от Босилеградският погром, в Босилеград да се постави паметна плоча, а защо не и паметник на невинните жертви избити от сръбската разбойническа чета на Коста Милованович Печанац на 15-16 май 1917г. която да се открие от официалните държавни представители на Р България и Р Сърбия в знак на национално помирение между българи и сърби. С предложението за повдигане на някакъв абстрактен паметник за „национално помирение“, Владимир Захариев, като кмет и „велик българин“ издигнат от крайните сръбски националистически партии преследва няколко политически цели. Първо, да се оправдае сръбското нахлуване на територията на Царство България и клането в Босилеград със „злодействата“

на българската армия в Поморавието по време на Първата световна война. Второ, да се изтрие паметта за босилеградските жертви. И трето, да се повдигне някакъв абстрактен паметник на „сръбско-българското помирение“ и то през 2018г. значи „помирението“ да стане в годината на българското поражение 1918г. (когато се чертае новото прекрояване на границите за сметка на България) и легитимиране

на сръбските победи. Ако имаше истинско желание за помирение, такова каквото са направили германци и французи на военното гробище във Вердюн, има много паметници които почиват върху костите на невинни български и сръбски жертви, например Нешков връх край Цариброд. Това е истински паметник за почит и помирение, но за това трябва да бъдат държавници от друга величина.

6. Какви са ефектите от това, че някои български празници не се отбелязват в Босилеград, а за други се говори малко и на закрито? Какво поддържа живо българското национално самосъзнание в Босилеград?

- Досега българският дух е останал жив въпреки сръбската система на възпитание и образование, честване на празници, дати, юбилеи и т.н. а не благодарение на тях. Ние, които имаме отношение и познаваме датите, все ще намерим начин да ги отбележим. Една нация създавана в продължение на хиляди години, не може да бъде пречупена за няколко десетилетия.

Погромът и клането в

(Доклад от кръгла маса проведена 15 май 2017 в Босилеград)

Историята на Западните покрайнини е поредица от военни престъпления срещу легитимния стремеж на българите за несъстояло се национално обединение. С тази цел България се включва в геополитическия сблъсък по време на Първата световна война на страната на Централните сили. Заедно със съюзниците Българската армия започва военна офанзива срещу Сърбия. За по-малко от два месеца сръбското кралство престава да съществува. Остатъкът от сръбската армия се спасява през Албания. В овладените зони Централният съюз въвежда своя администрация. България създава Македонската и Моравската военноинспекционна област с изградени окръжни, околийски и общински структури.

През 1916г. войната продължава на южния фронт на границата с Гърция, и на северния фронт в Румъния. Отвоювани са Северна Добруджа и Югоизточна Македония, но затова пък е отстъпен районът на Битоля. Натискът на съглашенските сили в този участък се съчетава с провеждане на диверсантски и саботажни акции в Поморавието. Тази задача е възложена на сръбският поручик Коста Милованович Печанац, който в края на септември 1916г. със самолет е транспортиран в Поморавието с инструкции да организира тнр. Топлишка буна срещу българската власт, за да отслаби тила на българското командване и да го координира с опитите за пробиви на Южния фронт.

Самата акция започва с едно нападение на ж.п. линия Ниш-Скопие при гара Ристовац и избиването на ранени български и германски войници в една санитарна позиция. На 15-16 май 1917 година Коста Печанац с една чета от 200 -250 четници нахлува на територията на Царство България в района на Босилеградско и в продължение на два дни мародерства над мирното българско население. В селата Горна и Долна Любата, Босилеград, Долна и Горна Лисина, Топли дол, Долна и Горна и Ръжана, по особено жесток начин са убити 32 мирни жители по домовете им, основно възрастни, жени и деца сред които и двама селски учители, две деца се неустановени имена са изгорели в една запалена къща, изгорени са 317 къщи и други постройки. Ограбени са добитък, ценности и хранителни продукти. Нанесената вреда е на стойност 2,5 милиона лева.

По-голяма от част от населението е предупредено в последния момент и успява да се спаси с бягство. Никъде по пътя си сръбските разбойници не срещат български военни части и това им позволява безнаказано да издевателстват, убиват, палят и изнасилват. В някои планински махали самоорганизирали се местни селяни оказват въоръжена съпротива за да осигурят бягството на жените и децата си пред погрома. При първи сблъсък със сборна рота от Кюстендил, Печанац минава сръбско-българската граница и се оттегля към Косово.

Нахлуването на българска територия и клането в Босилеградско от преди 100 години е поредната стъпка от вековните сръбски аспирации за завоюване на български земи и асимилиране, т.е. сръбизиране на българско население. Използвайки момента когато в Босилеградско няма български военни части, а всички военноспособни мъже са мобилизирани на фронта, Коста Печанац, на задача на сръбското командване, провежда жестока терористична акция срещу мирното българско население с цел насилие и грабеж в нарушение на всички известни конвенции и правила за водене на военни действия.

Това е третата сръбска военна акция за овладяване на Босилеградско проведени в началото на миналия век през 1913, 1915 и 1917г. и приключили с Ньойския мирен договор и окупиране на

Западните покрайнини от страна на Държавата на сърби, хървати и словенци.

Една от целите на тази терористична акция е да се произведе силен психологически ефект върху Главната квартира която тогава се намира в Кюстендил. Именно затова тази акция е възложена на един закоравял терорист и убиец какъвто е Коста Печанац, който има опит в провеждането на такива терористични акции не само срещу българското население в Македония, но и срещу населението в Поморавието с цел насилие и грабеж. Неговите съратници и съвременници са оставили достатъчно писмени доказателства за „геройствата“ му при ограбването и избиването на невинни селяни в Поморавието.

Спомените от този ужас и до днес живеят в Босилеградско. Сръбската историография все още се опитва да оправдае това престъпление като акт на отмъщение срещу репресиите на българската армия по време на Топлишката буна. Тази теза непрекъснато се утвърждава в сръбската историография на разни научно-исторически конференции които

периодично се организират под патронажа на най-високите държавни институции. Сръбските историци, Сръбската православна църква и представители на държавните институции с многобройни „научни“ доклади и изказвания по медиите, реабилитация на четническите командири, повдигане на паметници и назоваване на улици на името на Коста Печанац се стараят да го героизират с ясни и недвусмислени внушения по адрес на българите в Западните покрайнини.

Българската историческа наука все още не е дала своя отговор на сръбските твърдения за Топлишкия бунт и тяхната връзка с клането в Босилеградско. Именно това създаде широко поле за множество исторически спекулации. През 2015 и 2017г. в Сурдулица и Лесковац се проведоха две „научно-исторически конференции“ на тема „Българската окупация на Южна Сърбия от 1915 - 1918“.

Тия конференции, организирани от най-високо държавническо ниво и подкрепата на Сръбската православна църква имаха за цел да изместят фокуса на сръбската, българската и европейската общественост от неблагоприятните оценки по повод 100 годишнината от Балканските, Първата световна война и сръбската окупация на Западните покрайнини. Тази окупация се обяснява и оправдава с едно силно преувеличено и масово тиражирано избиване на сърби. За целта се цитират само сръбски източници (Йован Хаджи Василевич - „Българските зверства във Враня и околността 1915-1918г.“) и писанията на двама военни кореспонденти които по това време са на заплата в сръбската армия: швейцарецът Арчибалд Райс и американецът Вилиям Драйтън. Арчибалд Райс се позовава на изказванията на чак шестима свидетели, а Вилиям Драйтън, борава с една бройка от около 3 000 души убити от Австроунгарската армия по време на ПСВ. В по-късните пренаписвания тия бройки са силно раздути от 3 000 на 30 000 убити сърби в двора на днешното Техническо училище „Никола Тесла“ в Сурдулица. На стената на това училище, и до днес има паметна плоча на която пише, че там българската армия е убила 20 000 сърби?! През 2010г. в двора на това училище бе открита паметна костница с десетина ковчега с общо 18 скелета! Броят на интернираните сърби в България бе завишен на 150 -180 000 сърби.

Няма как да се отнесем сериозно към такива твърдения. Историата е наука която се пише на базата на писани и материални източници: гробници с трупове анализирани от патолози, установена самоличност на жертвите, начин и време на убийствата, документи, снимков материал и т.н. Вместо това, ние сме изправени пред един

Босилеградско на 15-16 май 1917г.

спекулативен подход когато първо се изнеса твърдението а после се търсят доказателства.

Това продължи и по време на отбелязването на 100 годишнината от Топлишкото въстание в град Прокупле на 26 февруари тази година. Сръбският премиер Александър Вучич отново отправи силни антибългарски послания. Тази риторика от времето на Първата световна война няма нищо общо с неведнъж декларираните желаниа за развитие на добросъседските отношения, спазване на правата на българското национално малцинство в Западните покрайнини и споделяне на европейските принципи и ценности.

След една седмица се навършват точно 100 години от клането в Босилеградско което поради различни конюктурни, идеологически и безпринципни партньорства с бивша Югославия и днешна Сърбия, продължава да се премълчава не само от българската историческа наука, но и да се укрива от широката българска общественост. Нито една национална историческа институция досега не се е наела да опише това събитие и да произнесе своята историческа оценка за него. Единствената публикация по този повод е на историк Ангел Джонев „Погромът в Босилеградско 15-16 май 1917г.“ който, използвайки български и сръбски източници, включително и самопризнанията в дневника на Коста Печанац, по дни и часове описва това престъпление срещу цивилното българско население в Босилеградско.

От българска страна все още нямаме нито един паметен знак на невинните жертви нито в Босилеград, нито в България. Вероятно пак поради същите остарели идеологически разбирания за „добросъседство и мир с братския сръбски народ“, Босилеградското клане от 15-16 май 1917г. никога не е отбелязвано с нито една инициатива в България с изключение на проявите на Граждански комитет „Западни покрайнини“, КИЦ „Босилеград“, Сдружение ГЛАС и Демократичен съюз на българите.

Въпросът е какво правим от тук нататък? Освен да запазим и да почетем паметта на жертвите от клането на днешен ден преди 100 години, ние сме длъжни на базата на историческите проучвания да направим изводите, с които да обясним генезиса на днешните проблеми и да се опитаме да открием какво най-много е повлияло днешното ни положение да бъде точно такова каквото е сега. Историята на миналото е всъщност история на настоящето, и ние трябва да я познаваме, така като в медицината трябва да се знае историята на болестта, анамнезата. Според Фернан Бродел, миналото и настоящето взаимно се обясняват и проучаването на миналото всъщност означава търкуване на настоящето и бъдещето.

Следователно, и това което правим днес, също е част от историческия процес – то влияе и определя бъдещето. Ето защо ние трябва да направим всичко което е по силите ни, грешките от миналото да не се повтарят никога вече, и да работим за новите процеси на Балканите които да гарантират мир и сигурност в бъдеще.

Не само защото ние сме най-потърпевшите от великосръбската експанзия към българските земи. От дистанцията от един век, си даваме сметка, че и ние българите като поразени, и сръбите като победители в Първата и Втората световна война, сме губещи. Загубили сме не само територии и население, но и взаимното си доверие, мира, сигурността и перспективите за развитие. И още, оказа се, че разликата между победителите и победените в исторически план е твърде относителна. Бремето от териториалните придобивки се оказа също толкова тежко за победителите, колкото и мъката по загубата на победените.

Съгласно новите процеси в Европа и на Балканите, ние смятаме, че това престъпление трябва да бъде изтръгнато от забравата, да бъде изяснено от научно-историческа гледна точка, да се постави паметен знак с който да се отбележи и почете паметта на жертвите като християнска и цивилизационна норма на поведение, като предпоставка за преодоляване на тежкото историческо наследство, като стъпка към национално помирение на българи и сърби и трайно омиротворяване на Балканите. Противно на често тиражираните в сръбската история и медиите твърдения за „зверствата“ на българските войски в района на Сурдулица и Прокупле

според които те са изклали от 2 000 до 30 000 души в Сурдулица по време на Топлишкото въстание, ние искаме да почетем паметта на жертви с конкретни имена на които се знае начина, мястото и времето на смъртта, подкрепени с исторически документи и автентични снимки.

Призив за отбелязване и почитане на паметта на жертвите и национално помирение между българи и сърби неведнъж са отправяни от представители на българските организации в Западните покрайнини. Парадоксално е, че този призив идва само от потомците на жертвите. Но за да бъде успешно, то трябва да бъде осъзнато и от потомците на убийците, колкото и трудно да е.

При последната среща на служебният премиер Огнян Герджиков и сръбският външен министър Ивица Дачич, кметът на Босилеград Владимир Захариев се опита да обсеби тази идея и също се обяви за повдигане на паметник на, както той се изрази, „историческото помирение“ между българи и сърби и то през 2018г., тоест, в годината на българските поражения и създаването на бивша Югославия! Ние смятаме, че не са нужни нови абстрактни паметници с идеологически послания. В този смисъл паметникът на Нешков връх край Цариброд, в който са погребани сръбски и български войници е идеалното място където българските и сръбските държавни представители символично могат да си подадат ръка в знак на национално помирение и ново начало. Така както на военното гробище във Вердюн през 1984г. френският президент Митеран и немският канцлер Хелмут Кол си подадоха ръка в знак на национално помирение. Това беше ново начало в развитието на европейския континент. Балканските народи също трябва да минат по този път

Много по-трудно е, да се изстрада катарзиса до помирието, което е свързано с поемане на вина и отговорност, дълбоко преразмишляне на историята, осъзнаване на грешките от миналото, покаяние и прошка в името на бъдещето, мира и спокойствието. Европейският опит показва, че затова са необходими държавници и личности от друга величина и с друг тип политическо мислене, а не дребни хитреци и ловци на евтини политически поени които се опитват да изплуват на гребена на вълната.

Парадоксално е също така, че във Войводина, сръбски и унгарски, германски и сръбски държавни представители вече на няколко пъти откриваха паметници на унгарските и германските жертви във Втората световна война и произнасяха слова в които се обявиха за национално помирение. Само проклятието в сръбско-българските отношения продължава, историческите фалшификации произвеждат все повече и повече омраза и взаимно подозрение. В такава враждебна атмосфера ползотворен диалог между двете държави не се получава. Жертва на тази вражда сме ние, българите в Сърбия които десетилетия наред търпим всичката нарупана омраза от всички военни поражения които е нанесла българската армия на Сърбия и нейните съюзници.

В памет на убитите мирни българи ще бъде отслужена Панихида на 14 май 2017 година в 11.00 часа в катедралния храм „Света Неделя“ в София.

На 15 май в Босилеград по повод на злокобните събития станали преди сто години ще се проведе „кръгла маса“ с дискусия за случилото се преди сто години и обобщен прочит на важните исторически събития противопоставяли в повечето случаи българския и сръбския народ. Опит да се извлече поука и да се направят изводи за бъдещето.

На 16 май в Кюстендил ще се проведе възпоменателна вечер в памет на жертвите от Босилеградския погром във Възрожденското училище.

Призоваваме българските медии да дадат гласност на тези събития с които да отбележим тази почти забравена дата от нашата история и да дадем градивен принос за развитието на нови българо-сръбски отношения в полза на нашите сънародници в Западните покрайнини.

Граждански комитет “Западни покрайнини”

Преди 100 години на 15-16 май 1917 г. чета ръководена от сръбския поручик Коста Печанац опустошава Босилеградския край.

Първоначално паравоенното формирование атакува жп линията Ниш-Скопие при гара Ристовац и избива ранени български и германски войници в една санитарна композиция, както и бежанци от Македония. След това около 200-250 четници предвождани от Коста Печанац проникват в довоенните предели на Царство България. Четата навлиза в Босилеградския край и после-

селата Топли дол и Долна Ръжана, където продължават с пъкленото си дело. Никъде по пътя си сръбските разбойници не срещат български военни части и това им позволява безнаказано да мародерстват, убиват, палят и изнасилват. При някои планински махали отпор им дават организирани се въоръжени местни селяни доколкото да осигурят бягството на жените и децата си. При първото съприкосновение със сборна рота от Кюстендил четниците бързо отстъпват и се оттеглят към вътрешността на Сърбия. В резултат на този разбойнически поход през двата дни - 15 и 16 май са убити 32 души и изгорени живи 2 деца. Унищожено е имуществото на 317 домакинства. От жертвите мародерите грабят лични вещи, ценни предмети, накити и дрехи. В опустошените къщи остават пребити и недоубити възрастни хора, които не могат да избягат навреме.

Така сръбските „юнаци“ си отмъщават на българска територия върху мирно, цивилно население за пораженията, които понеся армията им от българската войска по бойните полета на Сърбия, Македония и Албанските планини.

• На **8 май от 12ч.** се проведе пресконференция в БТА. Тема: Погромът в Босилеградско 15-16 май 1917г. Организатори на пресконференцията бяха граждански комитет “Западни Покрайнини”, Културно информационен център на българите в Босилеград, Гражданско сдружение ГЛАС-Босилеград.

В памет на убитите мирни българи в София бе отслужена панихида на 14 май 2017 г. от 11.00 часа в катедралния храм „Света Неделя“.

• На **15 май 2017 г.** в Босилеград по повод на злокобните събития станали преди сто години се проведе кръгла маса с дискусия за случилото се преди сто години и обобщен прочит на важните исторически събития противопоставяли в повечето случаи българския и сръбския народ. Опит да се извлече поука и да се направят изводи за бъдещето.

Бяха поднесени цветя на гробовете на жертвите от погрома.

• На **16 май 2017 г.** в Кюстендил се проведе:
-От 16.00 часа - панахида в църквата „Св. Богородица“.

-От 16.30 часа - поклонение пред паметника на падналите кюстендилци през войните за национално обединение.

-От 17.00 часа - възпоменателна вечер в Килийното училище в памет на жертвите от погрома в Босилеградско.

Д-р Валентин Янев/София

04.05.2017г

дователно преминава през Горна Любата и Долна Любата. В двете села те заколват или застрелват 25 души сред тях и деца. Изнасилват по пътя си към Босилеград няколко жени. Част от жертвите са подложени на страшни изтезания преди да бъдат убити. Четниците се отдават на плячосване, грабежи и палежи на къщи. Унищожават се движимо имущество и храна. Достигайки Босилеград четниците го подлагат на повсеместен грабеж и палеж. Убитите са значително по-малко поради това, че хората предупредени успяват да напуснат населеното място преди в него да нахлуят сръбските мародери. Убитите са четирима възрастни, а две деца са изгорени живи в къщите си. Градът изцяло е опожарен. След това разбойниците се насочват и преминават през селата Долна Лисина и Горна Лисина, където също убиват изпречили се на пътя им селяни и подпалват множество къщи. Последователно преминават през

ПРОЧИТ НА ИСТОРИЯТА ТАКАВА, КАКВАТО Е

Балканските страни закъсняват в исторически план да оформят съвременни независими държави в сравнение с останалите страни в Европа. Причината за това е задържащото се владичество на Турската империя върху югоизточна Европа чак до началото на ХХ век - 1913 година. Освобожданието на балканските народи от турско робство не става едновременно, а последователно и винаги след поредна Руско-Турска война завършваща с поражение за Турция. По отношение на Сърбия нейните въстания биват подкрепени от две Руско-Турски войни завършили с превес за Русия: 1812 година и 1829 година и затвърдили разширяваща се автономност на Сръбската държавица. Невъзможността на балканските народи да се освободят само и единствено със собствени сили от турския гнет ги прави заложници на две империи-Руската и Австро-Унгарската. Това слага отпечатък на последващите политически промени на полуострова съпътстващи изтласкването на Отоманската империя от Европейските и територии. Последователно освобождаващите се народи като българският, албанският и разширяващата се автономия до степен на независимост на останалите-Сърбия, Черна Гора, Гърция и Румъния ги противопоставя поради стремежите им да овладяват опразваните от турците балкански земи. Всяка балканска държава развива своя национална доктрина включваща териториално разширяване, национално обединение и успешно асимилиране на чужди етноси.

Сърбия не прави изключение чрез доктрината на Гарашанин с неговото НАЧЕРТАНИЕ.

От 1844 година тази доктрина е на разположение на сръбския политически и интелектуален елит. Намерението им да усвояват постепенно всички онези земи около тях населявани от сродни славянски народи ги противопоставя от една страна на силната Австро-Унгарска империя и от друга на многобройния и монолитен български етнос живеещ в Мизия, Тракия и Македония. След възстановяването на българската държавност през 1878 година сръбския политически елит възприема курс на омаломощаване на младата държава и недопускане към нея да се присъединят намиращите се все още под турска власт Македония и Тракия с рязко преобладаващо българско население. Фаталният Берлински конгрес от 1878 година разкъсва българския етнос в четири Балкански държави. Това подхранва надеждата на Сърбия, че би могла да започне своето разширение на югоизток за сметка на България. Северозападът с живеещите там словенци, хървати, далматинци и бошняци е бил недостъпен за тях поради въведения там абсолютен контрол от страна на Австро-Унгария.

Първата политическа грешка сръбските управляващи е Сръбско-Българската война от 1885 година след извършеното СЪЕДИНЕНИЕ на двете Българии-северна и южна. Това поведение е подхранено от Австро-Унгария и мълчаливата пасивност на Русия водени от техни си политически интереси.

Така Сърбия пропуска възможността да си осигури траен съюзник за дълги години в лицето на България в последващите сблъсъци с могъщия си северозападен съсед.

В периода между 1885 година и 1912г сръбския политически елит се вторачва в Македония намираща се все още под турска власт. Сръбските управляващи никога не са споделяли идеята за автономия на македонската земя след някоя успешна военна кампания срещу Турция. Доказателство за това е ширещата се сръбска пропаганда на действащи сръбски чети дошли от вътрешността на Сърбия и в голяма степен финансирани с австрийски пари.

В периода на Балканските войни 1912-1913 година сръбският политически елит участва в тези войни воден единствено от намерението за делба на Македония при решителната подкрепа от страна на Гърция и Русия. Преценката че завладяната с оръжие Вардарска Македония ще

бъде лесно усвоена и асимилирана не се оказва така вярна.

Вкарването на Македонския въпрос единствено в посока на делба чрез войни се оказва недалновидно решение и обрича трите Балкански държави-България, Сърбия и Гърция в тежка и постоянна враждебност отредила им място в противоположни коалиции при последващите две световни войни. Всъщност това минара мира на Балканите чак до наши дни. След неуспешни опити македонските българи да бъдат обявени за южни сърби следва далеч по-успешния опит да им се внуши, че са антични македонци нямащи нищо общо с българския етнос. Плодовете на тази отвратителна дебългаризация ги берем и в настояще време.

Друг неприемлив ход на сръбската интелектуална и политическа върхушка е отчетливото желание да се разколебава шоплука за естествената му българска принадлежност. Опитите да се създава някаква „шопска нация“ кварва отново Сърбия и България в състояние на напрегнатост в отношенията им. Аз нямам информация някой български историк да твърди, че черногорците и сърбите са абсолютно различаващи се етноси. Но това лоялно наше поведение не прави никакво впечатление на сръбските историци и етнографи.

Формирането на една държавна единица върху територията на Македония би охладила апетитите на всички Балкански държави да си я делят. След като имаме две сръбски, две румънски и две гръцки държави нямаше да е трагедия да имаме и две български държави на Балканите.

След края на Първата световна война само два народа останаха извън изкуствено създадената държава Югославия/ по образеца на нейния идеологически баща- Гарашанин/. Това са България и Албания. В тежките следвоенни години Сърбия активно се намесва във вътрешнополитическия живот на Царство България търсейки поводи за нейната окупация.

Още по очевидни примери за несъстоятелни политически решения виждаме в съвременността. Разпадът на съвременна Югославия в десетгодишна жестока гражданска война сам по себе си е показателен как един политик с поведение на диктатор и неговата партия могат да предизвикат тотален разпад на държавата си в опита да създават Велика Сърбия. А имаше по-интелигентни решения, които отчитайки инте-

ресите на всички етноси в бивша Югославия можеха да съхранят добрите отношения, икономическото сътрудничество, културния обмен и обща Европейска интеграция, но липсваше далновидност на тогавашната управляваща партия и стогодишния проект Югославия се срина.

А какво да кажем за постепенно превръщащата се в мираж възможност Сърбия да стане член на Европейския Съюз. Малко страни в Европа могат да се похвалят с такова уажване за приемането им в ЕС. И малко от тях са се държали толкова двусмислено както пише в Библията-да са слуги едновременно на Бога и на мамона.

Но да погледнем и към България.

Тя също носи своята отговорност за сегашното състояние на нещата. Монарх и партии обладани от идеята за пълно **Продължава на стр. 32**

Паметта е нужна за да не се повтори

Уважаеми дами и господа,

Радвам се на възможността да участвам в тази дискусия, посветена на стогодишнината от погрома над Босилеград и околните села, извършен от четата на поручик Коста Печанац на 15 и 16 май 1917 г. В същото време ви моля да ме извините, че ще се наложи да започна моето изказване по необичаен и недипломатичен начин – с липсите, на които ставаме свидетели днес. Тук липсват двама души и тяхната липса осезателно се чувства.

На първо място българският вицепрезидент г-жа Илиана Йотова. Тя искаше да дойде тук, всичко беше подготвено за нейно целодневно посещение в Босилеград, посветено на паметта на избитите преди столетие невинни българи. И това посещение беше провалено – казвам го и го подчертавам – беше провалено от другия липсващ тук: Владимир Захариев, кмет на Босилеград и председател на НС на българското национално малцинство.

Той беше против тази кръгла маса, против паметната плоча, която видяхте на изложбата, против каквото и да е отбелязване на тази стогодишнина – толкова против, че отказа да съпровожда българския вицепрезидент при отделните действия, свързани с отдаване на почит към загиналите по време на това варварско, разбойническо нападение. И забележете – това е кмет на града, който е бил запален.

И също – официално признатото лице на българите в Сърбия. Правото да бъде почетена паметта на убитите българи ни беше отказана – при това дни след като премиерът на Сърбия Александър Вучич откри във Воеводина паметник за местните немци, загинали в югославските концлагери.

Не е ли това двоен аршин? Или може би българските невинни жертви са нещо различно, за да може паметта за тях да бъде пренебрегната, скрита – може би от стратегически съображения – та да не се петни името на Коста Печанац, един от двамата големи герои на Топлишкото въстание? Или може би ако това злодеяние се признае, това няма да звучи добре на фона на голямата националистическа митология за българите като убийци и насилници, удавили в кръв същото това въстание – която митология впрочем беше наскоро потвърдена и чрез речта на сръбския министър-председател при честването на стогодишнината от въстанието, когато между впрочем отново стана дума за Коста Печанац – само че като изцяло позитивен герой?

На фона на цялото това националистическо говорене един уж българин, кмет на опожарения град, отказва да приеме, че загиналите невинни жертви трябва да бъдат почетени. Твърди, че подобна акция би разделяла и противопоставяла българите, живеещи тук. Измисля и някакъв паметник на помириенето, който българския и сръбския премиер трябвало да открият на първи юни, само и само поклонът пред паметта на реалните жертви да бъде отменен. Не знам как ви звучи на вас всичко това, но на мен ми звучи грозно. Срам, г-н Захариев! Срам ме е, че човек като вас представя достойните българи от този край. Казвам това не само заради присъстващите тук, но и за вашите уши – дано ви предадат достатъчно добре моите думи.

Няколко думи за самите събития. Първото, което не трябва да се забравя е, че става дума за отмъщение. Както го е казал самият Коста Печанац: нека, щом нас ни боли, и тях да ги заболи малко. Иначе казано, тук принципът е библиейското зъб за зъб, око за око. Принцип, който може да е свойствен на дивата балканщина, но е чужд на цивилизована Европа.

Причината за отмъщението е Топлишкото въстание, по време на което, ако се върва на сръбската историография, българите били пролели реки от кръв, изби-

ли 20 000 сърби, палили църкви, горили книги, насилствено променяли имена и прочее. Има обаче една дребна подробност, която тази историография не отчита – това не е спонтанно избухнал бунт, самото въстание е по-скоро диверсионна акция в тила на противника. Повечето водачи на въстанието са докарани отвън – Коста Печанац и спуснат в Краището с френски самолет през нощта. Участници във въстанието съвсем не са само невъоръжените цивилни – по това време сръбската армия вече е претърпяла голямо поражение и е изтласкана чак до Солун, но при своето отстъпление е оставяла свои формирования, които да действат в тила на врага.

Освен това българската армия е пленила десетки хиляди сръбски войници, които са били разоръжени и пуснати да си вървят по домовете, само че част от тях вместо да си вървят по домовете, са хванали гората. След като въстанието

обхваща част от Поморавието, неговите водачи обявяват мобилизация – при което местните селяни, независимо дали са искали или не, е трябвало да участват. Да не говорим за това, че основна роля в потушаването на въстанието и извършените след това екзекуции играе не българската армия, а тази на Австроунгарската империя.

Разбира се, жертви по време на потушаването на въстанието от сръбска страна има – и вероятно жаждата за мъст е разбираема. Не е разбираемо обаче защо кръвта на убитите бива изкупвана с кръвта на невинното цивилно население – с кръвта на старци, жени и деца. Не е разбираем

и чисто разбойническият нрав, проявен от четниците на Печанац – и от самия него. Те не просто са си отмъщавали – те са крали и обирали, измъчвали са хора, за да им признаят къде крият парите си, пили са без мяра в избите на опожарените от тях села, съспивали са и са палили това, което не могат да отнесат със себе си, проявявали са неоправдана с нищо жестокост спрямо напълно беззащитни човешки същества. За никаква висока мисия не може да става дума по време на този разбойнически набег. Става дума за балканско зверство – от този тип, който десетилетия по-късно ще опустоши земите на бивша Югославия.

Няма нищо героично в цялата тази история. Има много бесовство и страх. Да, страх – след като 87-годишния Рангел Илиев, стар комита от Краището, е успял да откаже Коста Печанац да нахлуе в неговото село Горна Ръжана, и след като Църнощичкият кмет със своите десетина въоръжени селяни е успял на практика да пропъди четата от над 200 човека от опожарения Босилеград. Този страх не е само рационален зад него се крие съзнанието за извършения грях – и за възможното възмездие свише, което рано или късно настига всеки насилник.

Бих искал отново да се върна на въпроса за паметта – за това защо е насъщна при събития като случилото се тук преди столетие. Първата причина е очевидна – тази памет е нужна, за да не се повтори случилото се тогава. Втората според мен е по-съществена: като отдаваме памет на жертвите, ние даваме шансове старите недоверия и вражди да бъдат преодолени. Нормалните отношения между два народа не се градят върху премълчаването на неудобните истини. Те се градят върху техния прочит – който дава възможност някогашните грехове да бъдат простени и забравени. Днес ние правим нашата стъпка в това отношение – с тази кръгла маса и с плочата в памет на невинните жертви. Казвам го пред вас и го повтарям: когато тази плоча бъде поставена, осветена и почетена по подобаващ начин и от сръбска страна, аз лично ще отида в Прокупле и ще се преклоня пред паметника на жертвите от топлишкото въстание. Това е пътят, по който можем да вървим към добросъседство и приятелство между Сърбия и България, между сръбския и българския народ. Преувеличаването и изкривяването на фактите, прикриването на истината и негласната забрана да бъде почетена паметта на жертвите не е този път – и България няма да го приеме.

15. 05. 2017г.

Едвин Сузарев / Босилеград

Горан Благоев: Защо Българската и Сръбската църкви не почетоха жертвите на Босилеградския погром

ИЗКАЗВАНЕ на историка и журналиста, д-р ГОРАН БЛАГОЕВ, на Кръгла маса „ПОГЛЕД В МИНАЛОТО, КРАЧКА В БЪДЕЩЕТО“, проведена се на 15 май 2017 г. в прес-клуба на БТА в БОСИЛЕГРАД. Кръглата маса е по повод стогодишнината от ПОГРОМА в Босилеградско по време на Първата световна война.

Помолих да взема думата като допълнение към това, което каза Н.П. консултът на България в Ниш, по повод двамата отсъстващи (б.р.: Изказването на консула Едвин Сугарев – вж. тук.). Приемам за въпрос на дипломация спестяването на още двама отсъстващи – Вранския митрополит Пахомий и Софийския митрополит и Негово светейшество патриарх Български Неофит, който, предвид здравословното си състояние, можеше тук поне да изпрати свой епископ. Такъв, какъвто Гражданският комитет „Западни покрайнини“ от две седмици молеше, на вечерашната панихида в храма „Света Неделя“ да присъства (14.05.2017 г., вж. тук.), за да придаде подобаващо високо ниво на това възпоменание, и какъвто от Софийска епархия не беше оторизиран да присъства на тази панихида.

Защо Българската църква отсъства от тези възпоменания, е ясно. Струва ми се, че нямаме заблуда защо и Вранският митрополит Пахомий, в чиято епархия сега се намира Босилеград, отсъства. И не даде благословия в църквата на Босилеград – същият този Босилеград, който преди сто години изпитва ужаса на погрома – да има заупокойна панихида, ако не от български и сръбски духовник, то поне от местните свещеници. Ясно е, но все пак струва ми се, в името на историческата ни памет, прочита на историята – да кажем защо този човек наистина отсъства.

И струва ми се, че самият той е дал отговора в един сборник, който излезе през миналата година и който се нарича „Бугарска окупация Юга Сърбие в Първом светском рату“. Мисля, че няма нужда да го превода, но все пак да го превода – „Българската окупация на Южна Сърбия през Първата световна война“. Сборник, който е издаден с активното участие на Вранска епархия. Не зная колко специалисти има във Вранска епархия по военно дело, но това, което чета по отношение на българската църковна история и въобще църковната история на района, ме кара да се съмнявам колко специалисти имат по църковна история във Вранска епархия. Ще цитирам само две статии. Едната на човек, който се казва Небойша Стоянов, от православната епархия във Враня, и се казва „Българизацията на сръбската общност в Клисурския и Босилеградския край (Зне поле) през втората половина на XIX век до Първата световна война“. Ето, ако някой не е чел този сборник (б.р.: показва го на присъстващите). А другата статия е „Централните краища на Стара Сърбия и екзархийската пропаганда“.

Не искам да се впускам в дълбочината на историческите факти, но в мен като българин и като историк, член на граждански комитет „Западни покрайнини“, възниква един много логичен въпрос: Ако аз съм българин от Босилеград и не съм сведущ в историята, и прочета само тези две статии – какъв въпрос остава в мене? Значи, аз не съм българин, а съм всъщност българизиран сърбин. Ако аз имам деца, които учат в училище, и съм имал колебания дали децата ми да учат майчиния си български език, вече нямам колебания, защото аз като българизиран сърбин, защо децата ми да учат някакъв натрапен преди 140 години език?

В Евангелието се казва: „Няма ни юдеин, ни елин, всички сме едно“. Питам се обаче, на базата на тези две статии, дали Вранският митрополит Пахомий е чел Евангелието? И дали го прилага към своите пасоми в Босилеградско? Защото идва един друг логичен въпрос. Ако българите в Босилеградско не са българи, според тези две статии, а са българизирани сърби – тия хора преди сто години защо ги е избивал Коста Печанац, ако те са сърби? Защо, когато автентични документи, международни, казват, че в този период, в който се говори за българска, за екзархийска пропаганда в Сърбия, няма никаква реакция срещу тази т.нар. пропаганда? Защото за всеки е ясно, включително в Белград, където се печатат картите на сръбското землище на Балканите – Враня и Пирот не фигурират като сръбско землище. Враня е част от екзархийската Скопска епархия. И сърбите нямат претенции за това.

Сърбите в един момент осъзнават какво се случва с тези земи чак в нача-

лото на XX век, когато с руска помощ и, ще го кажа – с българско мълчание, на проруското Данево правителство, насаждат сръбски митрополит в Скопие, Фирмилиан. Тогава и жертват българското присъствие върховно в Хилендарския манастир. И всъщност, ето така започва пропагандата – само че не българска екзархийска, а пропагандата на белградската метрополия в тези райони.

Впросът е ние днес, с днешна дата, какво правим? Българската православна църква мълчи. Тя, според мен, изобщо е денонсирала паството си в Цариград и Босилеград. Казвам паство, защото в крайна сметка, по международните спогодби, нашите сънародници в Цариград и Босилеград имат своите права. Това, че по православна линия те са отдадени на една друга църква, не значи, че те нямат право да знаят своята история и да се черкуват на свой език.

следа от 31 стр.

Българската държава финансира възстановяването на стари български църкви в района. Аз питам Вранския митрополит – защо приема българската държава... нали тук са българизирани сърби – защо българската държава възстановява църквите в Извор и къде още – в Долна Любата, в Паралово? Защо българската държава да го прави, след като тук са българизирани сърби? Значи, нещо има много шизофреноно в тази пропаганда. Който е абсолютно пропаганда. При това, ако човек внимателно погледне източниците на този г-н Стоянов от православна епархия Вранска, ами там няма един сериозен исторически документ. А историята се гради върху документи. Не върху това какво е написал някой преди него.

Завършвайки това свое изказване, от името на нашия Граждански комитет, тук, на тази кръгла маса, и в памет на българите, избити преди сто години, не българизираните сърби – искам да призова най-напред нашите колеги, историците в София, Българската академия на науките, Института за исторически изследвания, да излязат със свое становище не само по този сборник, пълен с фалшификации, но и изобщо за всичките фалшификации, на които сме свидетели през последните десет години, не повече. Десет години. Предстои стогодишнината от Ньойския договор, сто години от края на Първата световна война. Ще бъдем свидетели на лавина от сръбски фалшификации. Ако българските учени не реагират адекватно, не привлекат международната общественост, аз мисля, че този процес ще продължи лавинообразно.

Вторият отсъстващ. Българската православна църква, с наш призив, ако тя досега не се е сетила, а очевидно не се е сетила – има пълното право да реагира срещу Светия синод на Сръбската патриаршия, за всичките тези фалшификации, които се сипят по неин адрес. Защото съвременната Българска патриаршия, възстановена 1953 г., след 560-годишно прекъсване, е всъщност наследница на същата тази Българска екзархия. Създадена от българите, които започват своите борби за независима българска църква. Първите борби, апропо, са в Скопие и във Враца; Враня и Пирот също не остават назад. Същата тази Българска църква и Българска патриаршия, ако не реагира на тези фалшификации – означава, че не заслужава да са нарече, първо, Българска, после и да бъде наследница на Българската екзархия. А тя без Българската екзархия, нямаше да съществува днеска Патриаршията. Има пълното право нашата Църква да го направи – така, както навремето един покоен митрополит, митрополит Арсений, реагира срещу опитите на Сръбската патриаршия да създаде паралелна църковна структура в Македония, под името Охридска архиепископия. Това беше единственият достоен архиерей, който каза: „Няма такава Македонска църква, нито пък е била част от Сръбската патриаршия.“ Писмото му поне го има като документ в Българската православна църква.

Но всички ние като част от тази Църква сме длъжни, в паметта, в името на паметта на тези хора, избити преди сто години, да реагираме, за да не позволим всичките тези фалшификации, на които сме свидетели, да продължават да се случват.

А вече Сръбската църква, която тотално се впуска, тя не е излязла от капана на национализма, мисля, че ако нейните духовници са вярващи, те ще знаят, че може да не отговарят пред историята, но със сигурност ще отговарят пред Господ.

ПРОЧИТ НА ИСТОРИЯТА ТАКАВА, КАКВАТО Е

Продължение от стр.29

национално обединение на всички българи в една държава решават, че това може да стане единствено и само по пътя на войната. Каква жестоко заблуждение! Пет войни за един народ, колкото и справедливи да са неговите намерения не е пример за мъдра държавна политика.

Цар Фердинанд и управляващите политически партии взимат грешното решение влизайки във въртележката на двете Балкански войни. Нищо не остава от първоначалното намерение на българския политически елит да се воюва за свободата на македонските българи и да се подкрепи една автономия на вече освободена Македония. То СЪЕДИНЕНИЕ като през 1885 година не може да се прави всеки път.

Цитирам първоначалните мотиви: Грите съюзни държави настояха Високата Порта да пристъпи незабавно към въвеждане на коренни реформи предвидени от чл.23 върху етническия принцип: „административна автономия на областите, генерал-губернатор белгиец или швейцарец, изборни областни събрания, жандармерия и местна милиция, свобода на образованието“.

Но хода на войната и блестящите победи които извоюва българското оръжие достигайки до подстъпите на Цариград се помрачава от пълния политически завой и съгласието на държавниците ни Македония да се дели със сърби и гърци. Пагубна грешка на тогавашните български политици! Точно това са очаквали тогавашните ни съюзници. Резултатът го знаема-Първа национална катастрофа.

В задаващите се Първа световна война отново същата коронована особа и обкръжаващите го политици взимат грешното решение. Вместо неутралитет пак вкарват страната в касапницата на продължителна война със затъване до втора национална катастрофа. И следва откъсване на нови територии и население: пак Южна Добруджа, пак Македония, Западните Покрайнини и цяла Западна Тракия с близо 200 километра излаз на Бяло море.

Но за да съм обективен ще изброя и верните политически стъпки на българските управляващи, като например отказа на България да атакува турската армия на Проливите за да улесни овладяването им от Антантата. Вместо илюзорни обещания за териториални придобивки българските политици избират да останат лоялни съседи на Турция с която си оставаме такива в следващото столетие.

Също впечатляваща политическа постъпка е дипломатичният отказ на Цар Борис III да подкрепи Мусолини в злощастната му война с Гърция. Въобще Борис III е пример за далновидна политика осигуряваща стабилност на държавата, доколкото това е било възможно в годините на пълна изолация и разгръщаща се повсеместна война. Не е тайна, че без негово решение не биха били спасени 40 000 хиляди български евреи от Царството ни.

Брилянтната дипломатическа акция за мирното връщане на Южна Добруджа признато от всички Велики Сили по онова време е достойна за изучаване от всяка една дипломатическа школа.

Какво може да се каже в обобщение.

Балканските страни не успяха да подтиснат националистическите си идеали за Велика Сърбия, възродена на Византия, велика Румъния и обединена България, в полза на един Балкански Съюз на равноправни държави. Само така Балканският регион би могъл да оцелее необрушен от двете световни войни. Би могъл да е достоен конкурент и партньор на гиганти като Германия, Великобритания и Франция. Би предотвратил износа на евтина, квалифицирана работна ръка по света. Би избегнал ролята на пазар за стоки унищожавачи собственото ни производство.

Бихме избегнали пет войни помежду ни от 1885г до 1941г и причинените от тях десетки хиляди жертви, разрушения и дълбока омраза между народите ни.

Ако искаме това все пак да се случи макар и след толкова много пропуснати години, всеки народ трябва да направи свой обективен прочит на Балканската ни история с всичките верни и грешни политически решения, които са взимали управляващите ни елити, решения които са сложили траен отпечатък както на взаимоотношенията ни така и на ролята която играем като регион в съвременния свят.

04.05.2017г

София

Д-р Валентин Янев

Един поръчков гаф

Никакви официални лица от страна на Сърбия – нито от Белград, нито от местните власти и кмета Владимир Захариев, не дойдоха в Босилеград при визитата на вицепрезидента на България Илиана Йотова.

Тя дойде по покана на Културно-информационния център „Босилеград“ и сдружение „ГЛАС“ за откриването на документална изложба, посветена на 100-годишнината от опожаряването на Босилеград

Българските активисти запознаха вицепрезидента с проекта за поставянето на паметна плоча в памет на 38-те невинни жертви, загинали в пожарите през 1917 г. Председателят на КИЦ „Босилеград“ Иван Николов каза пред събралите се, „че е необходимо да излезем от окопите на Първата Световна война, да се опитаме да направим нещо по-различно“.

Вицепрезидентът Йотова започна обръщението си с констатацията, че „паметта на невинните жертви е жива, на жертвите, убити в изпепеления Босилеград преди сто години“. Освен това тя изтъкна, че българската държава е голям длъжник на представителите на малцинството ни в Босилеград.

Тя се спря на съвременните отношения между България и Сърбия. „Бъдещето ни е в общото европейско семейство, на което България е член вече от 10 г., а Република Сърбия вече започна своите преговори.“ Страниците от историята не трябва да се забравят, а да се четат на децата и на поколенията, защото тази памет трябва да остане жива, допълни вицепрезидентът.

„От 10 г. България е достоен член на ЕС, стабилна държава в тази част на Европа. Моето дълбоко убеждение е, че разширението на ЕС трябва да бъде към западните Балкани. Днес сръбската държава е в преговорен процес по две от най-важните глави в този процес – глава 23, която се отнася до съдебна реформа и основни права, и глава 24 – правосъдие, сигурност и свобода. Ние много внимателно следим напредъка на този преговорен процес. Следим резолюциите, които се приемат в европейските институции. Следим ги, защото именно в тези глави се защитават и правата на малцинствата: правото да имаш образование на своя роден език, да имаш на своя роден език достъп до медиите, богослужението, да участваш във всички нива на управлението.“

Йотова подчерта, че пътят на всяка страна от Западните Балкани към ЕС минава през добрата политика на съседство и на развитие на тези двустранни отношения. Предисторията Незначителното на пръв поглед събитие като една документална изложба всъщност е върхът на един айсберг от неясни отношения между България и Сърбия. Поводът за изложбата е мрачен, но не трябва да бъде забравян.

Преди 100 години на 15-16 май 1917 г., чета, ръководена от сръбския поручик Коста Печанац подлага на огън и меч Босилеградския край. На практика става дума за военно престъпление. Сами си направете извода: първоначално четниците атакуват жп линията Ниш-Скопие при гара Ристовац. Там избиват ранени български и германски войници в санитарна композиция. Жертви падат и бежанци от Македония. След това кръвожадната чета, наброяваща 200-250 души, прониква в довоенните предели на Царство България. Четата навлиза в Босилеградския край и подлага на изстребление и опожаряване селата Горна Любата и Долна Любата. В двете села са заклани и разстреляни 25 души, сред тях и деца. Изнасилени са и няколко жени. Част от жертвите

са подложени на жестоки изтезания преди да бъдат убити. Четниците се отдават на плячкосване, грабежи и палежи на къщи. След това „кърваво предястие“, главорезите на Печанац достигат до Босилеград. Там действат по усвоената от тях схема - повсеместен грабеж и палеж. Убити са четирима възрастни, а две деца са изгорени живи в къщите си. Но и това не им стига - четниците се насочват към селата Долна Лисина и Горна Лисина, където също убиват изпречилите се на пътя им селяни, палят много къщи. Българските военни части реагират бавно, отпор на пълклените дела дават въоръжени местни селяни. При първото съприкосновение със сборна рота от Кюстендил четниците бързо отстъпват и се оттеглят във вътрешността на Сърбия.

В резултат на този разбойнически поход са убити 32 души, изгорени 2 деца, унищожено е имуществото на 317 домакинства. Поглеждайки тази мрачна история от един век разстояние, виждаме нерадостен парадокс – единствените, които помнят историята, живеят в Босилеград. И в Белград. В София доскоро Босилеград беше „черна дупка“ в българската външна политика. На 13 април служебният вицепремиер Огнян Герджиков посети Босилеград по покана на движението „ГЛАС“. Той беше първият политик с такъв ранг, посетил Босилеград, от времето на Стефан Стамболов, който, когато е бил тук, все още не е заемал този пост.

Всъщност градските власти, разбирай кмета Владимир Захариев, се борят със зъби и нокти за изместване на фокуса от кланетата, извършени от Печанац. Общината иска вместо на 15 май да се открие паметна плоча на 32-та избити невинни българи, на 1 юни да се открие паметник на абстрактното „историческо помирение“, с който да бъдат почетени загиналите и от двете страни. Защо е необходимо ли? Много просто – така лустросано, „помирението“ цели подмяна на смисъла на отбелязване на паметта и съдбата на българските жертви.

Всъщност за облика на Босилеград говорят и имената на „героите“, на които са кръстени двете централни улици – Георги Димитров и Йосип Броз Тито.

Друг факт е, че на метри от паметника на Васил Левски, вдигнат на 3 март 2005 г., се намира друг, отбелязващ „освобождението на Босилеград от българската фашистка окупация“. Без да влизаме в още детайли по „добросъседските“ отношения между България и Сърбия в исторически план, как може да си обясним „безрезервната“ подкрепа на София за европейските очаквания на Белград? Въобще не става и дума за падане в капана на езика на омразата, но пък ясните позиции трябва ясно да се изразяват, защото така се стимулират националните интереси на България.

Защото трябва политиките в София да си задават въпроса как така по отношение на Войводина и живеещите там унгарци сърбите могат да се замислят, а за българите в Западните покрайнини – не могат да имат искания за по-голяма автономия? Да не говорим, че няма безплатни обеда. А за да влезе Белград в европейското семейство, той

трябва да намери решение на вътрешните си етнически, политически и регионални проблеми. Едва след това Сърбия ще стигне до прага на Брюксел. Поради което България трябва да излезе от износените външнополитически клишета на двуполусния свят и категорично да постави въпроса за Западните покрайнини. След като очевидно София и Белград не могат да се разберат в директен диалог, ами да използват Брюксел. Така и така за съжаление в момента българите в Западните покрайнини са свързани с България само заради „европейските“ паспорти. Т.е., колкото и да е парадоксално, София и Белград действат еднотелно – обезлюдяват Западните покрайнини. Сърбите го правят, за да стопят и асимилират българите, т.е. да отстранят проблемите си, а ние – поради безотговорност.

България трябва да знае и да не забравя правото, а и задължението си, да настоява пред Сърбия и европейските институции да се спазват нормите, принципите и ценностите, които да гарантират не само националната идентичност, но и качеството на живот на българите в Сърбия.

„Добросъседството“ има реални измерения - българското малцинство в Сърбия за половин век се е стопило от 62 000 жители през 1962 година на 18 500 през 2011, от които, според сръбската статистика, само 13 500 говорят майчин български език. И е време в София политиките

да се замислят сериозно – след като България и Сърбия имат да усвояват до 2020 г. 29 млн. евро по програмата за развитие на трансграничното сътрудничество, какво ще отиде в общините с българско население? Просто парите трябва да бъдат контролирани в името на бъдещето ни, а не държавниците да гледат на тях като на трезора на КТБ, нали? Не трябва да сме нито песимисти, нито оптимисти. Да заложим на реализма. А той ще се изрази в нормален и цивилизован двустранен диалог, може би и с посредничеството на Европа. Но това може да стане само когато София престане да се държи като по-малката сестричка на батко Белград и да смуче палеца си с широко ококорени очи, не знаейки дали няма да отнесе поредния шамар.

В КИЦ и в «ГЛАС» се надяват градските власти на Босилеград да демонстрират здрав разум и да разрешат поставянето на паметната плоча на избитите от четата на Коста Печанац българи преди сто години. Надеждата е паметната плоча да излезе от залата на КИЦ. Процедурата е бюрократична. Искане за разрешение е било внесено в общината от Иван Николов преди две седмици. Но демонстративното отсъствие на кмета Владимир Захариев на откриването на изложбата показва отношението му по въпроса.

Сега е задължение на посолството ни в Белград, и на външно министерство в София да задават редовно на Захариев, който често говори за «майка България» какво става с паметника на изкланите и избити българи в Босилеград.

ДСБ остро осъжда поведението на кмета Захариев

Демократичния съюз на българите остро осъжда поведението и отказа на кмета на Босилеград и председател на Националния съвет на българското малцинство Владимир Захариев да участва в събитията организирани по случай отбелязването на 100-годишнината от Босилеградският погром на 15 май 1917 година.

Осъждаме и отказа на всички други организации, институции, училища, читалища и граждани на Босилеград които не дойдоха или останаха безучастни към отбелязването на това трагично историческо събитие. Те не искаха или не можаха да оценят значението на отбелязването на годишнината от погрома за освобождаване от оковите на миналото и включването на българското малцинство в демократизиращите европейски процеси в региона.

Следвайки добре известната си практика да дублира, да преиначава, да контролира събитията и смисъла на идеите които се генерират в гражданските сдружения и в Демократичния съюз на българите, кметът и председател на Националния съвет Владимир Захариев отказа да участва в кръглата маса „Поглед в миналото, крачка в бъдещето“, отказа да отдаде почит и да разреши поставянето в центъра на града на изработената от Демократичния съюз на българите паметна плоча с имената на жертвите убити от четниците на Коста Печанац, отказа да посети изложбата посветена на това историческо събитие, и което е най-зловещо и грозно, отказа да съпровожда вицепрезидента на Република България г-жа Илияна Йотова при нейното посещение на 15 май т.г. свързано с отдаване на почит на загиналите по време на погрома.

Като кмет на опожареният преди 100 години Босилеград и като официален представител на българското малцинство, той не пожела да отдаде почит на жертвите и да осъди престъплението извършено срещу наши съграждани, при това предци на гражданите на Босилеград които той като кмет и председател на Националния съвет на БНМ представлява.

С това свое действие, Захариев и неговите подчинени нарушиха всички християнски, цивилизационни, законови и политически норми на поведение и практически, съзнателно или не, застанаха на страната на убийците и мародерите които са опустошавали Босилеград и околните села преди 100 години.

Този негова и на неговите подчинени постъпка, е още по-грозна на фона на вече утвърдилото се ежегодно честване на „деня на освобождението на Босилеград от българската фашистка окупация“. Още повече, за да отклони вниманието от 100-годишнината от Босилеградският погром, той заговори за някакъв „паметник на помириенето“, който българският и сръбският премиер трябвало да открият на 1 юни!

Всичките тези действия по същество са насочени срещу процеса за национално помирение между българи и сърби, който е необходим за сръбското членство в ЕС, за мира и сигурността на Балканите и за оцеляване и напредък на българското малцинство в Западните покрайнини.

Това поведение на Захариев може да се обясни само с желанието му да си запази властта, която, при липса на всякакви други конкретни управленски резултати, може да вирее само в условия на изострени отношения между България и Сърбия, и в изкуствено пропагандирана опасност от „радикализация и екстремизация“ на района, в който той да продължава да играе досегашната си роля на сръбски патриот и „пазач на етническият мир“.

Недопустимо е кмета на Босилеград да не иска да отдаде почит към паметта на нашите невинно загинали предци, докато сръбският премиер Александър Вучич, следвайки европейската практика, само няколко дни преди това, отдава почит и открива паметници на немци и унгарци загинали по време на Втората световна

война във Войводина.

Демократичният съюз на българите приветства становищата и подкрепата които изрази вицепрезидента на Р България г-жа Илияна Йотова в Босилеград. Една европейска България не може да се отнася с доверие и разбиране към Захариев като представител на консервативният великосръбски национализъм и който проигра всички възможности за възстановяване на обучението на български език, за икономическо възстановяване на района, за спазване на правата българите и тяхната национална и културна идентичност.

Анализът на 15-годишното управление на кмета Захариев, не оставя никакво съмнение относно неговите цели и задачи – Босилеград и околните села да бъдат напълно опустошени и заличени, а българите да бъдат сърбизирани или завинаги да напуснат родните си огнища.

В исторически план, това е вековна стратегическа цел на сръбските националистически управници. Тази политика доведе до застои в развитието на Западните Балкани и се налага тя да бъде преодолена. От това зависи не само бъдещето на българите в Сърбия, но и на самата Сърбия.

Подкрепа за „протестите срещу диктатурата“

Демократичният съюз на българите поздравява и подкрепя студентските и граждански „Протести срещу диктатурата“ които се провеждат в Белград и други градове на Сърбия. Като демократична, малцинствена и национално отговорна партия ДСБ споделя исканията на протестиращите за свободни, честни и демократични избори, свободен достъп до медиите, правова и социално справедлива държава.

Управляващите на всички нива, включително и в общините където живеят българи, десетилетия наред злоупотребяват с властта и държавните ресурси за печелене на изборите за собствени интереси. Стремемът за овладяване на властта се превръща в средство за неконтролиран

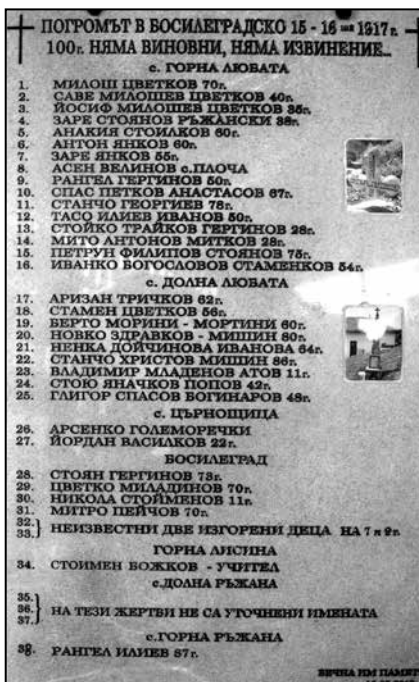
грабеж и манипулация на гражданите а не в средство за нормално функциониране на държавата и обслужване на интересите на гражданите.

Гражданите вече нямат никакви реални демократични механизми да контролират властта и са принудени да излизат на улиците за да поставят исканията си към управляващите и да защитават правата гарантирани с Конституцията и законите.

Демократичният съюз на българите десетилетия наред е предупреждавал за изборните манипулации които не допускат до медиите, до знанието на гражданите и до властта нови хора с нови идеи които да бъдат носители на реформи и промени в съвременният динамичен свят. На всички избори сме предупреждавали и протестирали срещу контрола на медиите, манипулативното завишаване на избирателните списъци, изнудването и купуването на гласове, извозването до избирателните секции, липсата на контрол на изборния процес и други форми на злоупотреби с влияние които застрашават демокрацията и укрепват диктатурата на всички нива – от общинските кметове до президента.

Нарушенията в изборния процес попречиха на демократизацията на българското малцинство и не позволиха на легалните и легитимни искания на българите да бъдат представени в политическата система на Р Сърбия и самите те да поемат отговорността за тяхното прилагане на практика. Това не само застраши екзистенцията на българското малцинство но и образа на Сърбия като демократична и правова държава кандидат-членка на Европейския съюз.

По този начин могат да бъдат „спечелени“ изборите, но не могат да бъдат решени проблемите на обществото. Тяното отлагане и трупане във времето неизбежно води до изостряне на ситуацията в обществото и посягане към революционни средства за промени.

Само българските жертви нямат право на паметник

Демократичния съюз на българите подкрепи и активно подпомогна усилията на другите български организации в Босилеград в акцията за отбелязването на 100 – годишнината от Босилеградският погром от 15-16 май 1917г.

С тази цел изработихме паметна плоча с изписани имена на невинни жертви и поискахме от кмета на Босилеград и председател на Националният съвет на българското малцинство Владимир Захариев, да определи място в центъра на Босилеград, където тя да бъде поставена с цел да се овековечат имената на жертвите като предупреждение към бъдещите поколения никога вече да не се случва подобно нещо и като предпоставка за национално помирение между българи и сърби.

Владимир Захариев не разреши да се постави паметната плоча.

На 23 май за пореден път писмено поискахме среща с кмета на Босилеград и председател на Националният съвет на българското национално малцинство Владимир Захариев за да обсъдим отново поставянето на паметната плоча.

На празника на българската просвета и култура 24 май, около 9,00 часа оставихме плочата пред входа на общината и влязохме в приемната на кмета. Владимир Захариев отказа да ни приеме, с обяснение че е зает и че ще ни приеме на другия ден. Забелязахме засилено полицейско присъствие пред общината и околните улици.

С оглед на това, че беше Ден на българската просвета и култура 24 май, решихме временно да оставим паметната плоча в оградената алея облегнатата на паметника на Левски за да могат да я видят гражданите и ако на другия ден кмета отново не ни приеме, имяхме намерение да си я приберем.

На 25 май сутринта около 8,45 часа в присъствието на командира на полицията в Босилеград Новица Стоянов, без никакво предупреждение, паметната плоча е била вдигната и закарана в полицията. До момента не ни е предоставен никакъв писмен документ на какво основание е вдигната плочата. Нито органите на общинската власт, нито органите

на МВР не са поискали от нас да премахнем плочата в законовия срок а са побързали да я премахнат сами, което показва, че те имат проблем с въприемането на съдържанието на паметната плоча, а не с нейното изнасяне на улицата.

Предвид силната съпротива на кмета на Босилеград и Председател на Националният съвет на БНМ Владимир Захариев за поставянето на паметната плоча на жертвите и прибирането ѝ от страна на полицията, Демократичния съюз на българите счита,

че Владимир Захариев като официален представител на властта, по този начин заличава паметта на невинните жертви от клането в Босилеград на 15-16 май 1917г. От друга страна, тази негова постъпка може да се изтълкува и като оправдание на убийствата и палежите извършени от Коста Печанац.

ДСБ счита, че това е гнусно предателство от страна на Владимир Захариев който представлява не само българите в Босилеград, но чрез Националният съвет на БНМ и българите в Сърбия.

Още по-жалко и срамно е, че той е председател на Националният съвет на българското национално малцинство и според Конституцията и законите на Р Сърбия трябва да се грижи за ония национални и граждански права и свободи които пазят и формират националното самосъзнание на българите.

С тази своя постъпка Владимир Захариев практически взриви процеса на национално помирение между българи и сърби, предизвика напрежение и безпокойство сред гражданите на Босилеград, нанесе вреда на добросъседските отношения между България и Сърбия и на преговорния процес за сръбското еврочленство в Европейския съюз.

Още по-възмутително е, че всичко това става по времето когато в Р Сърбия се повдигат паметници на германци и унгарци загинали в масовите разстрели и в югославските концлагери. Недопустимо е жертвите от войните да продължават да се разделят по национален признак и то така, че само българските жертви да нямат право на паметник.

Драголюб Иванов

Когато маските паднат

Най-накрая маските паднаха и се провидя истинското лице на злото.

Бащицата и господар на общината и на Националният съвет на българското национално малцинство не разреши да се постави паметна плоча в центъра на Босилеград на невинните жертви от

Босилеградският погром преди 100 години.

Не запали свещ и не сведе глава пред паметта им. Не уважи официалният представител на „майка България“ вицепрезидента Илияна Йотова. И представител на една европейска и съседна страна.

При това страна която безплатно обучава нашите деца. Която им предлага безплатни почивки на море. Която безплатно ни лекува. Която ни счита за сънародници и българи и ни дава българско гражданство. Която ни дава възможност свободно да се движим и да печелим в целият Европейски съюз. И да се возим в луксозни западни коли.

Благодарение на всичко това, господарят печели избори след избори. Благодарение на което се превърна в едноличен собственик на цялата община. И господар на живота и смъртта за хиляди наши овци.

Брадатият владика пък не поиска да отслужи панихида на невинните жертви заедно с български митрополит.

С тия скандални гафове господарят и владиката, с публичният си отказ да почетат и да се помолят за жертвите, всъщност ги убиха още веднъж. Тоя път завинаги. И съзнателно или не, предадоха предците си и застанаха на страната на мародерите и убийците опожарили Босилеград и околните села, избили 32 мирни съграждани и изгорели живи две деца. Владика който вместо за мир, за любов, за покаяние и прошка ни говори за омраза. И вместо почит към жертвите, почита убийците им.

Огрехиха се и от всички християнски и цивилизационни норми на поведение.

Председателят на Националният съвет на българското малцинство наруши чл. 2 от Закона за националните съвети на националните малцинства който гласи: „За реализиране на правото на самоуправление в културата, образованието, информирането и служебната употреба на езика и писмото, принадлежащите към националните малцинства в Република Сърбия могат да избират свои национални съвети. Националният съвет представлява националното малцинство в областта на образованието, културата, информирането на малцинствен език и служебната употреба на езика и писмото, участва в процеса на взимане на решения и решава по въпросите от тези области и създава институции, стопански дружества и други организации от тези области“.

Историята е част от културата ни. Те я заличиха. И ни предложиха чужда история и култура. При това и менте. Вместо образование и просвета на майчин български език, те ни предлагат антиобразование на официален служебен език. Вместо информиране на майчин език те ни предлагат политическа пропаганда и цензура. Вместо служебна употреба на майчин език и писмо, те служебно ни налагат служебният език и писмо. Вместо да работим за по-добър живот тука, ние трябва да бягаме другаде за да живеем.

Под маските на невинното лице се крие злото което вместо огън и нож, използва памук за да довърши пъклената мисия на Печанац. Зло, което се храни с нашите пари, което смуче мляко от майката родина, което се храни със злостта, завистта и омразата на нашите вековни врагове и се мъти в кувичите гнезда.

Иван Николов

Българското малцинство – заложник на своеволието на Захариев

Като председател на Демократичният съюз на българите съобщавам, че бях призован с призовка „като гражданин“ на 06. 06. 2017г. в 10,00 часа в полицията в Босилеград да давам показания, както пишеше в призовката „за събиране на сведения по оплакване на граждани във връзка с поставянето на паметна плоча на ден 24. 05. 2017г.“

Отзовах се в заказаното време на поканата и предадох писмено изявление във връзка с незаконното отнемане, без решение от прокуратурата и без протокол от органите на МВР, на паметната плоча с имената на жертвите избити от разбойническата чета на Коста Печанац на 15-16 май 1917г.

В призовката нарочно беше пренебрегната длъжността ми на председател на Демократичния съюз на българите, което смятам за акт на омаловажаване и унижение на една законно регистрирана малцинствена партия която 25 години безкомпромисно защитава правата на българите гарантираните с Конституцията и законите на Р Сърбия.

В писменото си изявление по призовката „като гражданин“ най-напред изразих възмущението си от своеволието и насилническото поведение на кмета на Босилеград и председател на Националният съвет на БНМ Владимир Захариев, владиката Врански Пахомий и началника на полицията в Босилеград Новица Стоянов.

Като председател на Главният съвет на Демократичен съюз на българите, постъпих съгласно Решение-то на Главния съвет на ДСБ от 10 април 2017г., за отбелязването на 100-годишнината от нахлуването на четата на Коста Милованович Печанац на територията на Царство България в което Босилеград и околните села са опожарени, избити са 32 мирни жители, изгорени живи две деца и направени щети за 2, 5 милиона лева.

Подчертах, че съм постъпил по Програмата на Демократичният съюз на българите и по чл. 5, точ. 2 от Устава в които се казва, че една от целите на ДСБ е: „Обучение на български език на всички училищни нива, тачене на българската култура и идентичност, защита на съществуващите и изграждане на нови български културно-исторически паметници, постигане на разбиране и взаимно уважение между ония които се декларират като принадлежащи към този език и култура“, като приложих копии на страници от Програмата и Устава на ДСБ заверени с печата на Министерството на държавно управление и местно самоуправление на Р Сърбия.

Протестирах затова, че паметната плоча е отнета незаконно и до момента на ДСБ не е доставен никакъв документ за отнемане или връщане на плочата, въпреки че още на 29. 05. 2017г. писмено поискаме незаконно отнетата паметна плоча да ни бъде върната в срок от три дни, да я съхраняваме докато община Босилеград не вземе Решение къде същата да бъде поставена.

Заявих, че приемам всякакви оплаквания от граждани относно достоверността на това което е написано на плочата, но не и за „поставянето“, а само за нейното временно оставяне до паметника на Левски. Паметната плоча не беше нито „поставена“, нито прикрепена, а само временно оставена до следваща сутрин когато имахме намерение да продължим разговорите с кмета за поставяне на плочата.

Паметната плоча по никакъв начин не е застрашавала спокойствието, сигурността и живота на гражданите и не е имало причина тя да бъде отнета по един такъв брутален и унизителен начин – чрез градската комунална служба която извървя боклуците в Босилеград!

Имайки предвид, че кмета на Босилеград и председател на НС на БНМ Владимир Захариев нарочно протакат процедурата по поставяне на паметната плоча, както и че заедно с владиката Врански Пахомий са били против посещението на вицепрезидента на Р България г-жа Илияна Йотова и против отбелязването на 100 годишнината от това гнусно и жестоко престъпление срещу безпомощни старци, жени и деца, ние имаме всички основания да смятаме, че за незаконното отнемане на паметната плоча лично е отговорен Владимир Захариев.

Неговата постъпка може да се смята като оскърбление към паметта на невинните жертви, опит за мълчаливо морално оправдание на престъплението на Коста Печанац и опит за подправяне на историята такава каквато се е случила.

Осъзнавайки че чрез институцията Национален съвет на националните малцинства не могат да бъдат осъществени правата на сръбските малцинства извън границите на Сърбия, сръбското Правителство с пълно право настоява да се създаде Общност на сръбските общини на Косово.

Имайки предвид, че Националният съвет на българското малцинство се превърна в заложник на своеволието на Владимир Захариев и на националистическите сръбски партии, ние също смятаме, че българското малцинство трябва да бъде организирано в Общност на българските общини в Сърбия за да могат да му бъдат гарантирани ония права и свободи които сръбското правителство иска за сръбските малцинства извън границите на Сърбия и особено на Косово.

В Босилеград
06.06.2017г.

Председател на ГС на ДСБ
Драголюб Иванчов

103 ПМС да не се злоупотребява с политически цели

След бойкота на посещението на българският вицепрезидент г-жа Илияна Йотова от страна на кмета и Националният съвет на БНМ Владимир Захариев, скандалите с арестуването на паметната плоча на невинните жертви от Босилеградският погром и провалите с обучението на майчин български език, управляващите в Босилеград продължиха да злоупотребяват кандидат-студентската кампания по Постановление № 103 за собствени политически цели.

На 7 юни е проведена среща с кандидат-студентите от Босилеград и вътрешността на Сърбия на която им е обещано, че ще бъдат „записани“ на българските университети като са им дадени технически обяснения какви документи са им нужни, но без никакви подготовки по Български език и литература и Българска история за кандидат-студентските изпити.

Не им е обяснено, че шансът да получат безплатно европейско образование се дължи не на управляващите в Босилеград, а на държавната политика на Р България към българите в чужбина за което е необходимо добре да знаят български език и да имат ясно изразено българско национално самосъзнание.

По този начин кмета и председател на Националния съвет на БНМ Владимир Захариев, злоупотребява служебното си положение като задължава кандидат-студентите и техните семейства и близки, да го гласуват на изборите въпреки доказаната му неспособност да се справи с управлението на общината и на Националния съвет на БНМ.

Тази практика се наложи след като, не без съдействието на

определени чиновници от Министерството на образованието на Р България, бе разорена една успешна практика за кандидатстване по Постановление № 103 в която КИЦ „Босилеград“ залагаше на правилното национално възпитание и образование, правилната професионална ориентация и организираще подготвителни кандидат-студентски курсове от по 100 часа по Български език и литература и История на България.

Длъжностите на кметската институция са ясно регламентирани със Закона за държавно управление и местно самоуправление, а на Националният съвет на БНМ със Закона за националните съвети на националните малцинства. В тях няма никакво законно основание нито кметската институция, нито Националните съвети да се занимават със „записване“ на сръбски граждани от български произход на чуждестранни университети.

Отнемането на утвърдените дейности на КИЦ „Босилеград“ е опит да се отнеме и контролира българската културно-просветна дейност, като се замести с една корупционна практика в полза на пропагандно-политическата дейност на управляващите в Босилеград.

КИЦ „Босилеград“ изразява възмущението си, че и покрай скандалните антибългарски прояви на кмета и председател на Националния съвет на БНМ Владимир Захариев в Босилеград, определени български държавни институции продължават да толерират неговата двойствена политика и дори да му съдействат в нейното провеждане.

КИЦ „Босилеград“

Иван Николов

Писмо до радио Босилеград

На 22 юни по радио Босилеград, в утринната програма, бе излъчено обръщение на кмета Владимир Захариев и зам.кмета Стефан Стойков относно кандидатстването на българи от Босилеград на университетите в България по Постановление № 103. По този повод моля съгласно Закона за информиране и Журналистическият кодекс да излъчите следната наша позиция:

В споменатото обръщение се говори за „организации и частни лица“ които били посредници на кандидат-студентите от Босилеград и си осъществявали печалби от тези „услуги“, заради което общината чрез „Канцеларията за млади“ от 2009 година започнала БЕЗПЛАТНО да оказва помощ и логистична подкрепа за записване на Университетите в България. Тези намеци и откровени лъжи безспорно се отнасят за КИЦ „Босилеград“ който изцяло и безвъзмездно провеждаше кандидат-студентската кампания от 1997 до 2008 година.

Едно уточнение. „Услугите“ на господата Захари-

ев и Стойков съвсем не са БЕЗПЛАТНИ. Те са платени двойно. Един път от бюджета на община Босилеград, и втор път с купената съвест и изнудените гласове на студентите и техните семейства на местните избори.

Държим да поясним, че намесата на община Босилеград не беше само в кандидат-студентските кампании, но и в цялата културно-просветна, информационна, административна, здравна, спортна, туристическа и религиозна дейност на КИЦ-а. Причината не са „печалбите“ както злонамерено се твърди в обръщението, а целенасочената общинска политика чиято цел беше да изтласка българското културно-просветно влияние на КИЦ-а от общественият живот в Босилеград и да го замести със собствената си чалгаджийска субкултура.

Проводници на тази антибългарска политика на местна почва бяха кметът Владимир Захариев и неговият помощник Стефан Стойков, активисти на сръбската на

Служейки си с лъжи, клевети, интриги и доноси срещу КИЦ „Босилеград“, те успяха временно да проникнат в някои български държавни институции и чрез тях частично да изолират, но не и напълно да унищожат КИЦ-а.

Жалките резултати от дейността на Захариев и Стойков в областта на образованието на български език, българската култура, свободата на словото, служебната употреба на българския език и писмо, скандалите с отбелязването на 100 годишнината от Босилеградският погром, бойкотирането на вицепрезидента г-жа Илияна Йотова при посещението ѝ в Босилеград, неразрешаването на поставянето и отнемането на паметната плоча с имената на невинните жертви от погрома на 15-16 май 1917 година, сваляха маските им и разобличиха техният истински политически профил.

Към днешна дата, българските държавни институции се мъчат да осъзнаят заблудите в които ги доведоха и да поправят грешките си. Обръщението на посланик Радко Влайков към кандидат-студентите в Босилеград и Цариброд беше ясен сигнал, че официална София си оттегля доверието от Захариев и Стойков. На кандидат-студентите им беше ясно казано, че те нямат нужда от посредническите услуги на кмета, зам. кмета или каквито и да било други общински органи пред Министерството на образованието и университетите в България.

Въпреки това, Захариев и Стойков продължават да подвеждат кандидат-студентите с неверни информации, че едва ли не, следването им в България зависи само от тях. Това просто не е вярно. Следването в България зависи само и единствено от политиката на България към българите в чужбина и личните качества и знанията на всеки един отделен студент. Кмета и зам. кмета нямат никаква заслуга за това и нищо не зависи от тях.

Политиката на България към българите в чужбина и системата на българското образование са достатъчно надеждни да осигурят добро европейско образование на босилеградските студенти.

Политиката на община Босилеград трябваше да им осигури достатъчно работни места след като завършат образованието си, за да могат да се завърнат, да работят и да създават семейства в родния си град. Управлението на Захариев и Стойков, очевидно не е способно да се справи с тази задача, защото младите масово напускат родния си град и търсят по-добри места за живот. Това доведе до опустошаване на Босилеград и околните села. Рано или късно, господата Захариев и Стойков ще понесат отговорността си за това.

КИЦ „Босилеград“

Иван Николов

Обръщение на посланик Радко Влайков към кандидат- студентите от БНМ за университетската 2017/2018 г.

До

**Абитуриентите от „Гимназия“-та в Босилеград
Абитуриентите от гимназия „Св.св.Кирил
и Методий“ в Димитровград
Скъпи зрелостници,
Скъпи кандидат-студенти,
Скъпи сънародници!**

Обръщам се общо към всички вас от випуск 2017 г. Отделно изпращам подобно писмо и до всеки от вас.

Сигурен съм, знаете, че в България на абитуриентите им казваме и „зрелостници“. Защото преходът от гимназията към университета е точно във възрастта на започващата зрялост. Вече не сте деца. Ето защо си позволявам да се обърна към вас като към зрели хора. Обръщам се и като български посланик в Белград, и като баща на три деца. Обръщам се директно. БЕЗ ПОСРЕДНИЦИ.

Ние с вас се познаваме. Никога няма да забравя първото ми идване преди няколко месеца в Гимназията в Босилеград и вашия шпалир в прекрасните ви униформи. Видяхме се после още много пъти. И винаги бяхте красиви, симпатични, усмихнати. Винаги с радост ви срещам и в Димитровград: хубави, готини, жизнерадостни.

Предполагам, че през последните дни сте изпълнени от възлението на раздялата с родното училище, но и от притеснението от предстоящия избор, който трябва да направите. Повярвайте, няма нищо по-хубаво на тази възраст да продължите да учите и да се усъвършенствате. Това ще ви даде шанс за цял живот. Не се колебайте!

Искам да уверя онези от вас, които възнамеряват да кандидатстват в университети в България: и тази година Република България предоставя достатъчен брой места специално за вас, бъдещите студенти от Българското национално малцинство в Сърбия.

Ще бъда максимално директен, за да ме разберете най-вярно. Единствено Република България има отношение към всеки един момент от вашето кандидатстване – от предоставянето на интересувашата ви информация за специалности и университети в България, през приемането на

документи, до организирането на изпитите, уреждане на формалности и финансиране на вашето следване.

Повярвайте, никой местен орган в Сърбия – примерно кмет или заместник-кмет, община или бюро в община, няма юридическото право да се намесва в този процес между вас и българската държава. И ако някой досега е опитвал да посредничи между випуските преди вас и българската държава, то знайте: това вече е минало време. Минало свършено време. И както ви обещах в началото на това дълго писмо – с вас, кандидат-студентите от Българското национално малцинство, българската държава вече ще контактува директно. БЕЗ ПОСРЕДНИЦИ.

Ще ви бъда благодарен да разкажете и на родителите си за „миналото свършено време“. Като зрели хора вие вече също може да им вдъхвате кураж, че нещата се променят. А и те ще бъдат истински щастливи да ви видят самостоятелни, уверени в своите сили и разчитайки на себе си, включително в контактите с българската държава.

Надявам се, че ще е полезно да знаете, че приемането на документи в Босилеград ще стане на 2 юли 2017 г. в Гимназията. Изпитите ще са също в Гимназията на 3 юли. В Димитровград документи ще се приемат на 11 юли в Гимназията „Св.св.Кирил и Методий“. Изпитите ще са в същата Гимназия на 12 юли.

На всички тези дати в гимназиите в Босилеград и Димитровград ще бъдат официалните представители на българската държава от Министерството на образованието и науката, Държавната агенция за българите в чужбина, Генералното консулство на Република България в Ниш.

На ваше разположение преди тези дати за всякаква информация или съдействие ще бъдат и две неправителствени организации на Българското национално малцинство – КИЦ „Босилеград“ за Босилеград и КИЦ „Цариброд“ за Димитровград. На ваше разположение по веднъж всяка седмица в тях ще можете да се срещате и с представител на Генералното консулство в Ниш.

Не се колебайте при нужда да се обръщате към всеки от дипломатите в Посолството в Белград и в Генералното консулство в Ниш. Обръщайте се и към мен на адрес: Embassy.Belgrade@mfa.bg

Скъпи млади приятели,

Дали ще станете студенти в български университет зависи единствено от вас. Единствено вашите знания и способности, които ще демонстрирате на приемните изпити, ще определят специалността и университета, в който ще бъдете приети. Вие определяте своето бъдеще. Никой друг!

Започвайки обучение в български университет, вие вече влизате в Европейския съюз. Добър или лош, Европейският съюз е най-сполучливата, най-перспективната форма на съжителство в Европа. Вярвам, че в годините на вашето следване Сърбия ще измине огромната част от пътя си към пълноправното членство в ЕС. А вие още след няколко седмици вече ще бъдете част от него! Желая ви го от цялото си сърце!

НАПРЕД, НАУКАТА Е СЛЪНЦЕ!

Искрено ваш,

Радко Влаиков, извънреден и пълномощен посланик на Република България в Република Сърбия

СЪОБЩЕНИЕ ЗА МЕДИИТЕ

По повод изказването на директора на Гимназия Босилеград Антон Тончев от 07.06.2017г. по ТВ „Инфо-КОДАЛ“ и обвиненията които той отправи срещу Демократичния съюз на българите, издаваме следното съобщение:

Изказването на г-н Тончев е продължение от общата кампания която започна още през февруари с антибългарското изказване на премиера Александър Вучич по повод отбелязването на 100 годишнината от Топлишкото въстание, скандалният бойкот на вицепрезидента на Р България г-жа Илияна Йотова от страна на кмета Владимир Захариев, отнемането на паметната плоча на жертвите от Босилеградският погром и канонизирането на тнр. „Сурдулишки мъченици“ от страна на Светия архиерейски събор на Сръбската православна църква.

Това изказване е пресметнато да минира усилията на опозиционно настроените хора и партии в Босилеград да се обединят срещу сегашното пагубно за Босилеград управление на Владимир Захариев.

В началото на предаването, г-н Тончев си прочете автобиографията в която се опита да се представи като образец на безгрешен светец и си позволи да чете лекции за морал на простосмъртните, като не пощади и техните мъртви предци.

С тази цел той си беше изчистил житието от всички грехове от които всеки обикновен християнин би се срамувал до края на живота си, и даже призова на помощ и своите „безгрешни“ предци отпреди шест поколения!

Обидите и квалификациите които той изрече за наша сметка, ни дават основание и право да му отговорим подобаващо и да допълним автобиографията му като му припомним за едни нарочно изпуснати подробности.

По време на неговото следване в България един наш сънародник е бил осъден на четири години затвор за шпионаж в полза на друга държава в монтирано дело в което Антон Тончев е един от свидетелите. Когато потърпевшият преди няколко години е поднел иск за реабилитация, г-н Тончев под клетва е заявил, че не го познава и нищо не си спомня! Ако той е позабравил за това, ние разполагаме с документи с които можем да му помогнем да си припомни за този случай.

По време на неговото 14 годишно управление на Гимназията в Босилеград, той като директор незаконно уволни двама негови преподаватели които впоследствие осъдиха Гимназията и него като отговорно лице с баснословни гло-

би, заради които банковата сметка на Гимназията беше запорирана, а на преподавателите им бяха удържани заплатите. Надяваме се, че той като „съвестен“ гражданин от собствената си заплата ще върне на Гимназията щетите причинени от неговата несъвестна работа.

След падането на режима на Милошевич, в навечерието на демократичните промени, Антон Тончев беше кандидат за кмет на Босилеград от групата на престъпната Югославска левица на Мира Маркович. По стечение на обстоятелствата, аз бях човекът който помогна да се провали кандидатурата му за кмет на Босилеград.

Тия факти са съвсем достатъчни за да ни покажат, че Антон Тончев съвсем не е такъв какъвто се представя, а още по-малко може да бъде пример за подражание.

Що се отнася за клеветите му към Демократичния съюз на българите, той днес може да говори само за вредите които той и неговите съпартийци чрез СПС и ЮЛ са нанесли на ДСБ, но не и да ни дава съвети по вътрешнопартийни въпроси.

Ако наистина съвестта му е проработила, можеше да ни разкаже, примерно, какво е правил той по времето когато Общинският съвет на Съюза на комунистите в Босилеград бе взел решение да подаде иск до прокуратурата Демократичния съюз на българите в Югославия да бъде забранен и изтрят от регистъра на политическите партии? Лицата за които той твърди, че били напуснали или били изгонени от ДСБ, би трябвало или да дадат пълномощно на Антон Тончев да говори от техно име или самите те да застанат пред екран и да разкажат защо са напуснали ДСБ.

Що се отнася за клеветите на Тончев, че пет-шест души били злоупотребили ДСБ за „лични“ интереси и цели, отговорно твърдим, че в своята 26-годишна трудна и тежка борба за правата и интересите на българите в Югославия, ДСБ никога не е получавал никакви пари от Сърбия, България или от чужбина за разлика от директора на Гимназията в Босилеград, който сам си признава, че е получавал значителни суми от Държавната агенция за българите в чужбина и от Фондация „Българска памет“. Средствата които е получавал от сръбската държава като преподавател и директор на Гимназията за да провежда обучението на сръбски език също не са малко.

Членството в ДСБ не е място за постигане на лични интереси и ползи, защото ние никога не сме били в ситуация да раздаваме директорски места и обществени поръчки. Членството в ДСБ е място където с цената на лични страдания, лишения и рискове се отстояват правата и интересите на българите в Западните покрайнини от вековната сръбска асимилационна политика която доведе малцинството до катастрофа. Това могат да го правят само хора на честта и дълга, а не мижитурки които заради директорски постове и други материални изгоди нанесоха непоправима вреда на българското малцинство.

Като пряк участник и дългогодишен проводник на образованието на сръбски език в Босилеград, като директор който и сега се срамува да говори на български език пред своите съграждани по „Инфо-кодал“, Антон Тончев трябва да поеме личната си отговорност за цялата си обществена и професионална дейност и катастрофата която благодарение на тази политика сполетя българите в Босилеград, или поне да престане да се занимава с подривна дейност срещу българските организации в Босилеград.

БОСИЛЕГРАД

Демократичният съюз на българите изразява загриженост и тревога от зачестилите написи в сръбските медии, в които кмета на Босилеград Владимир Захариев призовава бежанците от засегнатите с войни Арабски държави и иска от правителството на Р Сърбия средства за изграждане на нови жилищни капацитети за настаняването им в Босилеград.

Бяха публикувани десетки патетични медийни съдържания в които се омекотява проблема и с апели за съпричастност, състрадателност и хуманизъм се подготвя общественото мнение за настаняване на няколко стотин бежанци в Босилеград. Внушава се даже, че българите в България били „лоши“, а българите в Босилеград „добри“ към бежанците. Тиражират се наивни и необмислени твърдения, че настаняването им в Босилеград ще доведе до откриване на нови работни места, ще се увеличи оборота в търговската мрежа,

ще се изгради инфраструктура и ще се създадат предпоставки за икономическо развитие на общината. Всичко това е още по-опасно защото се случва в условия, когато в Босилеград всичко зависи от волята на един човек, който сам решава за всичко и не допуска никакъв демократичен и обществен контрол на взетите на тъмно решения. Създаване на голям бежански център в близост до сръбско-българската граница поражда опасност от нови контрабандни канали за трафик на хора през Р България и увеличаване на престъпността.

Визитата на министъра на вътрешните работи на Р Сърбия г-н Небойша Стефанович в Босилеград, бе свързана с посещение на временния бежански център в града, след което се проведе затворена среща в общината с кмета Владимир Захариев и неговите приближени без възможност за поставяне на обичайните журналистически въпроси и изявления за медиите.

Всичко това поражда съмнения, че кмета Владимир Захариев зад гърба на гласоподавателите си, провежда една опасна операция която застрашава етническата структура и променя идентитета на населението в общината с непридвидими бъдещи последствия за живота и сигурността на гражданите на Босилеград.

Припомняме, че промяната на етническата структура на населението е и наказателно дело запретоено с Наказателния кодекс на Р Сърбия.

Парадирайки с фалшив хуманизъм, кмета се опитва да използва нещастнието на бежанците и традиционното гостолубие и толерантността на гражданите на Босилеград, за да извлече временни политически дивиденди и ползи, без да държи сметка за рисковете на които излага населението на общината.

НА БЕЖАНЦИТЕ

Не бива също така да се изпуска от предвид, че някои граждани в Босилеградска община живеят в много по-трудни хуманитарни условия от тия които се предлагат на бежанците от Арабските държави.

Още повече, че икономически много по-развити и бройни общини в Р Сърбия, изхождайки от собствените си интереси, не искат да поемат бремето с настаняване и обгрижване на бройни маси бежанци с неизяснен статут. Дори и когато ги настаняват, държат сметка за етническото равновесие и мира и сигурността на своите граждани.

Демократичния съюз на българите в Босилеград припомня на кмета и на цялото общинско ръководство, че те са избрани от гражданите за да отстояват преди всичко техните права и интереси гарантирани с Конституцията и законите на Р Сърбия като им осигурят работни места, пътна мрежа, образование на майчин език, здравеопазване, мир и сигурност, редовно снабдяване с енергия, храна, здрава питейна вода, екологично чиста среда и битови услуги.

Посрещане и настаняване на бежанци може да се провежда само в рамките на икономическите възможности на общината, но това в никакъв случай не може да се превръща в икономическа политика. Босилеград принадлежи преди всичко на босилеградските граждани.

В условия когато младите са принудени да напускат родния си град търсейки по-добри условия за живот, общинско-

то ръководство трябва най-напред да мисли за бъдещето на децата на Босилеград и след това за бежанците.

Вместо да създава предпоставки за развитие на общината, задържайки и привличайки високо образовани специалисти, да предлага проекти за развитие по линията на европейските и държавните програми за развитие, да привлича външни инвестиции, да развива трансгранично сътрудничество, да създава делови контакти с цел привличане на външни инвестиции за развитие на инфраструктурата и другите отрасли в общината, кмета Владимир Захариев и неговите приближени симулират дейности като незаконно се занимават с кандидатстудентски кампании в Р България, кандидатстване за българско гражданство, превоз на нуждаещи се до ВМА в София и – настаняване на бежанци с неизвестен статут!

Същевременно, на местна почва в Босилеград водят безмилостна компроматна война от позициите на великосръбският национализъм срещу набелязаните „врагове“ сред национално осъзнатите и проевропейски ориентирани организации и граждани.

Демократичния съюз на българите категорично заявява, че ще образува наказателно производство срещу Владимир Захариев като отговорно лице за застрашаване на етническата структура на Босилеградска община с безразборно призоваване и настаняване на бежанци от Арабските държави в Босилеград.

ИНТЕРВЮ ПРЕД ТВ „ИНФО-КОДАЛ“

В петъчното предаване на ТВ „Инфо-кодал“ директорът на Гимназията Антон Тончев изрече редица обвинения за сметка на КИЦ „Босилеград“, ГЛАС и Демократичния съюз на българите. Вие как ще ги коментирате?

Това не е нищо ново, ние винаги сме били на удара на сръбските комунисти и великосръбски националисти. Това е само пореден жалък и смешен опит на един провалил се във всяко едно отношение български преподавател, директор на българска гимназия и политик, който на края на кариерата се опитва да свали бремето на отговорността за всички грехове които е натрупал в изтеклите четири десетилетия и най-цинично да ги стовари върху КИЦ, ГЛАС и ДСБ.

Казвам жалък, защото само слабите и неуравновесени хора не могат да поемат вината и отговорността за грешките които, съзнателно, несъзнателно или по принуда са правили и за които рано или късно ще си платят. Ако не по световните, то по библейските закони.

Смешен, защото през цялото време г-н Тончев искаше да се изкара жертва на комунистическия режим, въпреки че беше част от него! Вижте, самият си признава, че цялата си 39 годишна кариера е прекарал в образованието, а от тях 14 години е бил директор на Гимназията, че от 1974 од 1999 година е бил член на престъпната югославска комунистическа партия, и то по вре-

мето когато същата тази партия водеше война, палеше, убиваше и гонеше собствения си народ в Словения, Хърватста, Босна и на Косово, и днес, с цялата си комунистическа наглост, той в студиото на вашата телевизия си чете биографията и иска да се изкара безупречен „безгрешен“ и „чист като сълза“? Ето, това може да го направи само „морално-политически“ подобен комунист каквото и да означава това. Ако сте забелязали, той старателно си беше очистил биографията от всички черни петна, но това няма значение – има живи свидетели и те рано или късно ще проговорят и ще му припомнят.

Каква ще кажете за конкретните нападки срещу КИЦ-а от страна на г-н Тончев?

Той говори час и четиридесет минути във вашето студио и не успя да формулира никаква смислена теза. Той говореше бесмислици, контрадикторности, спореше със всички а на моменти спореше и сам със себе си. Говореше сконфузено, несвързано, имаше яростно изражение на лицето, издаваше някакви неартикулирани звуци, заекваше, обиждаше, говореше за „идиоти“, „безумници“, „мошеници“, „паспортна мафия“, „платени патри

от стр. 41

оти“ – всичко това е от арсенала на пропагандната война която води срещу нас почти три десетилетия.

Причината е ясна – води се идеологическа война срещу българското малцинство с цел неговата асимилация и сърбизация и всеки който се противопостави – трябва да бъде компрометиран или унищожен. Поводът беше ясен – интервютата на Генералният консул Едвин Сугарев по вашата телевизия и изказванията на председателя на ДАБЧ г-н Харалампиев във връзка с провеждането на кандидат-студентската кампания в Босилеград. От тия изказвания се видя, че София рязко си оттегля доверието от управляващият „триумфират“ Захариев, Стойков и Тончев. Това беше причината Тончев да дойде в студиото и да ни размисва със тезите на СПС и ЮЛ.

Може би го е подразнило решението на ДАБЧ, КИЦ-а да издава удостоверения за български произход на кандидат-студентите?

Мисля че го е подразнило това, че в София най-накрая разбраха с кого си имат работа и си оттеглиха доверието не само от него но и от цялото общинско управление. Те натрупаха много и то недопустими гафове. Неуспехите с обучението на български език породиха страшно много съмнения в тяхната пробългарска ориентация. На една среща г-н Тончев си беше позволил да упрекне българския посланик заради въздушния коридор по време на бомбардировките на Югославия. Подмолните действия срещу българските организации – няколко човека непрекъснато тропат по вратите на българските институции и доносничат. Това също поражда съмнения. При отбелязването на 75 годишнината от Босилеградската гимназия Тончев отказа да покани най-разпознаваемите лица на българската култура и журналистика от КИЦ-а и ГЛАС, а в София му даваха пари за честването!? След отказа му да ни покани на честването, българският посланик Радко Влайков покани всички общински представители и директорите на училищата в КИЦ-а. Те пак не дойдоха. Кой не би си оттегил доверието след такива тестове? Те просто не изтъкуваха правилно посланията на българската дипломация

Вие сериозно ли мислите, че Захариев, Стойков и Тончев работят заедно?

Да, това си личи от километър. Даже и с това интервю той разчистваше пътя на Захариев. Те са идеологически толкова близки, имат общи интереси, служат на сръбската националистическа кауза, е от време на време си ръмжат, но това е заради кокала. На практика те си прехвърлят топката, за да преиграват всички останали и да разбият всички опити на опозиционно-настроените хора в Босилеград за общ фронт срещу Захариев.

Между другото, той каза че сте получавали „огромни пари“ от България?

Това е леко модифицираната теза за НАТО предателите и чуждите наемници която Тончев помни от членството си в СЮК и ЮЛ. По същата логика, и с повече основание, и аз бих могъл да кажа че той получава пари от сръбската държава за да провежда политиката на национална асимилация и сърбизация на българското малцинство. А освен това и той се нареди с канчето на казан в София – сам си признава, че е получавал хиляди левове донации от „Фондация българска памет“, от ДАБЧ, екскурзии по морето, във Велинград, в Брюксел. Сигурно някои хора

в София са си мислили че така могат да го придобият да работи за българските и европейските принципи и ценности. Надявам се да са си извадили поука след като той извика извика полицията да плаши децата по коридорите на гимназията и не даде печата да се заверят документите от кандидат-студентския изпит в Босилеград. И сега реве защо София му дръпнала килимчето и си е оттегвила доверието?! В София много добре знаят кой е Антон Тончев. Що се отнася за тезата за „платените патриоти“, „паспортната мафия“, „80 000 евро на година“ – всичко това са пропагандни клишета на сръбската БИА с които се цели компрометирането и закриването на КИЦ-а. Това са кръгли глупости. КИЦ-а е НПО която се издържа от проекти: има разни програми с които се финансират техните проекти, кандидатстваш с проекти, печелиш ги, изпълняваш, отчиташ средствата до стотинка – това са европейските правила! Това е формулата по която КИЦ-а се издържа. Проблемът на комунистите е, че не могат да работят по тия правила защото щом чуят за пари, и почнат да се облизват как да ги откраднат!

Антон Тончев ви обвини, че вие сте изгонили интелектуалците от ДСБ и сте останали пет души които преследват лични и користни цели, че нарушавате отношенията между двете държави, че сте националисти?

Не разбирам тази загриженост на г-н Тончев за ДСБ след като почти три десетилетия се упражняваше срещу нас. Когато ДСБЮ се появи на сцената, г-н Тончев беше член на партията на Милошевич, после и на съпругата му Мира Маркович и то по времето когато те водеха война срещу собствения си народ. Война в която бяха избити 300 000 югославски граждани, огромни материални щети, 5 милиона разселени, невиджана инфлация, убийства на политически противници и журналисти в Белград. Да сте чули г-н Тончев да си е подал оставка в партията в знак на протест? Не. Сега иска не само да мине за „интелектуалец“ и „дисидент“ но даже да ни се продаде и за „жертва“ – не го приели за директор на Културния център и бил само 14 години директор на Гимназията?! Жив да го ожалееш...

Днес той се изявява като говорител на ДСБ и споменава хора които били напуснали, или ние сме ги били изгонили. Когато дойде време, ние ще седнем един срещу друг в някое студио и на четири очи ще се кажем каквото има да си казваме. Но с Антон Тончев за ДСБ няма да говоря, защото не разбирам, какво общо той, като редови член на партията на Милошевич, има с ДСБ? И друго, той няма проблем с тия които са напуснали. Той има проблем с тия които останахме последователно, с цената на всичко да защитаваме правата и интересите на българите въпреки натисците, заплахите, вътрешните преврати, разделенията, предателите, ренегатите, преследванията, съдилищата, наказанията, глобите и въпреки нашите разбити житейски съдби. Неговият проблем е, че не можаха да ни пречупят и ние оцеляхме до днес. Всички останали сръбски партии си отидоха в небитието оставяйки пустош след себе си в Босилеград.

Между другото той и сега ни обвинява в национализъм. Искам да му кажа, че национализмът е легитимна политическа идеология. Националисти днес има в парламентите на много европейски държави включително и в Европейския парламент. За разлика от комунизма на Тончев който бе обявен за престъпна идеология наравно с фашизма. И да, ако национализмът е стремеж за национална свобода и всестранно развитие на своята нация без да това да е във вреда на другите, то и аз съм нацио-

налист.

- Г-н Тончев цитираше и коментираше някои ваши статии от 2008 година в които вие критично говорите за формирането на паралелките на български език?

По-интересно щеше да бъде ако ни беше казал, какво той, като „интелектуалец“ и просветен работник е направил през 1987 година когато беше премахнато образованието на български език в основните училища. Бил ли е против, протестира ли е, дал ли си е оставка в партията? Защото ние и тогава бяхме против и с цената на всичко протестирахме срещу това престъпление. И второ, много меко казано, странно е един български преподавател и директор на българска Гимназия, при това завършил в София, да говори за проблемите на образованието на майчин български език – на сръбски! Това в Белград някому може и да се хареса, но в София определено никому няма да се хареса и затова в София се отнасят изключително подоозрително към него.

Що се отнася до българските паралелки през 2006г. няма нужда Тончев да ми цитира статиите - аз и тогава и сега съм против проблемът с образованието на български език да се решава на парче. Против съм импровизациите, всяка година да се открива по една паралелка, учебниците да се внасят нелегално под седалките на колите, да се разделят децата на „българи“ и „сърби“, да се насъскват едни срещу други, сами да си превеждат уроците от сръбски на български, да учат от ксерокопии и някакви хвърчащи листчета – е нечовешко. Знам семейства в които децата на една и съща майка учеха в две различни паралелки – българска и сръбска! Това беше една дивотия която никой нормален човек не можеше да приеме. Всички мои лоши прогнози се осъществиха и за съжаление, тия български паралелки се разпадат – родителите не искат децата им да учат без учебници и да ги подлагат на изпитания.

В оная политическа ситуация 2006 година когато Зоран Джинджич вече беше убит, когато на дойде на власт Кошунница и преценявайки всички други възможности на мен ми беше съвършено ясно, че възстановяването на обучението на български език е невъзможно. Моето предложение беше да се увеличават часовете и да се подобрява качеството на образование по Български език и литература и Българска история, да се държи отворен проблема с обучението на български език пред международните институции, докато настъпи удобен политически момент когато Сърбия заради членството си в ЕС да отстъпи и да възстанови обучението на български език от преди 1987г. Моите доводи тогава не се приеха, направиха се паралелките, провалиха се – сега авторите да си поемат отговорността с целият си професионализъм, а не да четат „Бюлетина“ както дълголетният Евангелието. Повтарям, бях против начина по който се започна но никога, с нищо, не съм пречил на работата на итя паралелки.

И ако ми позволите, бих казал няколко думи за прословутото писмо на Антон Тончев, за което той хленчеше, че нито една българска телевизия не искала да го публикува. Това писмо беше едно от десетината писма които, по поръчка на кмета Владимир Захариев, бяха написани и от името на Кметската институция, Националния съвет на БНМ, Общинския съвет, Спортното дружество, едно друго сдружение, Основното училище и Гимназията и бяха изпратени до всички български институции и медии. Тия писма бяха изключително неграмотно написани, от тях просто лъхаше на простотия и предателство, и повечето от адресатите, още същия ден ми ги препратиха по електронната поща. В тях се говореше против КИЦ-а и се искаше неговото закриване или сменяване на ръководството. Това беше в разгара на кампанията срещу КИЦ-а, когато след една среща с Бойко Борисов, Владимир Захариев беше заявил пред в-к „Труд“ че е предал на премиера Борисов някакви документи за злоупотреби в КИЦ-а и че той наредил на министър Митов да се преустанови финансирането на КИЦ-а. В София бяха наясно, че става дума за едно

активно мероприятие на сръбските служби чиято мечта винаги е била КИЦ „Босилеград“ да се компрометира пред българската държава, да се закрие или поне да се смени Иван Николов.

Това беше по времето когато ние вече се бяхме свързали с определени хора в Европейския парламент и ги заливахме с доклади и материали за положението на българското малцинство в Сърбия. Проведах се първите дебати в Европейския парламент за нашите проблеми, българското малцинство влезе в Резолюциите на ЕП за напредъка на Сърбия за членството в ЕС, някои европейски комисари вече тропаха по масите в Белград, появиха се публикации на сръбски и на английски за българите в Сърбия. В основата на всичко това стоеше КИЦ-а и вероятно заради това клетките на БИА в Босилеград бяха активирани и изправени на нокти. Това е истината за тия писма. Между другото, те без да искат, издигнаха името и ролята на КИЦ-а в София и Брюксел и аз вече на следващата година бях номиниран за приза „Европеец на годината“. Тончев и още един-двама които ходеха да ни клеветят в София, останаха смешни и жалки, каквито впрочем винаги са били.

- Какво беше тая история с честването на 24 май в с. Извор?

КИЦ „Босилеград“ и Гражданско сдружение „Западни покрайнини“ после и ГЛАС, още през 2004 година започнахме да отбелязваме 24 май Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост. Отбелязвахме го с учениците и учителите в Извор, защото искахме да им покажем откъде е тръгнало Възраждането на Краището, Килийното училище защото оттам е тръгнало Просвещението, Църквата „Св. Троица“ защото вярата е изключително важна. Това бяха едни мили тържества на които говорехме на учениците за делото на Светите Братя, провеждахме конкурси, раздавахме награди, представяхме богати културни програми и децата си отиваха доволни и обогатени с нови познания. Най-напред ни се противопостави владиката Врански Пахомий, а след това и директорът Тончев който със закъснение од 40 години се сети да отбелязва, забележете, „Деня на Славянската писменост“! Нямахме никакво съмнение, че това се прави с цел да се подбие КИЦ-а, това медиите го разбраха и просто игнорираха Тончев, така че той и да им пише и да не им пише едва ли ще му обърнат внимание.

- Г-н Тончев също каза, че КИЦ-а за 18 години не бил направил нищо, не изпълнявал ролята и задачите за които бил регистриран и се занимавал с политика. Вие какво ще кажете?

Проблемът на Тончев не е че КИЦ-а не прави нищо, а че прави точно това което на него не му харесва. Не му харесва това че ние строихме паметник на Левски в Босилеград, черкви в Паралово и Долна Любата, че отбелязваме годишните от Ньойския договор, от Босилеградският погром, че се грижим за българските военни паметници, че свободно обсъждаме проблемите от които той се ужасява, че спорим със сръбските националисти и комунисти, че отбелязваме всички значителни дати и юбилеи от българската национална история и култура, че отпушихме процеса с българското гражданство и колите с български регистрации и че за цяла си дейност КИЦ-а е получавал национални награди и дори европейски признания. Това направо го вбесява и това си личи от лицето му.

За мен е странно това, как на края на кариерата си г-н Тончев не може да осъзнае, че всичко това което е правил и говорил в миналото е било дълбоко погрешно и че самият той и в миналото и сега е част от проблемите и не може да бъде част от решението на проблемите на Босилеград.

И камъните не смеят да говорят

Демократичния съюз на българите подкрепи и активно подпомогна усилията на другите български организации в Босилеград в акцията за отбелязването на 100 – годишнината от Босилеградският погром от 15-16 май 1917г.

С тази цел ние изработихме паметна плоча с изписани имена на жертвите и поискахме от кмета на Босилеград и председател на Националният съвет на българското малцинство Владимир Захариев, да определи място в центъра на Босилеград където тя да бъде поставена с цел да се овековечат имената на жертвите като предупреждение към бъдещите поколения никога вече да не се случва подобно нещо и като предпоставка за национално помирение между българи и сърби.

Владимир Захариев не разреши да се постави паметната плоча.

На 23 май за пореден път писмено поискахме среща с кмета на Босилеград и председател на Националният съвет на българското национално малцинство Владимир Захариев за да обсъдим отново поставянето на паметната плоча.

На празника на 24 май около 9,00 часа оставихме плочата пред входа на общината и влязохме в приемната на кмета. Владимир Захариев отказа да ни приеме, с обяснение че е зает и че ще ни приеме на другия ден. Забелязахме засилено полицейско присъствие пред общината и околните улици.

С оглед на това, че беше празник на Деня на българската просвета и култура 24 май, решихме да оставим паметната плоча в оградената алея облеганата на паметника на Левски за да могат да я видят гражданите и ако на другия ден кмета отново не ни приеме, имаме намерение да си я приберем.

На 25 май сутринта около 8,45 часа в присъствието на командира на полицията в Босилеград Новица Стоянов паметната плоча е била вдигната и закарана в полицията. До момента ДСБ не ни е предоставен никакъв писмен документ на какво основание е вдигната плочата.

Имайки предвид силната съпротива на кмета на Босилеград и Председател на Националния съвет на БНМ за поставянето на паметната плоча на жертвите и прибирането ѝ от страна на полицията, Демократичния съюз на българите счита, че Владимир Захариев като официален представител на властта, по този начин заличава паметта на невинните жертви от клането в Босилеград на 15-16 май 1917г. От друга страна, тази негова постъпка може да се изтъква и като оправдание на убийствата и палежите извършени от Коста Печанац.

ДСБ счита, че това е гнусно предателство от страна на Владимир Захариев който представлява не само българите в Босилеград, но чрез Националният съвет на БНМ и българите в Сърбия.

Още по-жалко и срамно е, че той е председател на Националния съвет на българското национално малцинство и според Конституцията и законите на Р Сърбия трябва да се грижи за ония национални и граждански права и свободи които пазят и формират националното самосъзнание на българите.

С тази своя постъпка Владимир Захариев практически взриви процеса на национално помирение между българи и сърби, предизвика напрежение и безпокойство сред гражданите на Босилеград, нанесе вреда на добросъседските отношения между България и Сърбия и на преговорния процес за сръбското еврочленство в Европейския съюз.

Още възмутително е, че всичко това става по времето когато в Р Сърбия се повдигат паметници на германци и унгарци загинали в масовите разстрели и югославските концлагери. Недопустимо е жертвите от войните да продължават да се разделят по национален признак и само българските жертви да нямат право на паметник.

За селските

Босилеград вече с дни, седмици и месеци се тресе от скандали и не слиза от страниците на българските вестници, портали, информационни агенции и телевизии. Напрежението в градчето на границата между Сърбия и България нараства лавинообразно и не се знае кога ще избухне.

Кмета на Босилеград и Председател на Националният съвет на българското малцинство (БНМ) отказа да приеме вицепрезидента на Р България г-жа Илияна Йотова!

Това е мега-скандал за кмет на община, която се намира на територията на Сърбия и е населена с българи! Тази постъпка поставя на изпитание българо-сръбските отношения. Поставя на изпитание и подкрепата на България за сръбското членство в ЕС!

При това вицепрезидентката г-жа Йотова, отговаря за българите в чужбина и подписва указите за придобиване на българско гражданство. Същите, които Захариев, нали, ги урежда напълно „безплатно“ в общината и ги носи в Министерството на правосъдието на Р България?!

Когато Генералният консул на Р България в Ниш Едвин Сугарев казал, че ще идва в Босилеград при кмета да уговаря подробностите за посещението на вицепрезидента г-жа Йотова, Захариев извикал на помощ владиката Врански Пахомий!? Някой може да си помисли, че все едно е извикал арменският поп. Само че владиката Пахомий не е който и да е. Той не се занимава с изповеди на прегрешили булки, а нека да си го кажем направо, с политическа и разузнавателна дейност.

Едно малко пояснение.

Генералният консул в Ниш Едвин Сугарев е известен български интелектуалец, поет, писател, яростен антикомунист, демократ, университетски преподавател, депутат в Народното събрание, бивш посланик в Монголия и Индия. Човек който винаги безкомпромисно е отстоявал убежденията си с цената на всичко, включително и с гладни стачки.

Владиката Пахомий пък се прослави в цяла Сърбия с педофилските си скандали с малолетни ученици от богословската семинария. Тия скандали стигнаха на съд и бяха прекратени не поради липса на доказателства, а поради давност! Сръбските вестници писаха, че това го уредил бившият сръбски президент, премиер и партиен шеф на Захариев, д-р Воислав Кошуница. Няма нищо случайно.

Както и да е, Захариев така нагласил работата, та българският Генерален консул Едвин Сугарев и вторият секретар на българското посолство в Белград Юлиан Китипов, уж случайно, да се засекат в кметската канцелария с владиката Пахомий.

И „Пахомията“, както му вика кмета, тръгнал да проповядва на българските дипломати, че паметна плоча на

жертвите на Печанац в Босилеград ще има когато българските държавни представители се поклонят (и

лафове и международните гафове

легитимират!) пред сръбските исторически фалшификации за „българските зверства“ в Топлишката буна и пред паметната плоча на Техническото училище в Сурдулица на която пише, че българите там избили 20 000 сърби?! Така било според сръбското „евангелие“.

Очевидно „Пахомията“ и кмета Захариев са си мислили, че българските дипломати ядат домати с колци, та им подарили и книга за Топлишката буна в която покрай другите глупотевини пише, че българите в Босилеград не са българи, а „българизирани сърби“?!

В края на краищата, вицепрезидентката на Р България г-жа Илияна Йотова дойде в Босилеград и без благословията на владиката и кмета, разгледа изложбата в КИЦ-а и паметната плоча за невинните жертви от Босилеградският погром на 15 май 1917г., даде изявление за медиите и отпътува за Цариброд.

Вестникът на българското малцинство „Ново Братство“, (то си е същото, че и по-лошо от старото комунистическо „Братство“), отрази посещението ѝ в Цариброд, но не и в Босилеград!? Сещате се защо - защото Захариев е председател на Националният съвет на БНМ-то който пък е основател и работодател на „Братство“, и той каквото каже, това е. Свикнал е с община Босилеград и Националният съвет на БНМ-то да се разполага като с частна собственост.

Скандалите не спират дотук.

Захариев не разреши да се постави паметна плоча на невинните граждани избити от четниците на Коста Печанац в Босилеград преди 100 години! Как така ще се петни името на прочутия сръбски войвода на когото в Сърбия се издигат паметници, а в Белград се кръщават улици на негово име?! Голяма работа, изклал трийсетина души, запалил Босилеград и три-четири села! Няма да си разваляме достлуката със сръбските четници за това, я. Ако трябва ще сложим паметник на Печанац в Босилеград, но на неговите жертви – не! Комунистите в двете държави един век заматат проблемите, та сега ли ще си вадим кирливите ризи? Било каквото било, карай да върви.

И Захариев разпоредил на полицейският началник в Босилеград да „арестува“ плочата! Началникът скочил, козирувал и изпълнил заповедта му – заключил паметната плоча в полицията. Даже и бележка не написал по еди-кой си член, от еди-кой си закон е арестувал плочата с имената на жертвите изклани от сръбският злодей Коста Печанац.

Но босилеградчани не се дават. След като полицията прибра паметната плоча, бай Митко Треперски, на инат на кмета, направи цял билборд с имената на жертвите от Босилеградският погром от 1917г. и го опъна на чардака си! Да гледа кмета и да се скубе от яд.

И понеже кмета и председателят на Националният съвет на БНМ-ето си знае, че редакторът на списанието на „Бюлетина“ ще го навре в кучи гъз за всичките

тия простотии, се постарал да даде едно „експертно“ мнение в Министерството за информирането и културата на Р Сърбия и да отреже проекта за издаване на „Бюлетина“. Как така в „Бюлетина“ ще пишат такива работи за Коста Печанац и за нашия любим председател на Националният съвет на БНМ-то Владимир Захариев? Това, че редакторът на „Бюлетина“ Иван Николов е носител на наградата на Европейския парламент, няма никакво значение. Батко Владко ще му резне финансирането, та ако ще Сърбия никога да не влезне в Европейския съюз.

По повод арестуването на плочата БТВ сгасила кмета по анцуг в кметската канцелария, а той при липса на други аргументи, се разкрещял в стил: „Кои са бре тия от КИЦ-а и ДСБ? Я да излезат на изборите да ги видя аз! Пет гласа няма да им дам!“

Е, затова е прав. Демократичният съюз на българите загуби местните избори с избирателна бюлетина на която от 31 кандидат-общински съветници 19 бяха с висше и високо образование – юристи, икономисти, инженери, преподаватели, журналисти, студенти и пр.

Спечели ги тогавашният продавач на контрабандни маратонки Владимир Захариев с неговите общински съветници кой с основно, кой със средно образование: селски магазинери, горски пазачи и земеделци изпекли образованието си в казанджилниците. „Вторият човек“ след него пък беше пощальон и председател на Общинската скупщина. Пускаха го от затвора във Враня където излежаваше наказание за финансови злоупотреби, водеше заседанията, подписваше протоколи и решения и на другия ден пак се връщаше в затвора! Всичко било по закон.

Благодарение на 15-годишното управление на тия мъдри общински управници, Босилеград днес е на смъртно легло. Управляващите успяха така да компрометират демокрацията, че вече никой нормален не иска да се кандидатира на избори. И наистина, кой би се състезавал на избори с престъпници? Избори на които общинският избирателен списък е по-голям от броя на жителите на общината!? На които се гласува от името на починалите преди 30 години! На които безпомощни старци се товарят на джипове и се карат като добитък до избирателните секции. И на които кандидат-депутатът Владимир Захариев може да фалшифицира 4 000 декларации и да не отговаря. И може да отменя и преиначават влезли в сила правосъдни решения.

Всичко това се случва в държавата Сърбия.

Босилеград крещи и плаче за временни мерки – разпускане на общинската власт и преждевременни избори под силен вътрешен и международен контрол. Защото иначе умира. Но от Белград, от София и от Брюксел няма ни стон, ни глас.

Иван Николов

Тържество на историческата истина

Демократичния съюз на българите приветства подписването на Договора за приятелство, добросъседство и сътрудничество между Р България и Р Македония.

Без да изпадаме в излишен триумфализъм и отчитайки всички опасности за неговата реализация, ние смятаме, че подписването на този договор е тържество на историческата истина и справедливост, след многото погрешни решения в миналото които доведоха до тежки лични и колективни страдания и целенасочена пропагандна война за отродяване и насаждане на национална омраза в съзнанието на македонския народ.

Договорът и нормализирането на отношенията между България и Македония е логична и неизбежна проява на историческите процеси в новите геополитически реалности след срива на тоталитарната комунистическа идеология, разпадането на Югославия, европейските интеграции, реализацията на големите инфраструктурни проекти в Европа и на Балканите, демократизацията, телекомуникациите и свободният достъп до историческите извори.

Подписването на Договора за приятелство, добросъседство и сътрудничество между Р България и Р Македония е отправна точка и за решаването на проблема със Западните покрайнини като неделима част от процеса на стабилизацията и трайното омиротворяване на Западните Балкани, изграждането на стабилни добросъседски отношения между българският и сръбският народ и оцеляването и прогреса на българското малцинство.

Демократичният съюз на българите с тревога следи процесите които застрашават националната идентичност, икономиката, демокрацията и демографските процеси които застрашават българите в Западните покрайнини. Обезпокоени сме и от дългодишното бездействие както от българска, така и от сръбска страна да се предприемат конкретни стъпки които да гарантират правата и интересите и да се създадат по-нормални условия за живот на населението в българските общини.

Антибългарските действия в определени политически и научни среди, в Сръбската Православна църква, в общинските органи на властта, правосъдието и полицията още повече задълбочават проблемите и не предразполагат към диалог, демокрация и цивилизовани международнационални обноси и отношения.

Антибългарските послания които бяха отправени по повод отбелязването на 100 годишнината от Топлишкото въстание, опитите да се осуети отбелязването на 100 годишнината от Босилеградският погром, компрометирането на идеята за национално помирение между българи и сърби, преиначаването на историческото минало, „канонизирането“ на тнр. „Сурдулишки мъченици“ от страна на СПЦ, общото обедняване на населението, безработицата и засилените миграционни процеси, за пореден път разобличиха същността на сръбската политика която не отговаря на становищата и обещанията които години наред се повтарят на българо-сръбските срещи на най-високо ниво.

Имайки предвид, че антибългарската пропаганда в Р Македония и антибългарската политика в Западните покрайнини десетилетия наред се ръководят и направляват от един и същ център, ние очакваме, че след подписването на Договора за приятелство, добросъседство и сътрудничество между Р България и Р Македония и отчитайки новите геополитически реалности в Европа и на Балканите, ще бъдат предприети нови дипломатически усилия за решаване на проблемите на българите в Западните покрайнини, като част от общият стремеж за нормализиране на ситуацията на Балканите.

За да може да се случи всичко това, Демократичния съюз на българите призовава лидерите на българските политически партии и организации както и интелектуалците на българското малцинство в Р Сърбия, да останат на висотата на историческия момент, да преодолеят политическите си пристрастия и различия и да обединят усилията си за трайно и справедливо решаване на проблемите на българското малцинство в Западните покрайнини съгласно принципите на международното право.

03.08.2017г.

Босилеград

Главен съвет на ДСБ

Драголюб Иванчов

Сърбия срещу България – Дългия път до Ньой

В навечерието сме на 100 годишнината от осъждането на България в Ньой, в рамките на Парижката международна конференция през 1919 г. където вместо преговори, се провежда обвинителен процес основан на правен произвол, който погледнат през призмата на съвременната Евро-

пейската ценностна система и международното право, е нелегитимен и недопустим, както по своята процедура, така и по своя замисъл и разпоредби. Зад прикритието на понятията конференция и договори, във Френската столица в действителност се извършва насилие, където обвиненията, присъдата и изпълнението са в ръцете на победителите от войната. Те ги превръщат в инструмент на отмъщение и домогвания за държавно политическо заробване имащо за цел разрушаване самостоятелния живот на победените държави в полза на победителите. И още нещо, легитимирането на тежките присъди става чрез мащабна манипулация и фалшификации на доказателствените материали, което признават дори и участниците в конференцията.

Целта на тези фалшификации е изграждането на облика на България като непоносимо зло, което се корени в генетичната патология на Българския народ и неговата държавност. В тази връзка Сърбия полага големи усилия за да подготви множество пропагандни издания в представителен вид на английски и френски език, с които да убеди множеството представители на държавите от Антантата и техните общества във вродения варваризъм на България. Ето какво казва всепризнатия исторически авторитет на Сърбия по въпросите за Българските зверства Йован Хадживасилиевич:

„Техният най-голям народен певец Иван Вазов, им е пля да колят всичко сръбско, да убиват и деца в пелените, и в майчина утроба, да се закърмят с вечна омраза към Сърбия и сръбския народ.“¹

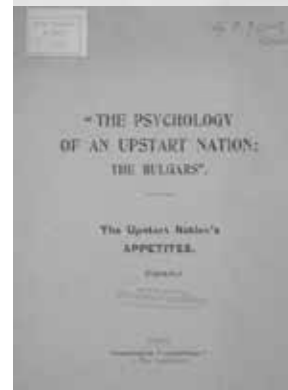
И разбира се, най-значимото пропагандно издание против България от 1919 г., което само по себе си заслужава обстоен криминален анализ на манипулациите в него- албума към обвинителните материали на Ньойската конференция 1919 г.

„Българите през тяхното управление върху всички

окупирани територии на Сърбия, няма значение къде и кои са били те, без разлика на ранг, служебно положение, от най-висшите до най-низши – накратко, всички тези, които представляваха България, в градовете, както и в селата и в най-бедните махали, от долината на Морава до Македония, от 1915 до 1918 г. показаха същия криминален манталитет и същите животински инстинкти.“²

Изграждайки зловещия образ на България като варварски окупатор, беше много по-лесно да се прокарат чисто прагматичните и реални искания на Сръбската политика – окончателно международно признание и оправдание за поредната окупация на Българско население и земи - Македония и голяма част от Западна България (Линията Лом, река Искър, Перник, река Струма). С това се целеше унищожение на суверенитета на България чрез репарации, международна изолация и премахване на армията, което правеше страната ни напълно зависима и безпомощна от всяко външно влияние.

В Ньой Сърбия тържествува завършека на своята многолетна изконна борба за окончателно и безвъзвратно прекрояване на етно-политическата и международна обстановка на Балканите и утвърждаване на своя хегемонизъм, с което да е невъзможно опазването и приобщаването на Българското население в завоюваните от нея територии. Втората голяма нейна победа е използването на големите държави като параван за

¹ Йован Хадживасилиевич, Бугарска зверства у Враньу и околини 1915-1918 г., Нови Сад 1922 г.

прокарване на манипулация с международното право, с която България да се превърне в незначително, второ-степенно и напълно уязвимо държавно съществуване предразположено към саморазпад и поставено под пълен контрол. Амбициите на Сърбия са толкова големи, че те предизвикват оправданото възмущение на няколко от представителите на Парижката конференция, а Американската делегация явно се противопоставя на този план и осуетява изпълнението му в цялост.

С разгрома на Русия и Австро-Унгария, Сърбия се чувства освободена от опекуството, контрола и ограниченията на своите домогвания и в Ньой дава пълна воля на своите миниимперски стремежи - цялостно изпълнение на своята национална стратегия за хегемонизъм и завладяване върху Балканите, каквато бе идеята на нейния план – Начертанието на Гарашанин, защото това не засягаше и не накърняваше интересите на нейните нови покровители-Франция и Англия.

За да се изясни, как Сърбия постигна своята победа в Ньой и установи хегемония на Балканите до последната четвърт на 20 в., е необходимо да се разкрие, пътя на нейното развитие от една малка автономия наречена Белградски пашалък в началото на 19 век до създаденото на Кралство Югославия през 1918 г., като връх на Сръбското държавническо развитие. В това развитие ключово значение за изграждане на Сръбската хегемония има отношението ѝ към Българския народ в рамките на неговото етническо землище и впоследствие създадената Българска държава, като естествено обусловено препятствие и пречка за достигане на своите стремежи. Този анализ е необходим за да се проследи обективно процеса на противопоставяне, вражда и антагонизъм между двете държави, без които не може да се разкрие истината, да се разбере и оцени случилото се на политическата сцена в Ньой. Едва тогава може да се изясни че събитието в Ньой от 27 ноември 1919 г. няма нищо общо с идеята за мир и справедливост, а е представена е една постановка, която много умело прикрива истинската цел на тази конференция- унищожението на самостоятелната Българската държавност. Всички средства за това – нарушенията на международното право, дипломатическите комбинации, системната пропаганда и мащабните фалшификации за зверствата на България по време на войната спрямо Сръбското население са тази сцена, която трябва да прикрие и легитимира отдавна планираната разправа с България. А политическите актьори-участници в конференцията, трябваше да подготвят от този богат сценичен арсенал, величината на присъдата над Бълга-

Откриване на Парижката конференция за сключване на договори с победените държави от Първата световна война 1919 г.

рия. национален Разкриването на манипулациите в Ньой изискват най-малко два подхода. Първият налага преосмисляне и нови идеи за вече много или малко известни събития, които да бъдат изчистени от манипулации за да се видят по-дълбоки и сложни процеси на развитие и влияния, които дават възможност за по-обективна оценка не само на процеса в Ньой, но и на общите закономерности

на Българо-Сръбските отношения в епохата на изграждането на Балканските нации и върлуването на Империализма от края на 19 и първата половина на 20 в. Вторият подход на работа, определящ актуалността на дискусиата по темата, е обстоятелството, че все още се крият исторически сведения, документи и истини. Тези сведения са скрити или недоизследвани достатъчно в архивите на България, Сърбия, Франция, Русия и Гърция за един по-ранен период до Първата световна война. Несъмнено, това, че се крият сведения отпреди повече от 100 години, означава, че ни очакват сензации, които ще

предизвикат коренен преврат в мисленето и оценката ни по редица въпроси, които имат нужда от необременено от доктрини, идеологии и фанитизми мислене. Ето защо, актуалната дискусия по проблемите на Първата световна война на Балканите и по-специално между България и Сърбия все още ще се съсредоточава върху критическия анализ и формирането на хипотези, докато науката не

задълбочи своята работа с откриването на нови източници и експертизата на досега съществуващите в оборот документи.

Ако трябва да се започне с критичния анализ, то на първо място може да се направи оценка за неадекватните, абсурдни и нелегитимни по форма и съдържание решения на Ньойския диктат. Ето някои по-важни от тях: Решенията наложени по време на Парижката конференция нямат нищо общо със същността на принципа на договаряне, на мира и справедливостта в името, на които тя бе свикана, тъй като победените държави нямаха право на никаква защита или преговори по предварително подготвените наказателни постановления. Най-яркото доказателство за абсурдността на клаузите, бе обективната невъзможност за тяхното изпълнение поради това, че се стигаше до заплахата за устоите на държавността и дехуманизация на живота сред победените народи. Пример в това отношение е самото прокарване на Ньойската граница, която може да се квалифицира като чудовищна, разделяйки с телена мрежа и гранична бразда вековно установени населени места, включително и дворовете на хората(границата при Стрезимировци, Врабча, Петачинци, Долна и Горна Невля и т.н.). Пример е деликатното

допускане на етническото прочистване, което накара бежанците да живеят през зимата на 1920/1921 г. на импровизирани землянки в Осоговската планина (Доклад на Вл. Руменов, директор на Върховния комитет по бежанците в България). Пример е покровителството и защитата над денационализацията на завладените народности, включително и Българската, със средствата на повсеместен терор, какъвто бе приложен в Македония след 1912 г. И не на последно място, всеки един анализ се нуждае и от принципни позиции и гледна точка, които поставят на изпитание цялостната дискусия от морална и хуманна гледна точка.

Съвременният анализ след 100 години изтъква на преден план принципите на хуманизма и свободата, принципа на справедливостта и уважението към достойнството и естественото право на народите да живеят в мир, което фундаментална ценност на Християнството и бе

прокламирано като принцип от идеолога на гражданското общество и ценности Жан Жак Русо³, които днес са първооснова на ценностите на Европейския съюз. И въз основа на тези принципи, се налага естественото отхвърляне и морално отричане на системата от договори установени на Парижката конференция, вкл. и в Ньой. Защото, постановките на Парижката конференция провокираха избухването на Втората световна война само 20 години по-късно. Това е причината решенията в Париж и конкретно в Ньой да не бъдат приети и до днес като формула за утвърждаване на траен мир в Европа и света, а като форма за обявяване на нова световна война. Те предизвикаха непрекъсващите протести на Българското общество и до днес. Тези наказателни мерки бяха отхвърлени не само юридически и политически, те бяха отхвърлени морално и социално от съвременна Европа, изградила нова концепция за мира – концепцията на Европа без граници и уважение на националното самоопределение – тоест отпадане на инструмента за насилие върху несправедливо заграбени и дискриминирани общности. Премахването на границите между Европейските държави бе израз на една нова култура и политика основана на върховенство на законността, солидарност, хуманен модел на обществено развитие, уважение и свобода на личността и народите чрез запазване на тяхната самоличност и гарантиране на тяхното самобитно културно и социално развитие, които създадоха обединението на Европейския съюз. Именно в неговата политическа, културна и административна рамка бе намерено приемливо решение на заплетените възли от империализма преди повече от 100 години.

Не всички общности и държави в Европа изповядват тези ценности и политика. Държавите, които са и до днес ръководени от манталитета и миросгледа от началото на

20 век, се стремят да запазят придобитите в онези мътни времена привилегии и господство. От друга страна, Европейския принцип на уважението към националното достойнство стана силен пример на заробените от национализма или комунизма народи и те подириха в Европейския съюз място за своето свободно и духовно развитие солидарно и равноправно с другите народи. Сблъсъкът между тези две тенденции най-ярко се очерта на Балканите в изкуствено и с насилие създадената в Ньой Югославия, която вместо солидарност на Балканските народи, донесе

Сръбския деспотизъм, от който бързаха да се разделят Хърватско, Словения, Босна и Херцеговина, Черна гора, Македония и Косовските албанци. Това не стана доброволно и с взаимно разбиране, уважение и солидарност. Така на Балканите бе възродена омразата, насилието и стремежа за господство, които дадоха началото на по-

Граница по средата на село Стрезимировци

редица от Югославски войни през 90те години на 20 в., довели до времето на Първата световна война.

Борбата за господство над народи и държави и днес заплашва съществуването на Европейския съюз, защото със своята ценностна система, със своя пример на съвместно съществуване между държави с различни култури и равнище на социално развитие, със силата на законността и хуманизма, с могъщата си икономическа и политическа солидарност, той е пример за много народи и държави и общности, които търсят достойно съществуване и място в международните отношения и в съвременния свят, вместо да бъдат обект на експлоатация и завоевание, защото намират в този съюз гаранция за своето национално съществуване. И поради това сблъсъкът на мисленето от 19 и 21 век поражда изпитанията, които днес разтърсват Европейския съюз в опит да се ерозира това, което изгради неговата притегателна сила – законността, уважението към човешката личност и достойнство, свободите на личността, култ към обществено градивен труд и творческа дейност, уважение към културната и национална самоличност на всеки един народ. Критиките на Европейските ценности и модел на съществуване не се правят от по-хуманни съображения, от алтруизъм и състрадание към гражданите на Европа. Ерозията има много-по атавистично-завоевателна амбиция – да се възстанови стария модел на граници, феодализиране на зависимости и влияния обричащи малките народи на бедност, страдания и асимилация.

Народът на България е само един от многото примери за значението на Европейските ценности и съюз между държави. След повече от 150 годишна борба срещу външно политически зависимости, експлоатация и завоевания, довели до тежки поражения на нашия суверенитет и изстрадана национална съдба, България намери пътя към

съюз с държави, които приемат нашето съществуване като равноправно основано на общи закони и солидарност. Нещо, което нито една империя не може да си позволи с подчинените народи. Необходимостта от позоваването на Европейските ценности се основава на това, че преди повече от 150 години същите тези ценности станаха крайъгълен камък на борбата за национално Възраждане. Тези ценности бяха антипода на империализма и господството над малките народи, които в битката между тях сменяха само своя господар. И за това ценностите на хуманизма, на уважението към достойнството на всеки народ, култа към законността и духовния напредък станаха знаме не само на нашата свобода, но и на нашата национална идея, която гениално ясно бе изявена в идеите и творчеството на Васил Левски. Ние в миналото и до днес искрено желаем тези ценности не всеки народ, както бе казал Левски, но имперските амбиции унищожиха братството помежду ни за да ни превърнат във врагове. Нека да бъдем критични и да подчертаем, че след Левски неразбирането на неговите идеи, неспособността за тяхното осъществяване поради собствените ни слабости, поради изкушенията на останките от робския менталитет или поради отсъствието на високо съзнание и отговорности пред нацията, тези идеи бяха изопачавани или пренебрегвани в еволюцията на Българската нация и отстъплението от тях заплачихме на жестока цена в хода на нашата история до днес.

Макар България да се приобщи само от 10 години към обществено-политическата организация на Европейския съюз, (и то в условията на трудно преодоляване рецидивите на ретроградните модели на социално-икономическо и политическо наследство от миналото, които насърчават вътрешните социални противоречия и бедността) не може да се отрече международната стабилност и обезпеченост на народа и страната ни в един опасен свят днес, който помита държави и народи, включително и на Балканите, довеждайки ги до жалко съществуване, както самите нас преди 100 години. Именно срещу една такава злощастна съдба нашето членство в Европейския съюз е една солидарна и надеждна преграда. Но за това България извървя своя трънлив път на страдания, наказания и изпитания, за да преодолее менталитета на омразата и противопоставянето от 19 и 20 век. Защото спокойно национално съществуване на малките държави се намира именно в солидарността на всички народи въз основа на ценностите на мира, разбирателството и хуманността, които нашето общество за да успее трябва да утвърди в себе си и да пази.

Редица антиевропейски настроени политици и общественици извън България и у нас пренебрегват обстоятелството, че Европейската стабилност и правила дадоха възможност на България сама да изгражда своя имунитет и международно положение. Това значително затруднява нашия политически и обществен елит да преодолее вътрешните си нагласи на тежък васалитет и зависимости в международните отношения и да има поведението на една самостоятелна държава с равностойно значение в международния процес. Особено ярко този

феномен изпъква в насадената неравностойност на отношенията между България и Сърбия повече от 100 г.

Обстоятелството, че България вече има коренно различен статут и място в международната общност все още не е осъзнато дори и от политическата класа у нас и нейни представители в дипломацията, политическите партии, държавните институции, да не говорим в местната власт близо да границата със Сърбия, които продължават да развиват своите рефлексии на страх, сервилност и отсъствие на деловитост, творчество и конструктивност на равностойна основа. Не могат и не искат да приемат тази промяна включително и в Сърбия, защото това означа край на доминиращото ѝ значение в нашите политически отношения, а за равноправие и взаимно изгодно сътрудничество, дори и дума все още не може да се отваря. За това стремежа за реваншизъм спрямо страната ни днес се превръща като част от ново противопоставяне, чиято цел е запазване на предишното положение на подчиненост и второстепенност на България. В тази насока особено значение имат лостовете на политически и икономически отношения и не на последно място на пропагандата както на национално така и на международно равнище. Тези обстоятелства налагат отговорното отношение на обществото за идентифициране новостите в методите и организацията на редица явления и процеси, които пряко са насочени към формиране на нагласи и въздействие върху облика ни като Европейска нация и държава. Едно от тях е опита да се поддържа образа на България като държава с варварски нрави и престъпно минало чрез възраждане на обвиненията за геноцид и зверства над Сръбския народ по време на първата световна война.

В тази обстановка, ние също се връщаме към преосмислянето на събитията от Първата световна война с високо критично отношение към себе си. Но това е база за отношение към всички участници в това зло, защото едностранчивата и манипулирана дискусия, която стои зад обвиненията в Българските зверства и геноцид, се нуждае от цялостно изследване на комплекса от събития и процеси не само от Първата световна война, но и далеч по-назад в Сръбско-Българските отношения. Там, където са скрити причините и проявленията на противоречията между двата народа и държави, достигнали до своята крайна фаза на враждуване изразена в неколкостранни военни противопоставяния. За нас не е важна само половинчати констатации и тяхното политико-пропагандно манипулиране. За нас е важна истината и изясняването на пътя за недопускане в нашите взаимоотношения на омразата, насилието, жестокостите и безчовечността оставили тежка травма върху нашите взаимоотношения през целия 20 век. Нещо повече, обсъждането на тази тема непременно трябва да има за цел отричането и предпазването от механизмите и процесите довели до тежкото противопоставяне на Балканите за да не се допускат подобни страдания, които бяха рецидива на Югославските войни в края на 20 век.

Преодоляването на омразата е изключително болезнен духовно-нравствен катарзис, който изисква огромни усилия и жертви от всяка личност и в обществото като цяло. Това е тежък и сложен процес, който изисква време, усилия и помощ. Ето защо в този процес ние трябва да имаме културата на разбирателство, взаимно опроще-

ние и изправление, както проповядват изконните Християнски ценности основани на приемането на истината, а не бутафорното перчене с Православието, което е добило характер на национално-политическа идеология и с основание може да се нарече православизъм. Именно истината е единствения път на очистението и опрощението. В тази връзка, връщайки се към злодеянията на Първата световна война, ние сме призвани да търсим, следваме, да обявим, разкрием и преодолеем злото като първопричина за страданията на народите, особено на Балканите. Само това може да превъзмогне дълго и умело налаганото противопоставяне и омраза между България и Сърбия, които многократните фалшиви договори, декларации, височайши посещения и речи за вечно приятелство (заслужава да се отбележи – предимно по инициатива на политици от България, докато Сръбските политици гледаха покровителствено и хладно на подобни емоционални и чинопоклонни манифестации без покритие), засилваха още повече политическо лицемерие и коварство до ден днешен.

100 годишнината от Първата световна война и последиците от нея в България сякаш се подминават и премълчават от един с десетилетия нагнетяван страх от тази тема, който е валиден и до днес. У нас темата е предмет на обстойно изучаване предимно във военно-стратегическите аспекти, докато липсва развито осмисляне и идеи в областта на социологията, политическите науки, философията, културологията и др., за мащабните културни, политически и икономически влияния, които тя оказва не само в периода на следвоенната криза, дефинирано с понятието „Втора национална катастрофа“, а с процесите на изменение на Българското общество и трайните последици през целия 20 век върху нашата съдба във вътрешно и международно отношение. В различни времена и с конюнктурно политически мотиви, науката е била отклонявана от проблемите и последиците от войната, което ни лишава от културно-политическа и историческа зрелост. Без да познаваме и следим процесите породени от войната както у нас, така и сред другите участници, нашата дипломация остава със свит кръгозор и бедни ресурси на идеи, а обществото става лесна плячка на пропагандни интриги и манипулации обслужващи външно политически интереси. Дори и ограничената кампания за опазване на съзнанието за героизма, подвига и дълга на нашите деди през 80те и 90те години на 20 век, не можа да спре процеса на заличаване на общественото съзнание за тази епоха.

Същевременно темата за Първата световна война има устойчиво присъствие в общественото съзнание и един от неговите стълбове във възпитанието и културата на Сърбия. Нещо повече, немислимо е изграждането на Сръбското обществено мнение, национално отговорно поведение, политическия елит и доктри-

на без мирогледа основан на тази съдбовна за тяхната нация епоха. Именно това превръща събитията на Първата световна война в много ценна митология, която по своята сила и същност е напълно равностойна на религиозността. В тази митология особено място заема България. Нейният образ е символ на злото във всичките му разновидности и сме представени като най-големия и жесток враг, угнетител и унищожител на Сръбския народ. Отрицателния образ на България е несъразмерно по-голям от този на Австрия, Германия и Унгария, които в действителност, по време на Първата световна война, са нанесли големи поражения върху Сърбия. Причината за тази несъразмерност е свързана с опортюнизма и ползите на Сърбия за сътрудничество с тези държави, които имат значимо място и влияние в Европейската политика и разполагат с достатъчно възможности да се противопоставят на всякаква конфронтация. Изборът на България за главния враг е продукт на много по-сложни причини и обстоятелства от историческо и политическо естество, които са свързани с насоката на Сръбската обществено-политическа доктрина за противопоставяне спрямо България още преди нейното създаване като държавен субект, защото съществуването на Българската държава е в противоречие със Сръбската национална доктрина още от времето на Гарашанин (1844 г.) и поради това, обективно националните интереси на двете държави не могат да намерят хармонично разрешение, включително и до днес. Ето защо, откъснатия анализ на събитията от времето на Българската окупация 1915-1918 г. в Сърбия, извън контекста на тези обстоятелства поражда силно изкривена представа за същността на противоречията между двете държави. Друг е въпроса, че за тяхното изостряне и ескалация до войната, съществуват още позначими фактори свързани и с могъщите интереси на големите империалистически държави през 19 и 20 век.

Драмата на сблъсъка между България и Сърбия има голяма предистория. Тя се корени в културно-етническите различия между двата народа и естественото обстоятелство, че Българската държавност е с по-голяма историческа тежест през средновековието, като е поставила значителни темели на културата, която е обща и за двата народа (писменост, религия, държавно начало), но не-признавана от Сръбската историография. Наред с това, през периода между 17 и началото на 19 век в Българската народност живее в много по-различни и неблагоприятни условия определяни от характера на Османския деспотизъм и политическо влияние на Европа, което дава огромна преднина на Сърбия, създавайки своя самостоятелна държавност първа на Балканите – 1817 г. след създаването на Белградския пашалък. От друга страна, Българската народност преживява значително етническо развити и чисто демографски се превръща в доминиращо население на Балканите. Но поради своята географска разпокъсаност, близостта до Цариград и пряко Османско управление, няма възможност да изгради

приятни условия определяни от характера на Османския деспотизъм и политическо влияние на Европа, което дава огромна преднина на Сърбия, създавайки своя самостоятелна държавност първа на Балканите – 1817 г. след създаването на Белградския пашалък. От друга страна, Българската народност преживява значително етническо развити и чисто демографски се превръща в доминиращо население на Балканите. Но поради своята географска разпокъсаност, близостта до Цариград и пряко Османско управление, няма възможност да изгради

силен елит, който да организира борбата за национално освобождение и обединение.

Вторият важен фактор, определил по-значимо и трайно различията между двата народа, е борбата за господство над Балканите между империите на Англия, Франция, Германия, Австро-Унгария и Русия в плана им да изтласкат и установят своето влияние върху територията на Османската империя до Босфора. За тази цел се използва похвата на създаване на подконтролни и зависими държавни формирания като Сърбия, Влашко, Гърция, България, Босна, Източна Румелия, превръщайки ги в инструменти на тяхната политика чрез умелото им противопоставяне. Именно чрез тези малки, неопитни и зависими държавици се осъществява дистанционната война между големите държави, използвайки човешкия ресурс и политическата вражда между самите тях. Това са особеностите на имперската политика и дипломатията от тази епоха, която употреби малките народи и държави като инструмент и създаде общите причини за антагонизма не само между Балканските народи, но и за предизвикването на Първата световна война.

Конкретно за Българо-Сръбските отношения ключова роля изигра налагането на панславизма и Православието, проповядващо обединението на всички славяни под скиптъра на Руския цар. На Балканите панславизма придобива своя специфика, наречена Югославянство.

Стоян Новакович

Йован Ристич

канския регион да играе ролята на естествен хинтерланд (необходима територия за сигурност) с доминиращо православно и славянско население, което да се приобщи към изконната родина на славяните – Руската империя. За пръв и най-важен носител на идеята на Югославянството исторически се утвърди Сърбия, като регионален лидер на обединението на южните славяни. Тази концепция, обаче, отрежда на Българския народ второстепенна и несамостоятелна роля, чиято съдба и управление е поверена в ръцете на Сърбия, като стратегически значим и доверен представител на Руската империя на Балканите. Руската подкрепа спомага на Сръбско княжество да изгради своята национална идея на основата на Балканския или по-точно на Югославянския месианизъм, приемайки себе си за елит на южното славянство, призван да обедини недоразвитите и неспособни за държавно съществуване славянски групи на бошняците, хърватите, словенците, българите. Тази философия естествено довежда до възприемането от Сърбия и сръбския народ на идеологията за Балкански хегемонизъм или с други думи – Балкански миниимпериализъм. От тогава на Българския народ е отредена мисията на придатък към Сръбската корона, оценен като недоразвит и неспособен за самостоятелно развитие, но полезен за утвърждаване на Югославянската идея. Не случайно една голяма част от дейците за национално освобождение, обладани от Югославянската идея и служат вярно, каквито

датък към Сръбската корона, оценен като недоразвит и неспособен за самостоятелно развитие, но полезен за утвърждаване на Югославянската идея. Не случайно една голяма част от дейците за национално освобождение, обладани от Югославянската идея и служат вярно, каквито

Откриване на конференцията между Великите сили и Турция. Адмиралтейството в Цариград, 11/23 декември 1876 г. Участници отляво-надясно: граф Кюрти (Италия), барон Калтче (Австрия), граф Бургоин (Франция), граф де Муи (секретар), Едхем паша (Турция), граф Зиги (Австрия), барон Вертер (Германия), Сафвет паша (Турция), сър Елмът (Англия), граф Никитин (Русия), маркиз Солтъри (Англия).

Зад тази идеология се криеха руските имперски интереси в териториално-политическата доктрина, която тя води за завладяване на Цариград и Проливите, а Бал-

са предста представителите на Благодетелната дружина, БТЦК, Каравелов, Четничкото движение, БЦБО и др.

Продължава в следващия брой

Босилеград – 100 години по-късно.

В рамките на отбелязване на 100-годишнината от изпепеляването на Босилеград се прие инициатива да се отслужи в София, Босилеград и Кюстендил панихидата на загиналите.

Очакванията за нашите сънародници в Босилеград бе, панихидата в София да се отслужи от Негово Светейшество Българският патриарх Неофит или бъде определен от него висш клирик – Митрополит или поне Епископ, тъй като Босилеград е бил част от Софийската епархия по времето, когато е в границите на Царство България.

Проф. Лозан Митев, председател на Гражданския комитет „Западни покрайнини“ внесе писмо в деловодството на Софийска митрополия още на 2 май 2017г. с молба за отслужване на панихидата в катедралния храм на Софийска епархия „Св.Неделя“. Но когато на 12 май членове на комитета се поинтересуваха кой ще отслужи панихидата в „Св. Недея“ след два дни, се оказа че в Софийска митрополия не са и чували за писмото. След като то бе открито в деловодството Гражданският комитет бе помолен да позвъни по-късно в петък, за да получи отговор. Отговор обаче нямаше – оторизираният за целта свещеник не благоволи да отговори на позвъняванията на мобилния си телефон. Този факт е скандален и е поредното доказателство за пълното безхаберие в БПЦ откакто тя се оглавява от патриарх Неофит. Панихидата обаче се състоя въпреки всичко. Членовете на Граждански комитет „Западни покрайнини“ вече бяха записали помен в храма, но като частно богослужение...

Благодарение на усилията на богослова Иво Янев, заупокойна служба за убитите босилеградчани през 1917 г. в катедралния храм „Света Неделя“ нямаше да има. Предстоятелят на храма свещеник Мина Минчев като разбира повода, приема да направи панихидата безвъзмездно и въпреки липса на разрешение.

Чест прави на отец Кирил Попов, който беше дежурен в неделя и взе присърце духовната нужда на нашите сънародници и направи необходимото, за да се отслужи една достойна панихидата.

Тук ще припомним, че Български патриарх не е посещавал Босилеград от 1995г., а Цариград от 1996 г. – т.е. повече от 20 години никой не се интересува от Българското малцинство.

Българската Патриаршия е в дълг към миряните не само от Западните покрайнини, но и от Българската диаспора.

Врански митрополит Пахомий не даде разрешение за отслужване на панихидата в църквата на Босилеград. А идеята това богослужение да се извърши в съслужение от двама митрополита – български и сръбски – изобщо не бе и обсъждана. Това е кощунство с паметта на убитите босилеградчани, чийто днешни потомци са паство на Вранския митрополит.

Няма как да се доближим към помирието между двете държави, след като духовният клир на двете Православни църкви не може да стигне до братско служение в името на невинните жертви.

Освен това с активното участие на Вранска епархия се издават книги, в които четем, че на територията на Западните покрайнини – в Босилеградско и района на Трънска Клисура живеят българизирани сърби. Този обезпокоителен факт бе отбелязан от историка Горан Благоев, журналист от БНТ на кръглата маса в Босилеград по повод погрома от преди 100 години. Той припомни, че тезата, че българите в Босилеградско били... българизирани сърби е опасно заиграване с идентичността на тези хора и в крайна сметка цели тяхното реално сърбизиране. Според Г.Благоев, ако босилеградчанин, който не познава миналото си, се поддаде на подобна пропаганда, той с основание няма да има желание децата му да изучават български, защото той не се явява майчиният им език. Шизофренността на фалшификацията за българизираните сърби от района на Босилеград и Трънска Клисура изглежда още по-шизофренна на фона на възпоменаваната трагедия преди 100 години. Ако твърдението на Вранска епархия е вярно, то излиза, че през 1917 г. Коста Печанац е избивал сърби, а не българи. Лансирането на псевдоисторически тези, свързани с етнически произход на една общност не е работа на Църквата иначе тя влиза в капана на шовинизма, което на църковен език се нарича етнофилетизъм, а това е ерес, смята Г.Благоев. Позиция, подобна на тази от Вранска епархия не само, че няма нищо общо с Божие слово, но тотално му противоречи. Това се вижда и от посланието на св. апостол Павел до галатяни: „Понеже всички вие, които сте се кръстили в Христа, с Христа сте се облекли. Няма вече юдеин, нито грък, няма роб, нито свободен, няма мъжки пол, ни женски; защото вие всички сте едно в Христа Исуса“. (Галатяни 3:27-28). Освен това, СПЦ пише и за някаква Екзархийска пропаганда в сръбските земи. Това е груба фалшификация на историята на Българската православна църква и унижение за българския народ от България и от българската диаспора. А тези шовинистични писания се игнорират от БПЦ и остават без подобаващ отговор. Аналогично е и отношението към Македония – пълна липса на отношение към църковната проблематика от страна на БПЦ. До кога... До кога?

инж. Ангел Пелтеков
Граждански комитет „Западни покрайнини“

Вътрешната западнокрайска революционна организация / ВЗРО/ известна и като „Въртоп“, е българска националноосвободителна организация в Западните покрайнини, Източна Сърбия. Организацията съществува в периода 1924 - 1934г.

Статия във вестник „Въртоп. Революционен лист“, год.V, бр. 15, Януарий 1934 год. „Пасифизъм, оптимизъм и подкупничество“, разобличава коварната сръбска антибългарска политика и с нейните лозунги за „братство“ и „славянство“ и неразбирането ѝ от страна на една част от българския народ. Изводите в статията от 1934г. са актуални и до днес. „Нашата ръководяща интелигенция – „солта на нацията“ – има една страшна отговорност за двете неотдавнашни катастрофи на България; но тя ще има още по-голяма отговорност за бъдещата съдба на племето ни.

Ограничена, самонителна и недалекогледа, тя не се поучи от миналото и в своята слепота ще продължи грешките, вместо да се поучи от тях. Последните екзалтации, по случай царското посещение с Белград, по най-скърбен начин потвърждава това.

Сближаване с Югославия.

Разбираме едно истинско, искрено и братско сближение с народите, които съставляват днешна Югославия; но когато зад етикета на „славянското братство“ се крие отровата на змията, когато се коват нови планове против Българщината, когато се цели само успокояване на атмосферата, са да се печели време необходимо за денационализиране на българите в Македония и Западните покрайнини!

В дните, когато повечето от „представителите на общественото мнение в България“ безчинствуваха из белградските отбрани локалитети и тъмни вертепи, - в същите тези дни и часове жестокостите, арестите, провокациите и разстрелванията без съд и следствие в Македония и Западните покрайнини не спряха нито за миг.

В същото време нашите пацифисти и големи оптимисти в България вярваха, разпространяваха слухове и сами очакваха, че двете правителства ще уредят църковните и училищни права и свободи на македонците и че дори, на първо време, щели да се повърнат в България Западните покрайнини.

А още преди заминаването на Царя за Югославия тези слухове бяха опровергани от белградските кореспонденти на в.„Таймс“.

Но българското оптимистическо овчедушие си е същото.

Днес и Бенеш от страна на Чехословакия и на Малкото съглашение, потвърдиха, че никакви териториални отстъпки и сантименталности по отношение на България са невъзможни и че царската среща в Белград само затвърдявала статуквото на Балканите.

Сърбите си остават винаги само сърби. Хитри, вероломни, измамни. Те искаха само да хвърлят прах в Македония, Западните покрайнини, Загреб и София. Те следват своя строго предначертан план.

А от глупавия български пасифизъм, до просташкия оптимизъм и подло подкупничество има степенна разлика.

Не бяха такива поколенията, които се бориха и умряха за да създават България.

Днес у нас има люде, които са готови да я погребат. Защото им липсва познаване на фактите, национално възпитание, човешка гордост и най-елементарна честност.”

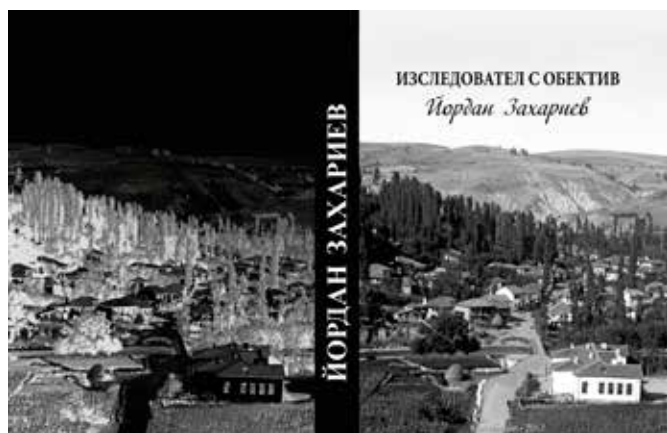
„Пасифизъм, оптимизъм и подкупничество“

Статия във вестник „Въртоп. Революционен лист“, год.V, бр. 15, Януарий 1934 год.

инж. Ангел Пелтеков

Изследовател с обектив

Йордан Захариев (Стъклени негативи и снимки от колекцията на Регионален исторически музей – Кюстендил), Кюстендил, 2017, с. 410. Любомир Желязков-съставител, Ангел Джонев- предговор.

На 3 март 2017 г. се навършиха 140 години от рождението на чл.кор. Йордан Захариев (03.03.1877 - 08.05.1965г.)– учител, географ, етнограф, общественик и учен, оставил трайна диря в българската научна книжнина. През 1937 г е избран за дописен член (член-кореспондент) на Българската академия на науките. През 1998 г. Йордан Захариев е провъзгласен за „почетен гражданин на Кюстендил“.

В продължение на повече от 50 години научноизследователска дейност Йордан Захариев проучва Кюстендилския край. Книгата му „Кюстендилското Крайще“ (1918 г.) е първото антропогеографско поселищно изследване в България. Други негови по-важни трудове са: „Село Слокощица“ (1929), Каменица (1935 г.), Чипровци (1938 г.), „Пи-янец“ (1949) „Кюстендилска котловина“ (1963 г.) и други. В трудовете му са включени стотици направени от него снимки на стари сгради, народни носии и народни обичаи. Още приживе Йордан Захариев завещава на Историческия музей в Кюстендил свои лични вещи, до-

кументи, ръкописи, трудовете и библиотеката с книгите си. Част от дарението са и стотици стъклени фотографски плаки (негативи) и снимки (позитиви), които са запечатали за поколенията снимка на бит, нрави и душевност, на една народна култура, която безвъзвратно е изгубена днес, авторството на които принадлежи на член. кор. Йордан Захариев.

За отбелязване на 140 годишния юбилей на чл. кор. Йордан Захариев, музейната колегия на Регионален исторически музей „Акад. Йордан Иванов“ взе решение на подготви и издаде албум с всички публикувани и непубликувани негативи и снимки на Йордан Захариев, съхранявани в музея. Съставител на албума е колегата Любомир Желязков – фотограф в музея. Автор на предговора е гл. ас. д-р Ангел Джонев.

Съдържанието на албума е структурирано на основа на хронологията на издаване на трудовете на Йордан Захариев. Стремещът на съставителя е да събере цялото налично в музейните фондове визуално наследство на бележития учен. Обособени са и следните групи необнародвани снимки: снимки на изгорелия Босилеград; снимки неизползвани в книгите на Йордан Захариев; неразпознати снимки и семейни снимки. Общо в албума са включени 709 снимки, което по оценката на д-р Джонев, доближава албума до мащабите на каталог. В краткия, но изключително съдържателен и концентриран предговор, авторът Ангел Джонев посочва изрично изключително голямата и важна информация, която носят снимките публикувани в албума и които имат значение на основен исторически извор. Албумът е и средство за противопоставяне на забравата.

Чрез фотографиите на Йордан Захариев, публикувани в албума „оживяват отново природата, образците на материалната и духовна култура на българите от западната част на националното землище и особено на Кюстендилския край, несправедливо разсечен в две държави. Оживяват „явленията“, които изследователят толкова се стреми да запази да не се отлеят „с бързината на течаща планинска вода“ ...

ОТИВАХА ЮНАЦИТЕ, ОТИВАХА

ПЕТДЕСЕТ И ТРЕТИ ПЕХОТЕН РЕЗЕРВЕН ПОЛК ПРЕЗ ПЪРВАТА СВЕТОВНА ВОЙНА

(1915-1918 г.)

През трите години на съществуването си Петдесет и трети пехотен резервен полк преминава по основните бойни полета на Балканите. Ако формално се спазят географските граници на полуострова, даже излиза и извън тях. Миналото му се завърта в един своеобразен кръг от Кюстендил и Радомир и пак дотам. В края на началото му стои Бело поле, а в началото на края му Добро поле. Бойният му през 1915 г. път преминава на запад и юг в сражения във Вардарска Македония - Голлак, Калиманци, Злетовска река, Велес, Голешница, Клепа, Голашец. След зимен престой при с. Смоквица частта е прехвърлена на изток на позиции по Беласица. През лятото на 1916 г. от Рупелското дефиле настъпва по Струма на юг в

Беломорието. Бързо обаче е прехвърлен на север в Добруджа. В новата война срещу Румъния участва в битките при Добрич, Кубадин, Ташавлу, Бабадаг и влиза като освободител в последния град и в Тулча. Изпратен е още по-на север на фронта при р. Серет, където защитава позициите през почти цялата 1917 г. По дълъг маршрут на запад и юг през Янка-Бузю-Питещ-Крайова-Турно Северин-Оршова-Тимишоара-Нови Сад-Белград-Ниш-Велес е разположен на Южния фронт в завоя на р. Черна на кота 1050. Там отново защитава позициите през повече от половината на 1918 г. Изпратен е в най-опасния участък, в района на Добро поле, където получава трънения венец на славата. Отстъплението му назад към

Кюстендил и Радомир не може да помрачи бойните подвизи и постижения през само тридесет и седем месечното му съществуване.

По това време той преминава по четирите посоки българското землище - Македония в трите ѝ дяла, цяла Добруджа и Поморавието. Влашко, Банат и Шумадия са другите географски области, които виждат славните юнаци от Петдесет и трети полк. България, Сърбия, Гърция, Румъния и Австро-Унгария са държавите, на чиято юридическа територия те стъпват. Неизброими са националностите на враговете от фронтовия Вавилон на Съглашението, с които се сражават.

Сърби, французи, англичани, руси, румънци са сред основните им противници, но кой знае какъв е произходът на много от хората рекрутирани от обширните империи на Антантата. Само сбирката от нации прави войната планетарна с геополитически цели.

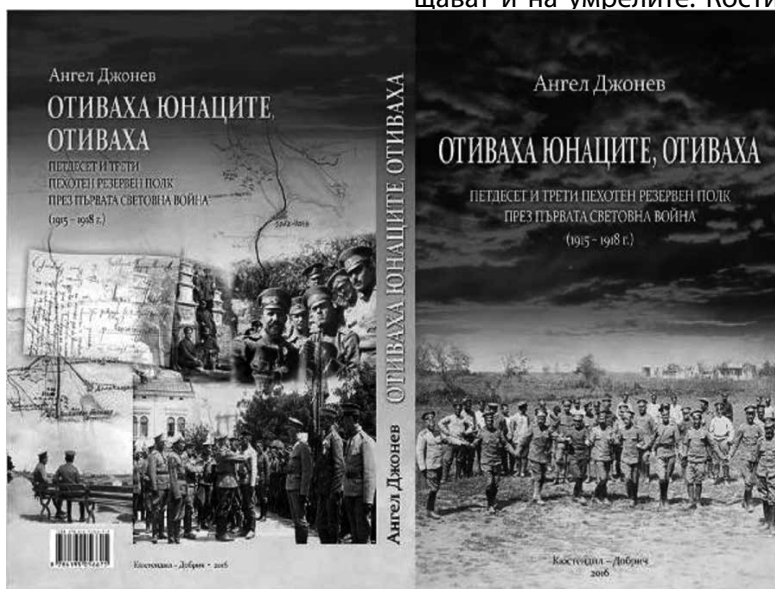
България участва в този най-голям дотогавашен въоръжен конфликт в историята на човечеството с развято знаме на националното обединение. Едно величаво усилие, започнато през Възраждането и първите десетилетия на възстановеното Отечество. Петдесет и трети полк участва на всичките освободителни мисии във Вардарска Македония, Беломорието и Добруджа. Макар военновременно, България постига преследваната цел и в един малък отрязък от време фактически събира основната част от своя народ и територии в една държава. Под контрола ѝ са предели, надхвърлящи санстефанския идеал. Постигнатото обаче не го замества и не се превръща в ново стремление. И двата са кратковременни, но първият устоява, без да е собствено постижение. Временните граници от световния конфликт са безспорен български успех, но потънал в забвението на миналото. Те са постигнати с невероятни усилия и с цената на стотици хиляди убити, ранени и осакатени. Черните забрадки значително се увеличават и се надвесват над пъстрите премени на народните носии. Сираците и вдовиците се намножават. Кой може да каже колко са неродените деца? Погромът изпепелява изграденото и постигнато с

толкова много кървави усилия. В наново завзетите от противниците земи остават гробовете на падналите герои. Къде са те, защо са потънали в бурени и забвение? Може ли наследниците им или случаен минувач да се преклони на безпримерният им подвиг? Едва ли?! Победителите на Балканите си отмъщават и на умрелите. Костите им обаче очертават границите на българския национален идеал.

Първият век разделя Петдесет и трети полк от заслуженото му място в историята. Останали са в наличност няколко папки с документи, отделени броеве от вестници, книжка с библиографска рядкост и множество пожълтели фотографии. На-

мират се по някоя вещ, оръжие, мундир, пагони и потъмнели ордени. От юнаците - и от загиналите и от преживелите тогава, но всички в отвъдното днес е останала само прах. Забравен е заветът да се разказва и предава на поколенията. Затихнал е гръмовитият повик на славния им предводител генерал Константин Ламбринов - „Момчета, България загива, напред!!!“. Нищо не е, каквото е било.

Но ако в началото е словото, то и на края стои словото. За достойните синове на България, за героите от Кюстендилско, Радомирско, Дупнишко, Трънско и Софийско, за тези от другите краища на Отееството, за откъснатите им събрата от Босилеградско, всичките събрани в строя на Петдесет и трети полк, е този спомен. Той е и за забравилите ги наследници, за нищо незнаещите, за нещо подочулите и оттук-оттам попрочели. Също е за малкото добре осведомени, за укрепване на познанието им. Той е преграда пред забвението, устои на паметта, словесен паметник на Петдесет и трети полк. Тази бойна част, на която признателните българи нарекоха селища в Добруджа с названията Рилци и Полковник Ламбриново. Същите потомци изписват имената на падналите юнаци по паметните знаци в градове и села. Не е много, не е и малко, но трябва да се прави още. Заслужава си усилието да се издигне познанието за „хвърковатия“ за българите и за „железния“ според германците полк.

Списък на убитите и починали чинове от Петдесет и трети пехотен резервен полк през Първата световна война (само от днешно Босилеградско)

1. Редн. Александър Григоров Стоянов, с. Мусул, убит на 16.10.1915г. на кота 650, Македония;
2. Редн. Арсо Илиев Дживин с. Божица, убит на 14.10.1915г. на кота 650, Македония;
3. Мл. п. Аначко Радулов Пешов, с. Барие, убит на 07.09.1916г в с. Ези бей, Добрич;
4. Редн. Александър Илиев Лазаров с. Божица, убит на 07.09.1916г. в с. Ези бей, Добрич;
5. Редн. Атанас Миленов Груев, с. Караманица, убит на 09.08.1917 в гр. Серет, с. Питулаци;
6. Мл. п. Арсо Зарев Ивков, с. Райчиловци, убит на 21.12.1916г. в с. Бабадаг, ез. Ени сала;
7. Мл. п. Александър Богданов, с. Г. Любата, починал на 19.10.1916 ;
8. Редн. Алексо Момчилов Букоглавски, с. Божица, убит на 09.03.1918г;
9. Редн. Богдан Станчов Павлов, с. Д. Ръжана ранен и починал на 23.07.1917г. в Максинени, с. Питулаци;
10. Ефр. Владимир Георгиев Войнов, с.Млекоминци убит на 16.10.1916г., на кота 650 Македония;
11. Ст. п. Васил Стоев Ковачев, с. Гложие убит на 26.10.1915г., в с. Водоврът;
12. Редн. Васе Велков Здравков, с. Г. Тлъмино, убит на 26.10.1915г., в с. Водоврът;
13. Редн. Веселин Тасков Дедовички, с. Д. Тлъмино убит на 28.10.1915г., в с. Чичово, Македония;
14. Редн. Васил Георгиев Василски, в с. Божица, убит на 28.10.1915г., в с. Виничани, Македония;
15. Редн. Вене Стоименов Бързин, с. Божица, убит на 26.11.1915г., в с. Габрово, Македония,
16. Ст. п. Васил Стоименов Симеонов, с. Рикачево, убит на 22.08.1916г.;
17. Редн. Васил Георгиев Гложански, с. Божица ранен и починал на 14.11.1916г., във Враца;
18. Редн. Владимир Мальоков Ангелов, с. Божица убит на 30.07.1917г. на р. Серет;
19. Редн. Владимир Зарков Байнов, с. Божица починал на 22.10.1916г. Див. лазарет;
20. Редн. Григор Стаменов Дойчинов, с. Гложие убит на 25.10.1915г., Клепа пл., с. Водоврът;
21. Редн. Григор Денков Стамболийски, с. Топли дол, убит на 26.10.1915г. в с. Виничани, Велешко;
22. Редн. Григор Цветков Бръзачки, с. Извор, убит на 28.11-1915 в с. Смоквица;
23. Редн. Груйо Станчов Гмитров, с. Топли дол, убит на 07.09.1916г. с. Ези Бей, Добрич;
24. Редн. Георги Иванчов, с. Лисец, убит на 19.10.1916 в с. Амузача, Добруджа;
25. Григор Гочев Спасов, с Извор, починал на 11.08. 1917г. в 11. болн. Румъния;
26. Редн. Димитър Стойчев Момчилов, с. Г. Любата, починал на 04.11.1915г. във Велес;
27. Редн. Ефтим Веселинов Цветков, с Божица, убит на 23.10.1916г. в с. Каракьой;
28. Мл. п. Ефтим Зарев Гъндев, с. Божица, убит на 23.10.1916г. в с Каракьой;
29. Редн. Захари Цветков Байков, с. Божица, убит на 22.02.1917г. в с Максинени, Добруджа;
30. Редн. Заре Петрев Филипов, с. Побиеен камък, убит на 11.08. 1917г. на р. Серет, Питулаци;
31. Редн. Йордан Тасев Станоев, с. Караманица убит на 26.10.1915г. Клепа пл. Македония;
32. Редн. Йордан Андонов Лехин, с. Божица, ранен, починал на 15.11.1915г. 3/7 пол. в Див. болн., Велес;
33. Йордан Миладинов Сурлев, с. Плоча ранен, починал на 14.01.1916г. М.в. болница;
34. Ефр. Иван Рашков Смилков, с. Голеш убитна 04.10.1916г. в с. Амузача;
35. Редн. Илчо Лазаров Радойков, с. Ресен убит на 24.10.1916г. в с. Доробанци;
36. Илия Пешов Припорски, с. Мусул, ранен, починална 20.10.1916г. в 2/4 пол. болн. с. Мутасфачи;
37. Мл. п. Йордан Стоянов Байнов, с. Божица, починал на 24.01.1917г. в гр. Варна;
38. Редн. Илия Манчов Тасев, с. Мусул убит на 11.08.1917г. на р. Серет, Питулаци;
39. Редн. Йордан Митов Найденов, с. Божица ранен, починал на 07.09.1917г. в Добрич;
40. Мл. п. Йордан Николов Георгиев, с. Млекоминци, убит на 11.08.1917г.;
41. Редн. Костадин Величков Маричев, с. Божица, убит на 21.10.1916г. в с. Узунлар, Добруджа;
42. Редн. Кръсто Янчев Ангелов, с. Бистър, убит на 28.10.1915г. Клепа пл., Македония;
43. Редн. Кръсто Николов Геловски, с. Рибарци, убит на 28.11.1915г с. Смоквица;
44. Редн. Костаки Дойчинов Иванов, с. Плоча, убит на 11.08.1917г. на р. Серет, с. Питулаци;
45. Редн. Милан Димитров Гузубиски, с. Д. Ръжана, убит на 14.10.1915г. на кота 650, Македония;
46. Мл. п. Мите Анакиев Сапунджийски, с. Д. Лисина, убит на 16.10.1915г. на кота 650, Македония;
47. Редн. Милен Денчин Здравков, с. Караманица убит на 16.10.1915г. на кота 650, Македония;
48. Редн. Милия Павлов Гергинов, с. Д. Ръжана, убит на 16.10.1915г. на кота 650, Македония;
49. Редн. Милан Величков Недоколски, с. Г. Лисина, убит на 26.10.1915г. на Клепа пл., с.Водоврът;
50. Редн. Милан Великов Дживин, с. Божица, ранен, починал на 30.10.1915г. в 2/11 пол. болн., с Скачинци;
51. Редн. Методи Димов Милойков, с. Божица убит на 06.11.1915г. с. Кошовица, с. Д. Чичево;
52. Редн. Милован Веселинов Дойкичев, с. Божица, убит на 07.09.1916 с. Каралес;
53. Редн. Мите Стоянов Крумов, с. Гложие, убит на 18.09.1916г. с. Карабак, Добруджа;
54. Редн. Милан Стоименов Стаменов, с. Брестница убит на 22.10. 1916г. с. Узунлар, Добруджа;
55. Редн. Манаси Атанасов Стоянов, с. Голеш убит на 21.12.1916г. в Бабадаг, ез. Ени сала;
56. Редн. Миле Стоймиров Илиев, с. Караманица починал на 24.10.1916г. Див. лазарет, с. Мурфатлар;
57. Редн. Манаси Димитров Байрактарски, с. Г. Тлъмино починал на 30.12.1916г., 2/6 зап. болн. с. Карол I;

- 58.** Редн. Милан Милославов Шулев, Д. Любата, починал на 22.02.1917г. с. Максинени, Румъния;
- 59.** Редн. Милан Стайков Байков, с. Божица, убит на 22.02.1917г. с. Максинени, Румъния;
- 60.** Редн. Милко Димитров Златков, с. Църнощица, починал на 02.06.1917г. в 350 герм.лаз. с. Романул;
- 61.** Редн. Младен Павлов Георгиев, с. Д. Ръжана, убит на 22.07.1917г. р. Серет, с. Питулаци;
- 62.** Мл. п. Михаил Василев Могилски, с. Божица убит на 24.07.1917г. р. Серет, с. Питулаци;
- 63.** Мл. п. Милан Стоименов Цветков, с. Д. Любата, починал на 24.08.1917г. 6/6 пол. болн. с. Сутещи;
- 64.** Редн. Милан Стойков Граовски, с. Бресница, починал на 22.09.1917г. София;
- 65.** Редн. Никола Алексов Ангелов, с. Радичевци, убит на 22.10.1916г. в с. Узунлар, Добруджа;
- 66.** Редн. Никола Младенов Придолски, с. Църнощица, убит на 11.08.1917г. на р. Серет, с. Питулаци;
- 67.** Мл.п. Ненко Георгиев Стаменков, с. Буцалево, убит на 23.09.1917г. р. Серет, с. Питулаци;
- 68.** Ред. Петрун Стойков Кръстев, с. Доганица убит на 28.10.1915г. Клепа пл. с. Долно Чичево;
- 69.** Редн. Пейчо Христов Дюмерски, с. Топли дол убит на 07.11.1915г. в с. Кошовица;
- 70.** Редн. Петрун Филипов Малохов, с. Божица, починал на 09.11.1915г. в Скопие;
- 71.** Редн. Постол Велинов Цветков, с. Плоча убит на 16.09.1916г. в с. Карабак, Добруджа;
- 72.** Редн. Павел Джонев Могилски, с. Божица, убит на 21.10.1916г. в с. Узунлар, Добруджа;
- 73.** Редн. Петър Спасов Димитров, с. Плоча, починал на 02.09.1917г. в Лаз. сб.див. с. Питулаци;
- 74.** Редн. Петър Стойков Стоянов, с. Назърица, починал на 06.02.1918г. в Превърз. пункт;
- 75.** Ефр. Стоичко Миленков Младенов, с. Божица, убит на 28.10.1915г., Клепа пл., с. Водоврът;
- 76.** Редн. Стоичко Стаменов Христов, с. Г. Любата, безследно изчезнал на 28.10.1915г. Клепа пл. Македония;
- 77.** Редн. Стоимен Златков Величков, с. Караманица, убит на 01.11.1915г. Клепа пл., ман. „Св. Архангел“;
- 78.** Редн. Стоян Илиев Атанасов, с. Г. Любата, убит на 01.11.1915г. в с. Кошовица;
- 79.** Редн. Стоян Велинов Митров, с. Д. Любата, ранен, починал на 23.11.1915г. в 3/7 п.д. болница, Велес;
- 80.** Редн. Сотир Динев Мальоков, с. Божица, ранен, починал на 15.11.1915г. в Гевгели, Македония;
- 81.** Редн. Стамен Стоименов Макин, с. Божица убит на 19.10.1916г., в с. Амузача, Добруджа;
- 82.** Мл. п. Стоян Стоименов Станоев, с. Извор, убит на 19.10.1916г., в с. Амузача, Добруджа;
- 83.** Редн. Стамен Цветков Паунов, с. Дукат, убит на 19.10.1916г., в с. Амузача Добруджа;
- 84.** Редн. Стойне Минчев Катерски, Босилеград, убит на 19.10.1916г. в с. Амузача, Добруджа;
- 85.** Редн. Стоимен Христов Иванов, с. Дукат, убит на 21.10.1916г. с. Узунлар, Добруджа;
- 86.** Ст.п. Стоичко Златков Иванов, с. Гложие, убит на 24.10.1916г. в с. Доробанци;
- 87.** Редн. Станиш Стоянов Амборов, с. Божица, починал на 22.09.1916г., в 1/6 ет. болница, Добрич;
- 88.** Редн. Станоя Гочев Ангелов, с. Милевци, починал на 08.02.1917г. 2/3 етап. болница, Добрич;
- 89.** Редн. Стойко Найденов Карданов, с. Топли дол, починал на 12.03.1917г./6 пол. болница, с. Суптеири;
- 90.** Редн. Спас Димитров Георгиев, с. Божица, убит на 22.07.1917г., на р. Серет, с. Питулаци;
- 91.** Редн. Стамен Ников Сиджимов, с. Д. Лисина, убит на 24.07.1917г. р. Серет, с. Питулаци;
- 92.** Редн. Стою Божилов Макин, с. Божица, случайно убит на 02.08.1917г. с. Питулаци;
- 93.** Редн. Стойне Найденов Новков, с. Г. Лисина, починал на 26.07.1917г., в 4/6 болница, с. Пискул;
- 94.** редн. Славе Захариев Иванов, с. Д. Любата, убит на 08.09.1917г. с. Питулаци;
- 95.** Редн. Стоян Иванов Петров, с. Брестница, починал на 17.09.1917г. 5/4 болница, с. Аджи гьол;
- 96.** Редн. Стамен Христов Кадин, с. Божица, починал на 02.08.1917г., герм. лазарет 3501 с. Романул;
- 97.** Редн. Станислав Йовев Мицов, с. Зли дол ранен, починал на 07.09.1917г. с. Ези бей;
- 98.** Редн. Тодор Цветков Станков, с. Г. Лисина, убит на 16.10.1915г. кота 650, Македония;
- 99.** Редн. Тонча Илиев Станоин, с. Д. Ръжана, убит на 28.10.1915г., Клепа пл. ман. „Св. Архангел“;
- 100.** Мл. п. Трайко Величков Недоколски, с. Г. Лисина ранен, починал на 02.11.1915г. 4/7 болница, Велес;
- 101.** Редн. Тома Миленков, с. Д. Лисина, починал в дом. отпуск на 30.06.1916г. с. Добри дял. г. Оряховско;
- 102.** Таско Симеонов Иванов, с. Божица, убит на 07.09.1916г. с. Ези бей, Добрич;
- 103.** Редн. Тодор Дойчинов Трипарски, с. Мусул, убит на 13.09.1916г. в 5/6 болница, с. Байрам дере;
- 104.** Редн. Трайко Сотиров Стоянов, с. Г. Любата, починал на 24.10.1916г. с. Кара Мурат;
- 105.** Редн. Таско Станоев Шушнярски, с. Г. Тлъмино, починал на 31.10.1916г. Добрич, Добруджа;
- 106.** Редн. Трайко Стойков Марков, ранен, с. Зли Дол починал на 19.10.1917г. в с. Амузача;
- 107.** Редн. Христо Веселинов Стрезов, с. Г. Лисина, убит на 07.09.1916г. с. Ези бей, Добрич;
- 108.** Редн. Христо Кръстев Маринков, с. Рибарци, убит на 14.09.1916г. във Варна;
- 109.** Редн. Христо Станчев Янчев, с. Буцалево, убит на 19.10.1916г. в с. Амузача, Добруджа;
- 110.** Мл. п. Христо Трайков Дойкичев, с. Божица, убит на 21.12. 1916г., в с. Бабадаг, ез. Ени сала;
- 111.** Мл.п. Христо Тодоров Гузобински, с. Г. Ръжана, починал на 16.01.1916г. в Сливен;
- 112.** Редн. Христо Стоименов Стойчев, с. Ресен, починал на 31.03.1917г. в София;
- 113.** Редн. Цоне Аризанов Крумев, с. Гложие, убит на 19.10.1916г. с. Амузача, Добруджа;
- 114.** Редн. Цветан Янков Иванов, с. Караманица, убит на 28.10.1916г. Клепа пл. Македония;
- 115.** Цветко Станойков Златанов, с. Г. Любата, починал на 27.10.1916г. Добрич;
- 116.** Редн. Янаки Костадинов Дедичов, с. Божица, убит на 28.11. 1915г. с. Милетково;
- 117.** Редн. Янко Маринов Николов, с. Д. Ръжана, починал на 20.09. 1916г. в 5 м.в. болница, София;
- 118.** Ст. п. Васил Стоименов Симеонов, с. Рикачево, ранен, починал на 22.08.1916г. в Превърз. пункт. в Баракли Джумая.
- 119.** Мл. п. Пейчо Георгиев Мишолков с. Д. Ръжана убит на 31.10.1915г. в с. Кошовица;

Отдаване на почит на Мара Бунева

Представители на Демократичния съюз на българите отдадоха почит и положиха цветя на паметната плоча на българската героиня Мара Бунева в Скопие.

Представяне на книга „Западните българи“ от Методи Петров

Македонският дом в Столицата стана домакин на представянето на книгата на Методи Петров „Западните българи“. Тя побира материала от двете известни книги на същият автор „Национално-освободителното движение на българите от Западните покрайнини“ и „Въртоп“. Книгата стана факт благодарение на семейството на Методи Петров и Македонския научен институт. Тя е посветена на борбата на българите от Западните покрайнини след подписването на Ньойският договор с Държавата на Сърби, Хървати и Словенци и окупацията на българските земи в Кулско, Босилеградско, Цариградско и Трънско. Новата граница разделя на две земи, къщи, кладенци и църкви. Разделени са брат от брат, синове от майки, дъщери от бащи. Хиляди бежанци намират спасение в свободните предели на майка България. За всички други, които остават по родните си места остава само едно – борба, която не престава и до днес.

1 февруари Ден на жертвите на комунистическия режим

По време на възпоменателната вечер по повод Деня на жертвите на комунистическия режим в Културно-информационния център бяха представени книгите на Темелко Нешков - Досие: Югославия срещу душата на Македония и „Раздяла няма - Македония срещу македонизма“. На срещата говориха Зоя Андонова и Иван Николов от издателството „Свети Климент Охридски“.

3 март Ден на Освобождението

В салона на Културно-информационния център „Босилеград“ се проведе кратка културна програма по повод Националния празник 3 март. Партньор на събитието бе отдел „Култура“ към Столична община, а изпълнители, поетесата Петя Йотова която прочете стихове на Вазов и мъжки акапелен ансамбъл „Vox Orfikus“ който изпълни български родолюбиви песни. Председателят на КИЦ-а Иван Николов поздрави гостите по повод Баба Марта и 3 март и каза, че „3 март е Национален празник и свят ден за целия български народ. Ден на Освобождение, ден на завръщането на българската държавност пред света и ден, в който преосмисляме уроците от миналото и се покланяме пред паметта на хилядите знайни и незнайни войни, пред българските опълченци и общественици които ни дадоха най-големия урок за любов към Отечеството“. На събитието дойдоха и представители на общинската организация на ВМРО от Кюстендил, а на всички посетители бяха раздадени мартеници.

Прием по повод 3 март

Посолството на Република България в Белград на 2 март в хотел „Метропол“ организира прием по повод Националният празник 3 март. На приема дойдоха около 350 души представители на посолствата на държавите от ЕС, Русия и американският посланик в Белград Кайл Рандолф Скот. Направи впечатление, че от сръбска страна нямаше държавни представители. Присъстваха известни лица от културният елит, неправителствения сектор и известни сръбски журналисти. На приема дойдоха представители на Националния съвет на българското малцинство, представители на КИЦ-овете в Босилеград и Цариброд, на Демократичния съюз на българите и на граждански сдружения от Босилеград, Цариброд и Нови сад.

Ученици от Босилеград изпълниха химните на Р Сърбия и Р България.

Посланик Радко Влайков поздрави гостите и говори за значението на празника и сръбско българските отношения като особено подчерта, че двете държави са длъжници на българското малцинство в Сърбия. Въпреки тежкото положение на малцинството, напоследък има позитивни сигнали за решаване на някои проблеми на българите. Г-н Влайков ни призова достойно да отстояваме българската си принадлежност и българската просвета и култура.

Спонсори на приема бяха фирмите Trace, Нишко пиво, Danijela comerc, Handi, Areon i Allterco.

Отново гаф

Въпреки ежегодните остри реакции по медиите, Община Босилеград и Националният съвет на българите в Сърбия, които се представляват от Владимир Захариев, така и не се научиха да не слагат изкуствени пластмасови цветя пред паметника на Васил Левски. На 19 февруари леко се поправиха и отново сгафиха по повод 3 март! Обичайно е такива цветя да се слагат на гробове при погребения. Трудно може да се приеме, че това се прави от невежество или поради това, че в Босилеград няма цветарски магазин. Защото неведнъж публично им е казано, че този гаф носи провокативно политическо послание – че националният идеал за освобождение и духовно обединение на българската нация е мъртъв.

Представен албума „Изследовател с обектив - Йордан Захариев“

На 30 март във Възрожденското училище в Кюстендил бе представен албума „Изследовател с обектив Йордан Захариев“. Издатели на албума са Община Кюстендил и Регионален исторически музей – Кюстендил, а съставители д-р Ангел Джонев и Любомир Желязков. Албумът съдържа 709 снимки заснети от 1906 до към 1960 и завещани още приживе на Кюстендилският музей. Снимките представляват богато фотографско свидетелство за географията, етнографията, архитектурата и всекидневния живот в Кюстендилско Крайще, Кюстендилската котловина и селата Каменица, Чипровци и Пиянец в първата половина на миналия век.

Албумът представиха директора на музея в Кюстендил Валентин Дебочички и Ангел Джонев. Присъстваха кметът на града Петър Паунов, учители и ученици на гимназиите от Кюстендил, граждани и журналисти. От Босилеград дойдоха само представители на Културно-информационен център „Босилеград“ и на сдружение „ГЛАС“. Липсваха официалните представители на Босилеград.

Предстои представянето на албума в родния му град в рамките на целогодишното отбелязването на 140 години от раждането на един от най-известните босилеградски учени.

Огнян Герджиков – първият български премиер в Босилеград

По покана на сдружение „ГЛАС“, служебният премиерът на Р България проф. Огнян Герджиков и първият вицепремиер и министър на външните работи на Р Сърбия Ивица Дачич се срещнаха в Босилеград на 14 април. Те откриха изложбата „Световен конкурс за детска рисунка“ с което официално бе сложено начало на XXIV Международен детски Великденски фестивал.

В сградата на Общината премиерът Герджиков проведе среща с представители на Националния съвет, Общината, училищата, културните институции и неправителствените организации на българската общност в Сърбия. След срещата бе дадена пресконференция в пресклуба на БТА. Присъстваха и кмета Владимир Захариев, посланик Радко Влайков, генералния консул Едвин Сугарев и директора на БТА Максим Минчев. Александър Димитров запозна журналистите с идеята за отбелязване на 100-годишнината от опожаряването на Босилеград на 15 май т.г., като знак на помирение между Българската и Сръбската държава, по примера на Сърбия и Унгария които вече няколко години съвместно отбелязват трагични исторически дати. Премиерът на Р България също даде подкрепа за споменатата инициатива, в духа на общото европейско бъдеще на двата народа.

Премиерът Герджиков и гостите от София посетиха църквата „Света Троица“ и килийното училище в Извор където бе изнесена и културна програма.

Със закъснение от два часа в Босилеград пристигна и първият вицепремиер и министър на външните работи Ивица Дачич. Премиерът Герджиков и вицепремиера Дачич, проведоха двустранна среща на четири очи след което поднесоха цветя на паметника на Левски. Въпреки че не е беше предвидено с протокола, кметът Владимир Захариев също участваше в посрещането и взе думата.

Владан Георгиев Великденски шампион!

Владан Георгиев, ученик в пети клас от Църнощица, е победител на турнира по чупене на яйца на тазгодишния XXIV Международен детски великденски фести-

тивал, чийто организатор е сдружение ГЛАС.

Второ място зае Кристиан Вржалковски, ученик в четвърти клас от Скопие, а третото място разделиха седемгодишната Наталия Стойнев и петокласникът Братислав Стоименов, и двамата от Босилеград.

Наградите на осемте най-успешни състезатели в турнира връчи известният български волейболист Владимир Николов.

Конкурсът за най-хубаво боядисано яйце спечели Милица Рангелова, ученичка в трети клас от Босилеград, докато за най-оригинално украсено яйце бе избрано изображението на Настя Терзи от Украйна. На победителките в тези конкурси наградите също връчи волейболиста Владимир Николов.

Пресконференция в клуба на БТА по повод 100 години от Босилеградският погром

Спомените от ужаса и кланетата на 15-16 май 1917 г. и до днес живеят в Босилеградско. Това заяви Иван Николов, български поет, публицист и общественик, председател на българския Културно-информационен център „Босилеград“ на брифинг по повод 100 г. от погрома и клането в Босилеградско. Заедно с Иван Николов бяха представители на Граждански комитет „Западни покрайнини“, на Културно-информационния център на българите в Босилеград, сдружение „Глас“-Босилеград - Александър Димитров, председател, авторът на книгата „Погромът в Босилеградско“ Ангел Джонев, правозащитникът и журналист Зденка Тодорова и др. Бяха представени поредица от събития в памет на жертвите и за отбелязване на годишнината от това трагично историческо събитие - в София, Босилеград и Кюстендил.

Панихида в „Света неделя“ по повод 100 години от Босилеградският погром

По пово 100-годишнината от погрома в Босилеградско на 14 май бе отслужена панихида в катедралния храм „Св. Неделя“ в София, в памет на жертвите от Босилеградския погром.

На 15-16 май 1917 г., на територията на тогавашно Царство България, нахлува сръбска разбойническа чета под командването на Коста Милованович Печанац, която опожарява Босилеград и околните села Горна и Долна Любата, Долна и Горна Лисина, Долна и Горна Ръжана и Топли дол, и избива 32 мирни граждани, изгаря живи две деца и нанася вреди за 2,5 милиона лева.

След панихидата представители на българските организации в Западните покрайнини – КИЦ „Босилеград“, Сдружение „ГЛАС“, Демократичния съюз на българите и Граждански комитет „Западни покрайнини“ поднесоха цветя на гроба на екзарх Йосиф и венец пред паметника на Незнайният воин в София, в памет на жертвите, загинали за свободата и независимостта на България.

Вицепрезидент Илияна Йотова откри изложба и паметна плоча за Босилеградският погром

Паметта на невинните жертви, избити в изпепеления Босилеград и околните села, е жива. Това заяви вицепрезидентът Илияна Йотова в обръщението си към българското малцинство в Босилеград по повод вековната годишнина от трагичните събития на 15 и 16 май 1917 година. Тя допълни, че за това говори присъствието им.

Йотова направи ретроспекция на историческите събития. Тя подчерта, че страниците от историята не бива да се затварят, а да се четат докрай. Така ще отпаднат съмненията и недоизказаните факти, които водят до потенциални напрежения и конфликти.

Възпоменателна плоча с имената на жертвите от опожаряването на Босилеград беше представена пред вицето.

Тя изтъкна, че България днес е стабилна държава в Югоизточна Европа, уважаван член и сигурна външна граница на Евросъюза с над 10-годишна история. Илияна Йотова подчерта отговорността на страната ни за европредседателството от януари следващата година. Тя отново повтори позицията, че присъединяването на Сърбия и другите балкански държави към ЕС е най-сигурният гарант за мир и развитие на тази част от Европа.

В словото си Илияна Йотова изтъкна още, че Сърбия е започнала преговорния процес с ЕС, а едни от най-важните критерии за членство са свободата, правотата държава и човешките права. По думите ѝ България внимателно следи напредъка по тези въпроси, защото той включва и правата на българското малцинство.

Йотова е категорична, че защитата на малцинствените права в образованието, свободата на използване на езика, достъп до медиите и богослужение на роден език е в изпълнението на правилата за европейско членство. Тя подчерта, че българското малцинство има право да участва в местното, регионалното и националното управление.

От 2003 г. Сърбия е член на Съвета на Европа и е подписала Рамковата конвенция за правата на малцинствата. Илияна Йотова подчерта, че пътят към Европа преминава през развитието на добри двустранни и добросъседски връзки. Тя изрази надежда, че скоро ще заработят и допълнителни ГКПП, единият от които е Трекляно - Босилеград.

Нашите сънародници получиха уверението на вицепрезидента в приемствеността и стабилността на българската политика към българското национално малцинство в Сърбия и даде гаранции за още по-голяма ангажираност към културните центрове в Босилеград и Димитровград. Тя призова младите хора да знаят и използват българския език, да познават българската култура, традициите и обичаите.

Илияна Йотова подчерта още, че трябва не само да съхраним, но и да развиваме идентичността си. По думите ѝ 15 млн. души по света говорят български език. Езикът ни е официален в ЕС. Европейската перспектива пред двете страни България и Сърбия, дава нови възможности, участия в общи проекти и програми, които трябва да започнем заедно, заключи Йотова.

След откана на кмета Владимир Захариев да се срещне с вицепрезидент Илияна Йотова тя отпътува за Цариброд. Домакин на срещата бе кметът Владица Димитров, който запозна вицепрезидента с актуалната ситуация в общината. Придружавана от посланик Радко Влайков, г-жа Йотова се срещна и със зам.кмета на общината Зоран Джуров, Небойша Иванов, председател на „КИЦ Цариброд“; Деян Милев, член на НС на БНМ и представители на НС на БНМ; общински съветници и с директорите на основното училище „Христо Ботев“ и на гимназия „Св. Св. Кирил и Методий“.

В рамките на визитата си г-жа Йотова положи венец пред бюст-паметника на Левски в центъра на града.

Г-жа Йотова посети и „КИЦ Цариброд“, който следва-

щата година отбелязва 20 години от съществуването си и проведе разговор за правата на българското национално малцинство в Сърбия с Небойша Иванов, председател на организацията. Вицепрезидентът Йотова положи символичен основен камък на бюст-паметник на Христо Ботев в двора на едноименното училище, който тя и ръководството на града ще открият заедно с откриването на учебната година през септември 2017 г. По време на посещението си, заедно с директора на училището Катарина Симеонов и общинското ръководство, г-жа Йотова разгледа училището и се запозна с работата му, както и с проблемите, касаещи се до състоянието на обекта, който е вече над 60 години старост и със записването на деца в български паралелки.

Скандал в Босилеград

Български политически скандал избухна на сръбска територия. Кметът на Босилеград, който е българин, бойкотира първото официално отбелязване на палежа на града от сърбите преди 100 години. Един от малкото оцелели паметници в памет на убитите българи преди 100 години е надгробният паметник на местния учител. Днес беше представена нова паметна плоча с имената на всички загинали българи. Кметът на града не дойде на събитието. Официално преговорите за паметната плоча с местната власт досега води консултът ни в Ниш Едвин Сугарев. „Кметът беше категоричен, че няма да участва в нито едно от мероприятията. По същия начин даде уклончив отговор и мълчалив отказ да се постави паметната плоча“, каза Сугарев. Екип на bTV намери кмета по анцуг в общината. Не бил поканен на събитието. „Паметната плоча не зависи от мен. Пуснали сме протестна нота до посланика и до президентството“, каза кметът на Босилеград и лидер на българското малцинство Владимир Захариев. Вицепрезидентът Илияна Йотова каза, че България внимателно следи преговорите на Сърбия с Евросъюза по отношение на правата и свободите на малцинствата. „Официалните власти трябва да знаят, че тук има малцинства със свои права и те са длъжни да ги спазват и гарантират“, каза Йотова. Българската държава ще продължи да подкрепя българското малцинство в Сърбия.

Кюстендил почете жертвите на сръбския погром в Босилеградско

Рангел Гергинов, Славе и Йосиф Цветкови, Янаки Стоилков, Антон и Заре Янкови, Петрун Стоянов, Иванко Стаменков, Йордан Василков, Стоимен Божков и още 22-ма други жертви на сръбския погром отпреди един век в Босилеградско бяха почетени със заупокойна панихида в храмът „Успение Богородично“, поднасяне на венец и цветя на паметника на „13-ти Рилски полк“ и възпоменателна вечер, в Кюстендил бе почетена паметта на жертвите на сръбския погром в Босилеград от 15-16 май 1917 г. Организатори бяха Община Кюстендил, Регионален исторически музей, Граждански комитет „Западни покрайнини“ и КИЦ —Босилеград. На панихидата, отслужена в катедралния храм „Успение Богородично“ присъстваха

кметът на Община Кюстендил Петър Паунов, директорът на Регионален исторически музей Валентин Дебочички, председателят на КИЦ – Босилеград Иван Николов, гости от Босилеград и София, потомци на жертвите от сръбския погром. По време на панихидата отецът припомни имената на 32-та от Босилеградско, загинали в „черния“ за България 15 и 16 май 1917 г. „Събрали сме по един тъжен повод. Изтичат последните часове на погрома в Босилеградско. Едно събитие от преди век, което е оставило кървавата си следа в тялото Майка България. Намираме се в катедралната църква „Свето Успение Богородично“ – Кюстендил, катедралата на първия избран български екзарх – Иларион Кюстендилски, който е бил духовен наставник и на Босилеградския край, като част от Кюстендилската епархия. При поднасянето на венеца пред паметника „Булаир“ на загиналите кюстендилци във войните за национално освобождение, директорът на РИМ-Кюстендил Валентин Дебочички обяви минута мълчание в памет на мъчениците от Босилеградско. След поднасянето на венеца и цветята, в музея „Килийно училище“ се състоя възпоменателна вечер, бе подредена и фотоизложба. Преди 100 години, на 15-16 май 1917 г., чета, ръководена от сръбския поручик Коста Печанац

опустошава Босилеградския край, което е характеризирано като военно престъпление.

24 май в с. Извор

КИЦ „Босилеград“ традиционно отбелязва Деня на българската просвета и култура в с. Извор, пред Килийното училище и църквата „Св. Троица“ - там откъдето е тръгнало Просвещението и Възраждането на Краището в средата на 19 век. Слова за 24 май произнесоха Генералният консул на Р България в Ниш Едвин Сугарев, доц. Лозан Митев, Иван Николов и свещеник Зоран Стоянов. На петима отличници по български език от основното училище бяха раздадени награди - грамоти за принос към българската култура и книги. Наградени са Сандра Миладинова от V клас и Радица Стойков, Димитър Григоров, Михаела Григоров и Стефан Костов от VI клас. Културната програма бе изпълнена от доц. Добромир Митев акордеон и народната певица Даниела Величкова които изпълниха училищния химн „Върви народе възродени“ и български популярни песни.

Стратегия за информирането на български език

В деня на Ботев празник имаше и Основното училище „Христо Ботев“ в Димитровград или Цариброд в Сърбия. На фона на многобройните грамоти на учениците от състезания и олимпиади по български език, в училището няма българска паралелка. Българското малцинство учи езика само в рамките на два часа седмично. Посланикът ни в Сърбия Радко Влайков се обърна към родителите с думите да не се притесняват децата им да учат и използват българския език, защото така те говорят на един официалните езици на обединена Европа. Посланик Влайков заедно с представители на държавната администрация на западната ни съседка и на мисията на ОССЕ обсъдиха проблемите с информирането на майчин език сред българското малцинство.

Посланикът на България в Сърбия изтъкна като положителна тенденция създаването на нови малцинствени медии след 2015 г., но подчерта, че няма механизъм за гарантиране на устойчиво финансиране на тези медии, което намалява сигурността на заетите в тях. „Националният съвет би трябвало да бъде много по-активен и много по-единен в решаване на проблемите. Един от проблемите, който съществува това е липсата на стратегия - това е повече от 15 години. Тука вината не трябва да бъде само към сегашното ръководство. Сегашното ръководство - дори факта на отсъствие днес на председателя на националния съвет е смущаващ най-малкото. Втория въпрос е, че медиата, която се финансира от националния съвет - това е „Братство“ - тя не изпълнява задачите да може да дава една адекватна информация на цялото

Борбата за паметна плоча на жертвите от Босилеградският погром

На 23 май председателят на Демократичния съюз на българите Драголюб Иванчов и член на Главния съвет Димитър Димитров писмено са поискали среща с кмета на Босилеград и председател на Националния съвет на българското национално малцинство Владимир Захариев за да говорят за поставянето на паметната плоча с имената на жертвите от Босилеградският погром на 15-16 май 1917г. На 24 май около 9,00 часа са я оставили пред сградата на общината докато са чакали в приемната. Владимир Захариев е отказал да ги приеме, с обяснение че е зает и че ще ги приеме на другия ден. Паметната плоча около 11,30 временно е била оставена в оградената алея изправена до паметника на Левски. Вероятно по този повод в Босилеград през целия ден имаше видимо засилено полицейско присъствие. На 25 май сутринта около 8,45 часа, според разказа на очевидци, в присъствието на командира на полицията в Босилеград Новица Стоянов паметната плоча е била натоварена в кола лада нива на градското комунално предприятие и е откарана в полицията.

национално малцинство, а малко или повече обслужва част от интересите, съсредоточени в националния съвет, което е абсолютно неправилно“.

Заместник-председателят на Националния съвет на Българското малцинство обясни отсъствието на председателя Владимир Захариев така: „А за днеска той отсъства понеже ние всеки ден имаме ангажименти и ни викат на различни срещи. просто имаше по-рано уговорени срещи. Едната среща вчера беше в Белград. Днеска господин Захариев е в София“. Според плана за приобщаване към европейската общност Сърбия трябва максимално да гарантира чрез законите гражданските свободи. Небойша Иванов - Културно-информационен център на българите в Сърбия: „Надявам се, че ние като българско малцинство и България като държава ще успеем да използваме максимално председателството на България на ЕС от първи януари, което ще даде един нов тласък в решаване на всички тези проблеми, които касаят българската общност в Сърбия“.

Нидал Алгафари се представи в КИЦ „Босилеград“

Изучавал е история на Арабския свят и християнска и мюсюлманската религия. В литературата е под влиянието на Достоевски и Тургенев. Следвал е във Висшия институт за театрално изкуство (ВИТИЗ) – сега НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“, специалност „Кинорежисура“.

Автор и режисьор на студентското предаване „Ку-Ку“. Бивш делегиран продуцент на „Шоу и развлекателни програми“ в БНТ. Продуцент, съсценарист и режисьор на игралния филм „Ла донна е мобиле“. Продуцент и режисьор на телевизионните предавания „Наблюдател“ и „Анонси“. Нидал Алгафари е режисьор и на документалния филм „Сирия – история и легенди“. От юни 2002 г. до май 2004 г. е изпълнителен директор на БНТ.

В момента Нидал Алгафари е един от най-популярните и продавани български писатели.

Роман от четири тома, „Боже, защо господ лъже?“, „Аллах, милост нямаш ли?“, „Любиш ли, ти Бог си!“ и четвъртия том, който още се дописва! Роман в който се разказва за мъдростта, обичаите, традициите и бита на нашите предци! Действието се развива през 1700 - 1800 година. Роман, в който обичта е по-силна от омразата, добрува-

нето и добросъседството е по-мило от ненавистта, Бог е само добро! В него ще откриете християни и мюсюлмани, дьонмета и марани, чорбаджии, радетели за просвещение, пророчици и самодиви, аги, паши и еничари, калушари и дервиши, но най-вече любовта в многото ѝ измерения. В романа героите търст цял живот Бога и когато го намерят, намират себе си, а намерили себе си откриват Бога!

Да се възстанови и засили ролята на КИЦ „Босилеград“

Председателят на Държавната агенция за българите в чужбина г-н Петър Харалампиев и неговият заместник Димитър Владимиров приеха на работно посещение председателят на КИЦ „Босилеград“ Иван Николов.

В разговорите подробно бе обсъдено положението на българското малцинство и необходимостта от възстановяване и засилване на ролята на КИЦ-а в обществения живот на българите в Босилеград.

С оглед на това, че КИЦ „Босилеград“ е регистриран по смисъла на Закона за българи живещи извън Република България, двете страни се договориха КИЦ „Босилеград“ да използва правомощията си и да издаде удостоверение за български произход на кандидат-студентите които да послужат пред Министерство на образованието и науката за упражняване на права по ПМС №103/93 както и да им окаже консултации по всички останали въпроси касаещи тяхното следване в Р България.

Имайки предвид, че до кандидат-студентските изпити остават още няколко дни, КИЦ „Босилеград“ е готов да окаже договореното съдействие на кандидат-студентите и да им помогне да си подготвят необходимата документация.

Бе договорено представители на ДАБЧ и на други държавни институции на Р България наскоро да посетят КИЦ „Босилеград“.

Почетоха паметта на загинали в Босилеград български офицери

Представители на КИЦ „Босилеград“ и на Демократичния съюз на българите отдадоха почит и положиха цветя пред паметните плочи на петимата български офицери, разстреляни на 28 юни 1913 година и погребани в Босилеградското гробище.

Председателят на КИЦ „Босилеград“ Иван Николов припомни, че по време на Междусъюзническата война на 28 юни 1913 година в центъра на Босилеград изнедаващо се сблъскват сръбският Десети пехотен полк от Шумадийската дивизия и българският Шести конен полк от Четвърта пехотна дивизия, предвождан от полковник Иларион Танев. След жестоки улични боеве в града падат убити и ранени десетки български и сръбски войници и офицери. Петима български офицери, командирът на полка полковник Иларион Танев, зав. прехраната поручик Станислав Стефанов, поручик Асен Минков, сан. подпоручик ветеринар доктор Стефан Контев и щаб-тръбачът вахмистър Христо Владов, са пленени от сърбите. Виждайки жестоката съпротива на българите, сръбският полковник иска от пленения български полковник Иларион Танев да издаде заповед на ротмистър Веселинов да предаде полка, който се изтегля към местността Кремиково.

Той естествено не се съгласява, след което петимата български офицери са изведени в местността „Воденици“ и по изричната заповед на сръбския капитан Арсениевич на 28 юни, към 9 часа сутринта са разстреляни с изклю-

чителна жестокост, противно на всички известни дотогава международни военни конвенции за отношение към военнопленници, и заровени в една градина близо до воденицата на Димитър Дойчинов Треперски.

На 4 юли 1913 г. специална Военна комисия от Кюстендил ескумира трупите, установява самоличността им, прави щателен оглед за начина и причините на смъртта, изслушва свидетелите Елена Митрева, Сотир Божилов и Мице Симеонов, и прави Протокол, който е запазен и до днес и публикуван в Доклада на Карнегиевата комисия.

Същият ден трупите на убитите офицери са пренесени и погребани в Босилеградското гробище. Двама от тях по-късно са прибрани от семействата им. Три надгробни паметника са просъществували до 1980 година, когато са били почупени и захвърлени.

По повод отбелязването на 100 годишнината от Балканската война, изхождайки от опита и практиката на европейските държави, КИЦ и ДСБ задвижиха инициатива гробовете на петимата офицери да бъдат възстановени и почетени от официални български и сръбски военни и държавни представители, като предпоставка за нов и обективен прочит на историята и започване на процес на национално помирение между българи и сърби.

Инициативата срещна жестока съпротива. Срещу ДСБ беше образувано производство. На заседание на Общински съвет Босилеград господата Антон Тончев и Владимир Захариев осъдиха нашето поведение.

В крайна сметка, с известни рискове и главно с лични средства и труд на Димитър Димитров, бяха поставени паметни плочи на петимата офицери, но явно инициативите за опазване на историческото наследство и стартиране на новите европейски процеси в Босилеград се посрещат с подозрение и съпротива. На 11 юли в село Божица ще се почете паметта на поручик Генчо Неделчев.

Възпоменание пред паметта на Генчо Неделчев

КИЦ „Босилеград“ и Демократичния съюз на българите отбелязаха 104 г. от гибелта на поручик Генчо Неделчев. В помена участваха и представители на Държавната агенция за българите в чужбина, Сдружение „Глас“, ШЗО и „Запасните офицери на Негово Величество“ и организацията на ВМРО от София. Те отдадоха почит към паметта на героя на гроба му в двора на черквата в село Божица с едноминутно мълчание и падане на колене. Положени бяха венци и цветя. Поручик Генчо Неделчев загива по време на Балканската война на 11 юли 1913 г. в боевете на Панчин гроб. Поддържането и почитането на българските войнишки гробове и паметници от времето на Балканската, Междусъюзническата и Първата световна война на територията на Сърбия и преосмисляне на историческото минало е крачка към трайното помирение между сръбския и българския народ и към успешното интегриране на Р Сърбия в Европейския съюз, казват организаторите от КИЦ и ДСБ.

180 години от рождението на Васил Левски.

За годишнината от рождението на Левски пред неговият паметник в Босилеград осъмнаха цветя. В динамичните събития с отбелязването на 100 години от Босилеградският погром не останаха сили за повече.

Васил Левски е един от идеолозите на българската национална революция е роден в подбалканското градче Карлово. Делото на живота му е създаването на Вътрешната революционна организация.

Легендите и историческите данни разказват как той преминава през всяко българско селище, включително и през Босилеградско и увлича най-будните българи след себе си и почти във всяко кътче създава революционен комитет.

Защото е убеден, че „Нашето дело зависи от нашите собствени усилия“. Проповядва идея за национално освобождение, но и за разбирателство с всички народи, за борбата срещу несправдите. Дълги години и по различни хитроумни начини той успява да се изплъзва на преследващите го турци. Ботев пише за невероятната му издръжливост и весел характер - „Навън зима, камък се пука от студ, а той, Левски, пее“. Левски е заловен в Къринското ханче до Ловеч. Съден е в София, като по пътя му дотам никой не прави опит да го спаси. Дори турските съдии са изненадани и възхитени от неговото поведение. Обесен на 19 февруари 1873 г. Сред другите му най-ярки мисли са „Народната работа стои над всичко“, „Играем с живота на 7 милиона българи - трябва зряло да се постъпва“, „Времето е в нас и ние сме във времето“, „Ако спечеля, печеля за цял народ - ако загубя, губя само мене си“.

Напрежение по време на кандидат-студентските изпити

На 2 юли в Гимназията в Босилеград се кандидатстваше за прием на студенти в българските университети. Дойдоха представители на Министерството на образованието на Р.България, Държавната агенция за българите в чужбина и Генералното Консулство в Ниш. На другия ден се проведе кандидатстудентските изпити на които се явиха 46 кандидатстуденти. Посланик г-н Радко Влайков в официално съобщение изложи начина по който би трябвало да протече самият изпит. С решение на директора на ДАБЧ г-н Харалампиев от преди няколко дена КИЦ Босилеград си възстанови правото да издава удостоверения за български произход на кандидатстудентите. Това срещна съпротивата на общината и наруши спокойствието на кандидатстудентите преди самият изпит. Зам. кмета Стефан Стойков си позволи да спори с членовете на комисията и с Генералния консул Едвин Сугарев. Директорът на Гимназията Антон Тончев заплаши редактора на ГЛАСПРЕСС, който дойде да отрази събитието. Стигна се до намеса на полицията което внесе допълнително напрежение.

Първият изнесен консулски ден в КИЦ „Босилеград“

Днес пълномощния министър на Генералното консулство на Р България в Ниш Николай Колев проведе първият си изнесен консулски ден в КИЦ „Босилеград“. Освен с ръководството на КИЦ-а, г-н Колев се срещна с граждани, представители на бизнеса и представители на ТВ „Инфо Пулс“ и „Инфо Кодал“.

Бяха представени проблемите на малцинството, бизнеса, проблемите с придобиване на българското гражданство, образованието на майчин български език, нарушаване на правата на българското малцинство и бяха обсъдени бизнес инициативи които биха могли икономически да съживят района.

Пълномощния министър Николай Колев от своя стра-

на представи програмата „Изграждане на административен капацитет и демократични институции“ която е в изпълнение на Средносрочната програма за помощ за развитие и хуманитарна помощ за периода 2016-2019г. Програмата е насочена към подпомагане на реформите и процесите на прехода чрез дейности насочени към възприемане на европейските ценности и подобряване на сътрудничеството, икономическата интеграция и демократичното развитие в Албания, Босна и Херцеговина, Косово, Македония, Сърбия, Черна Гора, Армения, Грузия, Молдова и Украйна .

Приоритетните области са: подпомагане на демокрацията и подкрепа за доброто управление, защитата на правата на човека и насърчаването на гражданското общество; опазване на околната среда; повишаване на качеството на образованието; устойчиво управление в областта на земеделието и храните; подкрепа на по-качествено здравеопазване; подкрепа на инициативи за разширяване на взаимната търговия и инвестиционната дейност; защита на културното многообразие; изграждане на капацитет в подкрепа на сигурността и развитието.

Проектите трябва да се представят до 30 юли 2017г. в Генералното консулство на Р България в Ниш. Провеждането на консулски дни ще продължи и напред – всеки вторник в КИЦ „Цариброд“ и всеки четвъртък в КИЦ „Босилеград“.

Нов ред за прием във Военно-медицинска академия

Генералното консулство на България в Ниш има удоволствието да уведоми етническите българи в региона на консулския окръг, че с решение на Военно-медицинска академия /ВМА/ се променя процедурата, по която се оказва здравна помощ.

Оттук нататък молби за преглед и лечение, по възможност съпроводени със здравна документация, посочваща конкретното заболяване, ще бъдат приемани от консула на ГК Ниш в изнесените консулски дни /вторник за Димитровград и четвъртък за Босилеград/. Въз основа на молбите всяка седмица ще бъдат изготвяни списъци, които ще бъдат утвърждавани от ГК Ниш и изпращани във ВМА. Етническите българи ще бъдат приемани за преглед и лечение на базата на тези списъци – и никакви

изключения няма да бъдат допускани.

Новата процедура цели да се въведе ред в болничния прием, да го направи достъпен за гражданите от български произход, живеещи в различни населени места, както и да се избегнат евентуални спекулации и политически манипулации по отношение на тази възможност, която е голям жест от страна на ВМА към етническите българи в Сърбия.

Допълнително за гражданите на Босилеград, предвид по-голямото разстояние, ще бъдат потърсени и възможности за осигуряване на транспорт.

09.08.201г. Генерално консулство на България в Ниш

10-дневна почивка в Равда

Народното събрание на Р България и тази година през август подари 10 дневна летна почивка на 100 деца от Босилеград и Цариброд в детският курортен комплекс Равда. Организатори бяха КИЦ-овете в Босилеград и Цариброд. С това Народното събрание вече 20 години на практика проявява активна грижа за децата от българското малцинство в Западните покрайнини. За някои от тях, това е единствената възможност да отидат на море и да се срещнат с истинската България. Често пъти впечатленията от тази почивка променят натрапената в училищата представа за България. Децата които преди 20 години благодарение на Народното събрание и КИЦ-овете почиваха в Равда вече са възрастни. Тази година имаше техни деца в Равда и те имха възможност да видят че Равда вече е далеч по-хубава от това което родителите са им разказвали за нея.

сн. 25

По повод празника на Босилеград Малка Богородица на 21 септември в КИЦ „Босилеград“ гостуваха камерен състав „Здравец“ към туристическо дружество „Кракра Пернишки“ - съюз на военните инвалиди и ветераните от войните. В салона на КИЦ-а гостите изпълниха богата едночасова музикална програма под художественото ръководство на Искрен Варадинов. На събитието присъстваха и гости от Кюстендил специално дошли за празника на града. Организатор на програмата бе Елка Кръстанова, а пътуването на групата бе осъществено с финансовата подкрепа на община Перник. КИЦ „Босилеград“ специално благодари на кмета на Перник г-жа Вяра Церовска за отзивчивостта към молбата на КИЦ-а.

ГОЛЕШ – МАЛКО СЕЛО С ГОЛЯМА ИСТОРИЯ

Голеш е едно от най-малките села в Босилеградска община и най-младото. С прокарването на българо-турската граница в 1878г. кривопалянското село Голема Църцория е разделено на две части. Едната останала под турско, а другата – в Княжество България, в етнографската област Каменица, община Бобешино, Кюстендилско.

Отцепените махали се радвали на свободата и тъгували за роднините, приятелите и кошниците, останали в турския султанат.

-Блазе ви на вас, изпрегнахте се вие от турския ярем, но на нас гърбина да ни е яка! – говорели поробените им братя.

Най-голямата от четирите отцепени махали се казвала Голеш, та новото селце по нея получило името си. Днеска тази махала се казва Селђ. А Голеш, махалата, кой с точност може да ти каже, как е получила името си? Преданията и легендите разправят, че това е, най-вероятно, поради плешивостта на терена.

-Голо, брате! Никъде гора, никъде овощно дърво! Не можеш под сянка да застанеш, та да се отмориш! – говорели местните и ето го името самђ по себе си дошло.

Втора по-големина е Крагуйска махала. Е, тука, ако човек пусне мозък на отава, дето ние казваме, и разбурmime винтовете на акъла си, ще дойдем в онези стари рицарски времена – преди пушката и барута. Бреей, че си речем, това е махалата на крагуярите, демек на ястребарите. Хора, които са ловили и дресирали ястреби за ловуване. Ако Доганица е селото на соколарите, защо пък голешката махала Крагуйска да не е била махалата на ястребарите? Колко му е! Те нали са на едно гнездо разстояние!

От уважение трябва да споменем Пресѐка и Чалминска махали, нали хората и там хляб ядат. Тези от Чалминска малко ме озадачават... Ако ми някой каже, че те са правили чалми за турските богаташи, направо ще ме шашне, но защо пък да не, нали „интереса клати феса” и до ден днешен е останала тази народна...

Пресѐка ли? Хайде и тука щипка въображение да пуснем. Нали в пусто турско млад момък тръгнал на коситба, гюл девойче с пълни менци път му минало и жаден момък оставило, та там, където мома на ерген пътя е пресекла, с време махала Пресѐка е поникнала.

Който е ходил в Голеш, а не е минал през Голешко пђле, той нито е видял, нито е пък нещо разбрал. Едно уникално плато, дар на природата! За голешани това са Сарафски ливади, навремето са били собственост на богат турчин от Екрѐй паланка, за добри пари той ги продал на евреина Мошон Серафин от Скопие. Сетне пък евреинът ги продал на горнотлъмичани, жерѐвинчани и карамѐничани, а най-малко – на бедните местни голешани.

От видимите исторически останки на територията на Голеш се намира един стар гроб с желязна ограда, но без указания на кого е и от кое време е.

Както казват местните, по римско Голеш е било

рударско селище. На днешната местност Фурнище е била фурната на римляните за печене на хляб. Недалеч от тази местност и днеска се изравят предмети от бита, тухли и глинени съдове. Тук, на това място се намират останки от гробище, което е доказателство, че през различни епохи тук са обитавали и различни цивилизации, а Краище като цяло е било винаги насалена територия, дарена с пасища, води, гори и рудни богатства.

През 1991 година на Голеш е прокарана сръбско-македонската граница. Е, този път на голешани им дойде малко в повече – затворени, вакумирани, живот за нас няма, казват няколкото възрастни хора там днес. Деца хванали свет, оставиха ни тук, сами на себе, стари и некадърни, и хайде живеј, без пътища, без магазин, без лекар, без пари. Мъка е нашето, като че ли на себе си казват възрастните хора тук.

Голеш един ден живот в годината има, и то е на Петровден. Традиционния местен събор неотдавна го направиха Международен панаир на Сеира. Тук на

Голешко пђле се събират българи от три държави – да се видят, да хапнат, пийнат и после хоро да завъртят. Организаторите му казват Среща на три братски народа. Среща – да, обаче на българи, разделени в три държави. Е, какви са тези братски народи, когато говорят един и същ език, пеят едни и същи песни, играят едни и същи хора, а и носиите им са еднакви. Но така трябва – народът да се залъгва, та управници да има.

Извинявайте, голешани, поувлякох се, ще ви спестя приказки за това, което политиците не ви го спестиха – разделението и сиромашията.

А сега, наздраве!

07.09.2017г.

Радко Стоянчов

ГРАНИЦА

Не сме разделени! С еднакви надежди,
Сплотени сме ний в любовта и смъртта!
Жетварка запее отгатак – копнежи
Събуди и в нас песента.
Светулки прелитат от нашата жетва
И мигат над вашето село натам,
Овчари отгатак ли с огън засветят,
Привет ни отправя оскѐдният плам...
Напролет и нашите ластовки сини
Отлитат натам къмто стари гнезда,
Срещнете ги вие за вести петимни:
Това са крилатите наши писма
Пчелите ни даже от кошери лете
Прехвъркват натам като златни стрели,
Та медена паша да дирят в полето-т
И нищо ни вече от вас не дели.
През гробища тъмна браздата минава.
Напразно: в задушница тука гори
Кадилница глинена, дим се развява
И вятъра отвѐдни гробове кади.

Емануил Пондимитров

Патриотизмът на едно добиче

Според думите на баща ми, Бог да го прости, случката със Симеоновия вол Средан се е случила веднага след Втората световна война. Кираджиите от Кюстендил съобщили, че Великите сили в Ялта решили „сърбите пак да се върнат на границата“. Тая новина потресла и ужасила селяните край границата. Изплували спомените за побоищата и изнасилванията на кралската жандармерия и си казали, че тука „нема живот“ и керваните с воловски кола, натоварени коне и хора плъзнали през махалите и се заточили по прашните пътища към България.

„Есента беше топла и мека и щом като си прибра житото, първият ни комшия чича Симеон Лулето, дето живееше в „Симеоновци“ над нас, на стотина крачки от границата, натовари в канатите каквото можа от покъщнинката си, натовари и кобилата, впрегна воловете Средан и Пладненко, след него жена му стрина Райна, като сега я гледам, захапала перото на яшмака за да не се чуе плачът ѝ, снахата с бебето и трима синове, след тях и кучето, минаха границата на „Разкръсье“ и си отидоха чак за Бяла Слатина. Беше ми мъчно и тежко че си отиват ама не се разплаках.

След една седмица, кучето се върна. По цяла нощ обикаляше около къщата, квичеше, виеше и накрая го намерихме през зимата пцовисало пред кошарата! Та с това куче си прекарахме седенките през зимата, все за него си говорехме. И си казвахме, че е по-саглам домакин от чича Симеона – пцовиса от глад и студ, ама не си остави дома! Това ме разплака.

След тях тръгнаха да се изселват и другите ни комшии и роднини. Кои в Оряхово, кои в Козлодуй, кои в Дъбник, кои в Плевен – кой накъде види. Селото комай-комай се изпразни. Останаха пусти къщи, плевни, кошари, хамбари и кочини – да те е страх да минеш край тях. Останаха ептен стари и недъгави, вдовици и сирачета на които нямаше кой да им помогне и да им посочи пътя. Останаха и ония на които не им се свидеше да напуснат бедните си домове, а бяха сиромашия до шия. Останаха и чорбаджиите които ламтеха да приберат изоставените имоти. От време на време минеше некой от там и ни донесеше „хабер“, кои са живи и здрави и кои са се стопили „от съклет“.

Ама пустите мъки не били дотука.

На пролетта, покрусени и смазани, някои наши съседни започнаха да се връщат. Комунистите в България им скръцнали, че те били избегали заради „капиталистическата пропаганда“ от „братска Югославия“ и да се връщат по местата, защото когато настъпи комунизма, какво значение има дали ще си в България или в Югославия – навсякъде ще бъде рахат и благополучие! Та тя, които не успели да се настанят и да си на-

мерат работа във вътрешността на България – пак натоварили каквото могли на колата и конете и поели пътя назад. Върнаха се, сведоха глава, млъкнаха и превиха гръб над нивиците си.

Бях вече шеснайсет годишен и си мечтаех и аз една вечер да прехвърля баира над Горно Уйно и да си отида в България, ама майка ми Цвета, вдовица, тресна с юмрук и реши да си остане на огнището: „Тука ме е оставил баща ти, нема да мръднем от тука“. То тогава не беше както сега, думата на родителя беше закон. Имах и още две неомъжени сестри, пък и на мене ми беше свидно и се примирих за преселването.

Бяха минали седем-осем месеца откакто Симеоновци се бяха изселили. Дойде „хабер“ че са се настанили там – поминували си. Историята с кучето тъкмо я бяхме позабравили, когато се случи другата с вола, та ни посрами и ни направи бетер от добичетата.

Беше два-три дена преди Благовест, натоварих канатите с гюбре и впрегнах воловете да го откарам в градините. Србските граничари вече се бяха върнали, ама границата още беше хлабава, та си минавахме натат и натука. Пътят ми минаваше пред Симеоновци и като си карам воловете и трескат

колата, стори ми се, че мъцна вол! Гледам, пред Симеоновата кошара стои Симеоновият вол – Средан! Помислих си, да не са се върнали човещите от Бяла Слатина, не бе, нема никой. Само Средан си стои пред кошарата, гърчав – кожа и кости! Повикнах го по име, той обърна глава и ме погледна едно жално-жално, та и мене ми домъчня и ми потекоха сълзи. Добиченце, ама душица, и на него му док-

ривело за дома и къде се е свирало, колко време е ходило, Господ знае, ама пак се върнало пред кошарата си! Това вече истински ме разплака!

Откарах гюбрето в градините и на връщане се отбих при чича Стояна Таласъно, той беше нещо баджанак на Симеона Лулето и му разправам за вола – той не ми вярва! Дойде да го види и се прекръсти, не може да повярва! Обикаля го два-три дена, то добичето прегладнело, па го хвана и си го прибра. Нещо си пращаха хабери с баджанака и се разбраха. Чича Стоян го прибра, гледаше го, па си изора на есента с него. И ми разправяше, че правили сметка – един месец се бавил Средан докато пристигне от Бяла Слатина“.

Днес си спомням този невероятен спомен на баща ми и се питам, дали днешните хора могат да изпитат чувствата които са накарвали кучето и вола на дядо Симеона Лулето да се върнат пред родната си къща? И да се разплачат над тежката ни историческа съдба която непрекъснато ни е карала да бягаме от родните си домове.

Иван Николов

ISSN 2217-7647
9 772217 764006